

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΦΡΟΥΡΑ & ΙΣΤΟΡΙΑ

ΕΞΑΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2019
Τεύχος 44°

Απευθυνόμαστε προς τους ενδιαφερόμενους υπό οποιαδήποτε ιδιότητά τους, που επιθυμούν συνεργασία για δημοσίευση της εργασίας τους στο περιοδικό “Εθνική Φρουρά & Ιστορία”.

Όροι Συνεργασίας:

Το περιοδικό δέχεται για δημοσίευση εργασίες, οι οποίες θα αναφέρονται σε θέματα:

- Στρατιωτικά
- Ιστορικά
- Εθνικά
- Για τα κατεχόμενα
- Τεχνολογικών Εξελίξεων.

Για διευκόλυνση της σύνταξης του περιοδικού, οι εργασίες θα πρέπει να υποβάλλονται στη ΔΙΕΦ δακτυλογραφημένες σε ηλεκτρονική μορφή, να συνοδεύονται από το αντίστοιχο ηλεκτρονικό υλικό και εφόσον αυτό είναι δυνατόν, από το ανάλογο φωτογραφικό υλικό.

Οι εργασίες δεν πρέπει να υπερβαίνουν τις δέκα (10) σελίδες, να φέρουν την υπογραφή και ένα σύντομο βιογραφικό του συγγραφέα της εργασίας και να αναφέρουν απαραίτητα τη βιβλιογραφία εάν έχει χρησιμοποιηθεί (συγγραφέας, τίτλος, εκδοτικός οίκος κ.λπ.).

Η γλώσσα που χρησιμοποιείται θα πρέπει να είναι η δημοτική, χωρίς υπερβολές και ακρότητες. Σε ό,τι αφορά τον τονισμό, να εφαρμόζεται το μονοτονικό σύστημα.

Ανεξάρτητα δε από τη δημοσίευση ή μη των εργασιών, η επιστροφή τους στον συγγραφέα δεν προβλέπεται.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΜΥΝΑΣ
ΓΕΝΙΚΟ ΕΠΙΤΕΛΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΦΡΟΥΡΑΣ

Εξαμηνιαίο Περιοδικό:

ΕΘΝΙΚΗ ΦΡΟΥΡΑ & ΙΣΤΟΡΙΑ

Ιούλιος - Δεκέμβριος 2019

Τεύχος: 44^ο

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Εκδότης: Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών

Επιμέλεια: Διεύθυνση Ιστορίας Εθνικής Φρουράς (ΔΙΕΦ/ΓΕΕΦ)

Συντονιστής Έκδοσης: Συνταγματάρχης (ΠΖ) Ανδρέας Ζωνιάς

Διόρθωση Κειμένων: Σόλων Γ. Σολωμού,
Νομικός και Φιλολόγος - Ιστορικός Ερευνητής

Επιτροπή Ελέγχου: Συνταγματάρχης (ΠΖ) Ανδρέας Ζωνιάς
Αντισυνταγματάρχης (ΠΒ) Αντώνης Φούρναρης
Αντισυνταγματάρχης (ΤΘ) Σάββας Στεφάνου
Ταγματάρχης (ΠΒ) Πραξιτέλης Φελλάς
ΣΥΠ Επισμηνίας (ΥΑΔ) Χρίστος Παντελίδης
Δρ Ανδρέας Κάρυος
Δρ Άγγελος Χρυσοστόμου

Σχεδιασμός Έκδοσης: ΣΥΠ Επισμηνίας (ΥΑΔ) Χρίστος Παντελίδης

Ευχαριστίες: Τις θερμές ευχαριστίες της εκφράζει η Διεύθυνση Ιστορίας της Εθνικής Φρουράς σε όλους τους συντελεστές που συνέβαλαν στην έκδοση του περιοδικού.

Γνωστοποίηση: Τα κείμενα που δημοσιεύονται στο περιοδικό εκφράζουν τη γνώμη και τις σκέψεις των συγγραφέων και όχι αναγκαία τις αντιλήψεις ή το δόγμα του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Φρουράς.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Απαγορεύεται η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή - απόδοση του περιεχομένου (κείμενα ή φωτογραφίες) με οποιονδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Φρουράς.

Ταχυδρομική Διεύθυνση: ΓΕΕΦ/ΔΙΕΦ
1433 Λευκωσία Κύπρος

Ηλεκτρονική Διεύθυνση: dnsistef@cytanet.com.cy

Ηλεκτρονική Έκδοση: <http://www.mod.gov.cy> (Εκδόσεις - Έντυπα)

Τηλέφωνα: 25413400 - 25413405

Τηλεομοιότυπο: 25413401

Περιεχόμενα

<u>Θέματα</u>	<u>Σελίδες</u>
1. Ημερήσια Διαταγή Αρχηγού ΓΕΕΦ της 1ης Οκτωβρίου 2019 Αντιστράτηγου Ηλία Λεοντάρη	4 - 5
2. Ομιλία για την Ημέρα των Ενόπλων Δυνάμεων Δρ Ανδρέα Κάρυου, ΣΕΠ Ιστορίας, Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου, Επιστημονικού Συνεργάτη Μουσείου Αγώνος	6 - 13
3. Η Ιστορική Μάχη του Αχυρώνα Λιοπετρίου Ταγματάρχη (ΠΖ) Χαράλαμπου Κούρρη	14 - 25
4. Διαστημικές Εφαρμογές στην Άμυνα Χριστόδουλου Πρωτοπαπά, Ανώτερου Εκτελεστικού Διευθυντή της HELLAS SAT	26 - 37
5. Η Θάλασσα ως Πηγή Ισχύος της Κυπριακής Δημοκρατίας Αντιπλοίαρχου Π.Ν. Κωνσταντίνου Γενναδίου	38 - 55
6. Το Ανώτατο Συμβούλιο Αθλητισμού Εθνικής Φρουράς (ΑΣΑΕΦ) και ο Στρατιωτικός Αθλητισμός Συνταγματάρχη (ΠΒ) Κωνσταντίνου Καλού	56 - 67
7. Ήταν μόνο Τρακόσιοι Κωνσταντίνου Α. Δημητριάδη Ιστορικού Ερευνητή - Συγγραφέα	68 - 87

<u>Θέματα</u>	<u>Σελίδες</u>
8. Εξεγερτήριες Μνήμες Γιάννη Σπανού, Φιλολόγου, Προέδρου του Συνδέσμου Πολιτικών Κρατουμένων ΕΟΚΑ	88 - 91
9. Ηγεσία ή Μάνατζμεντ Αντισυνταγματάρχη (ΠΒ) Ανδρέα Π. Χαραλάμπους	92 - 113
10. Πυροτεχνουργοί της Εθνικής Φρουράς Υπολοχαγού (ΥΠ-Π) Ευδοκίας Ιακώβου	114 - 123
11. Η Φυσική Ασφάλεια ως απαραίτητο Συστατικό στην Επιχειρησιακή Ικανότητα της ΕΦ	124 - 125
12. Συμμετοχή της Εθνικής Φρουράς στην άσκηση «Cambrian Patrol»	126
13. Διακρατική και Εθνική Διακλαδική Άσκηση «ΑΤΣΑΛΙΝΟ ΒΕΛΟΣ»	127 - 129
<u>Ιστορική αναδρομή της Εθνικής Φρουράς</u>	<u>Σελίδες</u>
	130 - 131
<u>Κατεχόμενη Κύπρος</u>	<u>Σελίδες</u>
	132 - 133
<u>Φωτογραφική Ανασκόπηση</u>	<u>Σελίδες</u>
<u>Δραστηριοτήτων της Εθνικής Φρουράς</u>	134 - 140

Ημερήσια Διαταγή Αρχηγού ΓΕΕΦ της 1ης Οκτωβρίου 2019

Αξιωματικοί, Υπαξιωματικοί, Συμβασιούχοι Οπλίτες, Στρατιώτες, Έφεδροι, Εθνοφύλακες και Πολιτικό Προσωπικό της Εθνικής Φρουράς.

Με ιδιαίτερη υπερηφάνεια και βαθιά συγκίνηση γιορτάζουμε σήμερα την 59η Επέτειο Ανακήρυξης της Ανεξαρτησίας της Κύπρου και τιμούμε τη γενέθλια ημέρα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Σαν σήμερα, μετά από αιώνες δουλείας, καταπιέσεων και δεινών, γευθήκαμε το ύψιστο αγαθό, την ελευθερία, μακροχρόνιο και ευσεβή πόθο γενεών και γενεών Ελλήνων Κυπρίων και ολόκληρου του Έθνους.

Η Κύπρος, αποικία της Αγγλίας από το 1878, ύστερα από οθωμανική κυριαρχία τριών αιώνων, αξίωνε την ελευθερία της με τον ένοπλο απελευθερωτικό αγώνα του 1955 - 59.

Ο κυπριακός λαός, διατρανώνοντας σ' ολόκληρη την ανθρωπότητα ότι οι Έλληνες είναι αποφασισμένοι να ζήσουν ελεύθεροι ή να πεθάνουν, αποφάσισε να καταθέσει τη ζωή του σαν ενέχυρο της ελευθερίας του.

Οι ήρωες μάρτυρες της θρυλικής ΕΟΚΑ περπάτησαν τα γνώριμα μονοπάτια της ελληνικής αρετής, φυλακίστηκαν, βασανίστηκαν, απαγχονίστηκαν, αλλά δεν υπέκυψαν. Τα ιδανικά για τους αγωνιστές μας δεν ήταν συνθήματα, αλλά ζωντανά βιώματα, καθημερινός τρόπος ζωής. Η απόφαση να πεθάνουν πολεμώντας και να μην παραδοθούν δεν ήταν ένα στιγμιαίο σκίρτημα ψυχής και ενθουσιασμού μέσα στον πυρετό της δόξας. Ήταν προσωπική τους συνειδητή και ελεύθερη επιλογή.

Καρπός του τιτάνιου αγώνα για λευτεριά και εθνική δικαίωση ήταν η υπογραφή της Συνθήκης Ζυρίχης - Λονδίνου τον Φεβρουάριο του 1959, με την οποία η Κύπρος ανακηρύχθηκε ανεξάρτητη Δημοκρατία.

Η Κύπρος, βαθμιαία, με κόπους και θυσίες κατέκτησε τη θέση της στο παγκόσμιο στερέωμα, εδραιώθηκε στη συνειδηση των πολιτών της και της ανθρωπότητας ως ανεξάρτητο κράτος, προσφέροντας ευημερία, παιδεία και πολιτισμό στους πολίτες της. Από τον πρώτο χρόνο της ανεξαρτησίας της κατέστη μέλος του

Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Κινήματος των Αδεσμεύτων και άλλων διεθνών οργανισμών, με καίριο βήμα την ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η πορεία της σημαδεύτηκε ήδη τα πρώτα χρόνια από μίαν περίοδο έντονων αναταραχών, διχόνοιας, συγκρούσεων και εξωτερικών παρεμβάσεων, με αποκορύφωμα την τουρκική εισβολή, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την παράνομη κατοχή του 37% του εδάφους της, τον ξεριζωμό μεγάλου μέρους του πληθυσμού της από τις πατρογονικές του εστίες και τον εποικισμό κατά παράβαση κάθε αρχής του Διεθνούς Δικαίου.

Άνδρες και Γυναίκες της Εθνικής Φρουράς

Η παράνομη κατοχή, ο εποικισμός των εδαφών της πατρίδας μας, η παρουσία των τουρκικών στρατευμάτων και οι απειλές που κατά καιρούς εκτοξεύονται από την Τουρκία, με στόχο να πλήξουν τα κυριαρχικά δικαιώματά της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα πρέπει να βρουν την ΕΦ εκεί που ο κυπριακός λαός τη θέλει. Στην κρίσιμη αυτή περίοδο που διέρχεται η πατρίδα μας επιβάλλεται, όσο ποτέ άλλοτε, η προσήλωση όλων μας στο καθήκον και την αποστολή μας, ανεξαρτήτως βαθμού, τίτλου και φύλου.

Με δεδομένη την έμπρακτη συμπαράσταση ολόκληρου του Ελληνισμού και την αγωνιστική δύναμη, που ανεξίτηλη πηγάζει από τους αγώνες και τις θυσίες των ένδοξων ηρώων της φυλής μας, είμαστε σίγουροι ότι τα όνειρα και οι πόθοι μας για μια Κύπρο ακέραιη και ελεύθερη, όπως την οραματίστηκαν οι θάνατοι αγωνιστές της Κυπριακής Ανεξαρτησίας, θα βρουν τη δικαίωσή τους. Να μην ξεχνάμε ότι στον δικό τους αγώνα οφείλουμε το ότι μπορούμε να γιορτάζουμε σήμερα την επέτειο της λευτεριάς μας. Ευλαβείς προσκυνητές μπροστά στους τάφους των ηρώων στα Φυλακισμένα Μνήματα, στη νεότερη αυτή κιβωτό της εθνικής συνείδησης, σας καλώ να αναφωνήσουμε:

Ζήτω το Έθνος

Ζήτω η Κύπρος

Ζήτω η Εθνική Φρουρά

Ζήτω η Ελευθερία

Αντιστράτηγος Ηλίας Λεοντάρης
Αρχηγός

Ομιλία για την Ημέρα των Ενόπλων Δυνάμεων

**Δρ Ανδρέα Κάρυου,
ΣΕΠ Ιστορίας, Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου,
Επιστημονικού Συνεργάτη Μουσείου Αγώνος**

Μακαριότατε,
Κύριε Υπουργέ,
Κύριοι Βουλευτές,
Κύριε Αρχηγέ,
Εκλεκτοί Προσκεκλημένοι,
Αξιωματικοί και Υπαξιωματικοί,
Συμπατριώτισσες και Συμπατριώτες,

Με αισθήματα συγκίνησης και σεβασμού, έχοντας πλήρη επίγνωση των συμβολισμών της σημερινής επετείου, προσήλθαμε σήμερα στον ιερό αυτό χώρο, για να τιμήσουμε, ταυτόχρονα με τη Μεγαλόχαρη Θεοτόκο, τις Ένοπλες Δυνάμεις της πατρίδας μας. Η απόδοση τιμών προς τους υπερασπιστές τού συλλογικού δικαιώματος για φυσική επιβίωση και εθνικό αυτοπροσδιορισμό είναι μια διαχρονικά οφειλόμενη επιταγή. Παράλληλα, συντηρεί το πνεύμα αντίστασης, στοιχείο απαραίτητο για τη συνέχιση της εθνικής μας πορείας στο μέλλον.

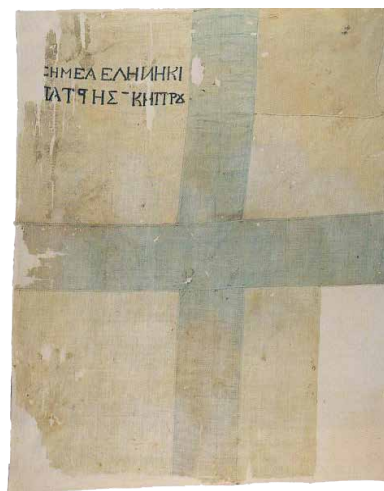
Η καθιέρωση, από πέρσι, της σημερινής μέρας προς τιμήν των Ενόπλων Δυνάμεων της Κυπριακής Δημοκρατίας αποτελεί προϊόν αξιέπαινης πρωτοβουλίας της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου, την οποία υλοποιεί σε αगाστή συνεργασία με το Υπουργείο Άμυνας και το Γενικό Επιτελείου της Εθνικής Φρουράς. Δεν είναι δύσκολο να διακρίνουμε τον συμβολισμό για την επιλογή της σημερινής ημέρας. Η Υπεραγία Θεοτόκος, το Γενέθλιον της οποίας εορτάζουμε σήμερα, τιμάται διαχρονικά και σε ευρεία κλίμακα από τον Ελληνισμό και την Ορθοδοξία. Στην εν λόγω παράδοση συμμετέχει, ιδιαίτερα, και ο Κυπριακός Ελληνισμός. Ταυτόχρονα, η μνήμη της Παναγίας έχει συνδεθεί άρρηκτα και με κρίσιμα ορόσημα της ιστορίας των Πανελλήνων. Τρανά παραδείγματα αποτελούν η απόδοση σ' αυτήν του τίτλου ως Υπέρμαχου Στρατηγού στους αγώνες ενάντια στους βαρβάρους, η έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης το 1821, το επεισόδιο

με τον τορπιλισμό της «Έλλης» το 1940 αλλά και η συχνή επίκληση της Χάρης της σε όλους τους αγώνες του έθνους. Όσον δε αφορά το πολύπαθο νησί μας έχει συνδεθεί άρρηκτα με τη μνήμη της Παναγίας στην προσπάθειά του για ελευθερία και καταξίωση μέσα στο ιστορικό γίνεσθαι. Επομένως, πολύ εύστοχα αποφασίστηκε όπως η Μεγαλόχαρη Θεοτόκος τιμάται υπό τη μορφή του σημερινού επετειακού εορτασμού ως η προστάτιδα των Ενόπλων Δυνάμεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι Ένοπλες Δυνάμεις της Κυπριακής Δημοκρατίας συμπληρώνουν φέτος μόλις 55 χρόνια βίου. Πρόκειται για ένα όχι και τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα σε σύγκριση με την ιστορική πορεία των εθνικών στρατών άλλων χωρών. Εντούτοις, η πολεμική ιστορία του Κυπριακού Ελληνισμού, και το πνεύμα αντίστασης που ενσαρκώνει, περιλαμβάνει αδιάψευστα ιστορικά τεκμήρια των αγώνων που οι πρόγονοί μας διεξήγαγαν και του φόρου αίματος που πολλές φορές κατέβαλαν. Οι αγώνες αυτοί αναλήφθηκαν είτε στο πλαίσιο ευρύτερων απελευθερωτικών προσπαθειών του ελληνικού έθνους σε διάφορα μέτωπα είτε ως αυτόνομες ενέργειες στον κυπριακό χώρο, ώστε να κατορθώσει ο Κυπριακός Ελληνισμός να επιβιώσει εν μέσω τόσων επιβουλών αλλ’ ακόμη και αιώνων υποδούλωσης από ξένους λαούς. Εξ αφορμής του σημερινού επετειακού εορτασμού, στρέφουμε το βλέμμα μας στην πολεμική μας παράδοση, καταθέτοντας την ευγνωμοσύνη και την εμπιστοσύνη μας προς τους άξιους συνεχιστές της.

Η Κύπρος μπορεί να καυχηθεί ότι υπήρξε παρούσα σε όλους ανεξαιρέτως τους αγώνες του Ελληνικού Έθνους, άλλοτε με μεγαλύτερη και άλλοτε με μικρότερη συμβολή. Σε κάθε περίπτωση, όμως, συμβολή θυσίας και αίματος. Η στράτευση στην υπηρεσία του Έθνους ήταν για τους Έλληνες Κυπρίους ανάγκη φυσιολογική, αλλά ταυτόχρονα και εθνική επιταγή, εφόσον αισθάνονταν και ήταν Έλληνες. Με τον «Ιερό Λόχο» πολέμησαν Κύπριοι εθελοντές στο πλευρό του Αλεξάνδρου Υψηλάντη κατά την επανάσταση στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Καθ' όλη την περίοδο της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 περίπου 600 με 1000 Έλληνες Κύπριοι αγωνιστές μετέβηκαν στην Ελλάδα και πολέμησαν σε διάφορα μέτωπα ως εθελοντές. Η πολεμική δράση των Ελλήνων Κυπρίων αποδεικνύεται και από το κυπριακό γαλανόλευκο πολεμικό λάβαρο που σώζεται σήμερα στο Εθνικό Ιστορικό Μουσείο στην Αθήνα με την επιγραφή **«ΣΗΜΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΙ ΠΑΤΡΗΣ ΚΥΠΡΟΥ»**.

Μετά από την ίδρυση του νεότερου ελληνικού κράτους, το 1830, η παρουσία Ελλήνων Κυπρίων εθελοντών στους αγώνες του για την απελευθέρωση αλύτρωτων ελληνικών πληθυσμών συνεχίστηκε αμείωτη. Ένας σημαντικός αριθμός μαχητών δήλωσε παρών σε περιοχές όπως η Ήπειρος, η Θεσσαλία, η Μακεδονία και η Κρήτη κατά τη διάρκεια των επαναστατικών προσπαθειών του 1854, του 1866, του 1878, του 1880 και του Μακεδονικού Αγώνα στα έτη 1904-1908. Ακόμη μεγαλύτερος αριθμός κατατάχθηκε στις τάξεις του ελληνικού στρατού κατά τη διάρκεια των πολεμικών αναμετρήσεων του 1897, των Βαλκανικών Πολέμων της διετίας 1912-1913 και της Μικρασιατικής Εκστρατείας της περιόδου 1919-1922. Αρκετοί από αυτούς πρόσφεραν τη ζωή στην υπηρεσία του έθνους. Πολύ χαρακτηριστική περίπτωση του πνεύματος που χαρακτήριζε τους Έλληνες Κυπρίους εθελοντές υπήρξε ο Χριστόδουλος Σώζος, ο οποίος όντας εν ενεργεία Δήμαρχος Λεμεσού μετέβηκε στην Ελλάδα και κατατάχθηκε στον ελληνικό στρατό. Αρνήθηκε την πρόταση του Έλληνα πρωθυπουργού Ελευθερίου Βενιζέλου να τοποθετηθεί -ένεκα του αξιώματός του- στο Επιτελείο στην Αθήνα. Αντίθετα, απαίτησε να αποσταλεί ως απλός στρατιώτης στην πρώτη γραμμή του μετώπου. Τοποθετήθηκε τελικά στο Α' Σύνταγμα πεζικού του Διαδόχου της Ιας Μεραρχίας. Στις 6 Δεκεμβρίου 1912 έπεσε μαχόμενος στο ύψωμα του Προφήτη Ηλία -Μάχη στο Μπιζάνι-, στις επιχειρήσεις του Ελληνικού Στρατού

για απελευθέρωση των Ιωαννίνων. Με τη θυσία του κατέστη ο πρώτος και μόνος Δήμαρχος σε ολόκληρο τον Ελληνισμό που πληγώθηκε θανάσιμα σε μάχη ως απλός στρατιώτης.

Στη συνέχεια, κατά την περίοδο του Μεγάλου Πολέμου (1914-1918,) περίπου 16.000 Κύπριοι έλαβαν μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις για την ελευθερία και την αυτοδιάθεση των λαών. Υπηρέτησαν ως ημιονηγοί του **«Μακεδονικού Μεταγωγικού Σώματος»** του βρετανικού στρατεύματος ή ως εθελοντές στον ελληνικό στρατό. Μερικοί από αυτούς σκοτώθηκαν ή απεβίωσαν εν υπηρεσία κατά το 1917-1918, και αναπαύονται σε διάφορα νεκροταφεία στην περιοχή της Μακεδονίας.

Δύο δεκαετίες αργότερα, η Κύπρος συνέδραμε ξανά τον αγώνα υπέρ της αυτοδιάθεσης και της ελευθερίας των λαών, πολεμώντας στο πλευρό των Συμμάχων. Αξίζει να σημειωθεί ότι υπήρξε η πρώτη βρετανική αποικία που συμμετείχε με άνδρες της σε πολεμικές επιχειρήσεις, και πιο συγκεκριμένα στη Γαλλία, τον Ιανουάριο του 1940. Κύπριοι έλαβαν μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις στη Γαλλία, την Ελλάδα, διάφορα μέρη της ηπείρου της Αφρικής, τη Μέση Ανατολή αλλά και την Ιταλία. Μάλιστα, μετά την κατάρρευση του μετώπου στην Ελλάδα, και την περίοδο της Κατοχής που ακολούθησε, αρκετοί Έλληνες Κύπριοι έδρασαν στους κόλπους του Κινήματος της Εθνικής Αντίστασης.

Το ανυπότακτο φρόνημα και το μακροχρόνιο αίτημα για ελευθερία και αυτοδιάθεση, που στην περίπτωση της Κύπρου μεταφραζόταν στην Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, οδήγησε τον Κυπριακό Ελληνισμό στη διεξαγωγή

του Αγώνα της ΕΟΚΑ, την τετραετία 1955-1959. Η εν λόγω επαναστατική προσπάθεια αποτελεί μέχρι σήμερα την τελευταία απελευθερωτική ενέργεια ενός τμήματος του Ελληνισμού, γεγονός το οποίο δεν πρέπει να διαφεύγει της προσοχής μας. Κατά τη διάρκεια της τετράχρονης, πολύμορφης πάλης με τις δυνάμεις του βρετανικού αποικιακού καθεστώτος νέα σκηνικά αυτοθυσίας στήθηκαν από τους Έλληνες Κυπρίους. Ξεχωριστή θέση στη συλλογική μνήμη καταλαμβάνουν τα τρία ολοκαυτώματα του Μαχαιρά (τον Μάρτιο του 1957), του Αχυρώνα στο Λιοπέτρι (τον Σεπτέμβριο του 1958) και του Δικώμου (τον Νοέμβριο του ίδιου έτους), όπου οι μαχητές της ΕΟΚΑ, περιφρονώντας τις διαταγές των Βρετανών να παραδοθούν, έπεσαν μαχόμενοι χύνοντας το άλικο αίμα τους στον βωμό της λευτεριάς. Πολλοί άλλοι, επίσης, έδωσαν τη ζωή τους για την ελευθερία και το δικαίωμα στον εθνικό αυτοπροσδιορισμό, καθιστάμενοι για τις επόμενες γενιές ως οι σκαπανείς της κυπριακής ελευθερίας.

Παρά τις τεράστιες θυσίες του Κυπριακού Ελληνισμού, ο Αγώνας της ΕΟΚΑ δεν οδήγησε στην Ένωση, όπως η μεγάλη πλειονότητα των κατοίκων της Κύπρου επιθυμούσε. Από την άλλη, συνετέλεσε στον τερματισμό της βρετανικής αποικιακής κυριαρχίας και την ίδρυση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η πορεία του νεοσύστατου κράτους δεν υπήρξε ανέφελη, λόγω διαφόρων προβλημάτων που κλήθηκε εξ αρχής να αντιμετωπίσει κατά την εφαρμογή του συντάγματος. Μια από τις πιο σοβαρές δυσκολίες ήταν και η δημιουργία των δικών του Ενόπλων Δυνάμεων: **το άρθρο 129 του κυπριακού συντάγματος προνοούσε τη συγκρότηση στρατού δύναμης 2.000 ανδρών, ο οποίος θα αποτελείτο σε ποσοστό 60% από Έλληνες Κυπρίους και 40% από Τούρκους Κυπρίους.** Αρχηγός ανέλαβε ο υποστράτηγος ε.α. Μενέλαος Παντελίδης και υπαρχηγός ο ταξίαρχος ε.α. Χουσαμεττίν Τανιάρ. Εντούτοις, η συγκρότηση του Κυπριακού Στρατού επρόκειτο να αποδειχθεί εγχείρημα ανολοκλήρωτο, παρόλο που μέχρι σήμερα, συνταγματικά τουλάχιστον, συνεχίζει να υφίσταται. Η αμοιβαία καχυποψία και οι διαφορετικές επιδιώξεις των δύο κοινοτήτων -όπου οι Έλληνες Κύπριοι επιδίωκαν μεικτή στελέχωση σε κάθε επίπεδο, ενώ οι Τούρκοι Κύπριοι απαιτούσαν την πραγματοποίηση της στελέχωσης με κοινοτικά κριτήρια σε

επίπεδο λόχου- βραχυκύκλωσαν τις προσπάθειες ανάπτυξης του Κυπριακού Στρατού. Το δικαίωμα αρνησικυρίας που άσκησε το 1961 ο Δρ Φαζίλ Κιουτσούκ, ως αντιπρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, επιδείνωσε την κατάσταση. Τελικά, το ξέσπασμα των διακοινοτικών συγκρούσεων των ετών 1963-1964 κατάφερε το τελειωτικό κτύπημα στην πορεία συγκρότησης του Κυπριακού Στρατού.

Η έκρυθμη κατάσταση που αντιμετώπιζε η Κυπριακή Δημοκρατία αφενός με τους Τούρκους Κυπρίους να είναι προετοιμασμένοι ήδη από το 1959 για ένοπλη σύγκρουση με την παράνομη εισαγωγή οπλισμού και να αποχωρούν από τους θεσμούς και τα όργανα του κυπριακού κράτους και να οχυρώνονται σε θύλακες και αφετέρου την Άγκυρα να διατυπώνει συνεχώς απειλές για εισβολή, ενώ ταυτόχρονα οι ένοπλες ομάδες από Έλληνες Κυπρίους εθελοντές αδυνατούσαν να επιβληθούν των αντίστοιχων τουρκικών κυπριακών, υποχρέωσαν την κυπριακή κυβέρνηση να λάβει τον Ιούνιο του 1964 την απόφαση για ίδρυση της Εθνικής Φρουράς. Πρώτος αρχηγός της ανέλαβε ο Ελλαδίτης αντιστράτηγος Γεώργιος Καραγιάννης.

Η Εθνική Φρουρά, η οργάνωση των Ελλήνων Κυπρίων σε τακτικό στρατό με τη βοήθεια Ελλαδιτών αξιωματικών, ιδρύθηκε εν μέσω εξαιρετικά δυσμενών συνθηκών: εκτός από τις δυσκολίες σε επίπεδο οργάνωσης, εκπαίδευσης και πολεμικού υλικού, κλήθηκε να αντιμετωπίσει και τις επιθέσεις από αέρος της Τουρκίας. Η τουρκική αεροπορία προέβη σε βομβαρδισμούς στην περιοχή Τηλλυρίας και τον Κόλπο του Ξερού, προκαλώντας μάλιστα τις πρώτες απώλειες του νεότευκτου στρατιωτικού οργανισμού. Η ανάπτυξη σοβαρών στρατιωτικών αποτρεπτικών υποδομών, προσπάθεια η οποία βρισκόταν ακόμη εν τη γενέσει της, οδήγησε την ελληνική κυβέρνηση του Γεωργίου Παπανδρέου να αποστείλει μια ελληνική μεραρχία προς ενίσχυση της άμυνας της Κύπρου. Ταυτόχρονα, δημιουργήθηκε η ΑΣΔΑΚ (Ανώτατη Στρατιωτική Διοίκηση Αμύνης Κύπρου) με αρχηγό τον στρατηγό Γεώργιο Γρίβα-Διγενή, στην οποία υπήχθησαν διοικητικά όλες οι ελληνικές δυνάμεις στην Κύπρο (συμπεριλαμβανομένης και της Εθνικής Φρουράς). Έτσι, από την ίδρυσή της μέχρι και το 1967, η Εθνική Φρουρά αποτέλεσε την τροχοπέδη της τουρκικής βουλιμίας για την Κύπρο.

Εντούτοις, μετά τα επεισόδια της Κοφίνου το 1967 και την απόσυρση της ελληνικής μεραρχίας, οι αμυντικές δυνατότητες των Ενόπλων Δυνάμεων της Κύπρου μειώθηκαν σημαντικά. Η κατάσταση επιδεινώθηκε στη συνέχεια με την αδελφοκτόνο διαμάχη των Ελλήνων Κυπρίων, που κορυφώθηκε το 1974 με το Πραξικόπημα. Τα γεγονότα αυτά συνετέλεσαν στην επισώρευση σημαντικών

δυσμενών επιπτώσεων, κυρίως αναφορικά με την αποδιοργάνωση της αμυντικής διάταξης των μονάδων της Εθνικής Φρουράς, τον ελλιπή εξοπλισμό τους και το αρνητικό αντίκτυπο στο ηθικό των στρατιωτών.

Εκείνες τις τραγικές ώρες βρήκε τη μεγάλη ευκαιρία η Τουρκία να εισβάλει στην κυπριακή επικράτεια. Η Εθνική Φρουρά επιδόθηκε σε έναν άνισο αγώνα υπεράσπισης της πατρώας γης εναντίον της αριθμητικά και υλικά υπέρτερης τουρκικής πολεμικής μηχανής, η οποία κατ' επανάληψη συμπεριφέρθηκε κατά αήθη τρόπο όχι μόνο ως προς τη συμπεριφορά της εναντίον αιχμαλώτων στρατιωτών και πολιτών, διαπράττοντας εγκλήματα πολέμου, αλλά και ως προς τις συμφωνίες κατάπαυσης του πυρός, τις οποίες επανειλημμένα παραβίασε. Παρά το απαράμιλλο θάρρος που επέδειξε η Εθνική Φρουρά, έχοντας συνοδοιπόρο στις μάχες που έδινε τους 1.200 άνδρες της ΕΛΔΥΚ, το τέλος των πολεμικών επιχειρήσεων βρήκε την Κύπρο ρημαγμένη, με το 36.2% της επικράτειάς της να είναι κατεχόμενο διά της βίας, με χιλιάδες νεκρούς, 200.000 πρόσφυγες και σημαντικό αριθμό αγνοούμενων στρατιωτών και αμάχων.

Ολοκληρώνοντας, η σημερινή επέτειος είναι μέρα τιμής των Ενόπλων Δυνάμεων της πατρίδας μας, οι οποίες αποτελούν την αιχμή του δόρατος για την αντιμετώπιση των κινδύνων που απορρέουν από τη ρευστότητα του διεθνούς συστήματος και την απίστευτη ταχύτητα με την οποία κινούνται οι εξελίξεις. Ως Έλληνες Κύπριοι είμαστε περήφανοι, μα και συνάμα ευγνώμονες, για την αποστολή που η Εθνική Φρουρά επιτελεί εν μέσω τόσο αντίξοων συνθηκών. Εξ αφορμής της σημερινής επετείου, πρώτιστο καθήκον μας, ασφαλώς, είναι η υπόμνηση της πολεμικής ιστορίας του Κυπριακού Ελληνισμού, η οποία βρίθει ευκλεών πράξεων. Ταυτόχρονα, μέσω της σημερινής μέρας ας αποδώσουμε τον προσήκοντα σεβασμό προς τους προγόνους μας, οι οποίοι μετά μυρίων κόπων και αγώνων, ακόμη και με οστών σπορά, πολέμησαν για να απολαμβάνουμε σήμερα το πανανθρώπινο αγαθό της ελευθερίας.

Τέλος, ας αναλογιστούμε μian ιερή υποχρέωση που έχουμε απέναντι στην κληρονομιά τους: να μελετούμε με ειλικρίνεια την ιστορία των αγώνων του Κυπριακού Ελληνισμού, την οποία ας απαλλάξουμε επιτέλους από τις προκρούστιες πρακτικές της μισαλλοδοξίας και τις ερασιτεχνικές αδυναμίες. Πιο επωφελής θα αποβεί η ανόθευτη –και το τονίζω αυτό– ανόθευτη διδασκαλία της στα παιδιά μας, εμβολιάζοντάς τα με ένα ιδεολογικό οπλοστάσιο, στο επίκεντρο του οποίου θα είναι η αγνή, άδολη αγάπη για την πατρίδα και την υπεράσπισή της.

Η Ιστορική Μάχη του Αχυρώνα Λιοπετρίου

Ταγματάρχη (ΠΖ) Χαράλαμπου Κούρρη

Στις 2 Σεπτεμβρίου 1958 στον Αχυρώνα του Λιοπετρίου διεξήχθη μία από τις πιο επικές μάχες που έδωσε η ΕΟΚΑ. Η μάχη, που έμεινε γνωστή ως **«σκυταλοδρομία θανάτου»**, στερησε την οργάνωση της ΕΟΚΑ από τέσσερα σημαντικά ανώτερα στελέχη της: Τον Ανδρέα Κάρυο από το Αυγόρου, τον Ηλία Παπακυριακού από τη Λυθράγκωμη, τον Φώτη Πίττα από το Φρέναρος και τον Χρίστο Σαμαρά από το Λιοπέτρι. Ο ταπεινός αχυρώνας χαρακτηρίστηκε ως το **«Νέο Χάνι της Γραβιάς»**.

Τα γεγονότα, που σχετίζονται με τη μάχη του Αχυρώνα και τον ηρωικό θάνατο των τεσσάρων λεβεντονιών, έχουν ως εξής:

Η πορεία προς τον ηρωικό αχυρώνα του Λιοπετρίου άρχισε στις 30 Αυγούστου 1958, όταν ο καταζητούμενος Παναγιώτης Βαρδάκης από το Αυγόρου, ειδικός στην κατασκευή εκρηκτικών και κρησφυγέτων, πήρε διαταγή να παραλάβει τους τρεις αγωνιστές Ανδρέα Κάρυο, Φώτη Πίττα και τον Ηλία Παπακυριακού από την τοποθεσία **«Φοινίτζιν»**.

Ο ίδιος αφηγείται:

«Πήρα διαταγή να παραλάβω τους τρεις αγωνιστές από το Φοινίτζιν, που βρίσκεται στον ανήφορο μεταξύ Αγίου Κενδέα και Αχερίτου. Ήταν 9-10 το βράδυ. Ξεκινήσαμε για το Λιοπέτρι. Εκεί θα μας παραλάμβαναν τα Λιοπετρίτικα και θα πηγαίναμε στο κρησφύγετο στον Ποταμό. Έτσι ήταν η διαταγή.»

Ο Βαρδάκης σημειώνει πως οι τρεις καταζητούμενοι αγωνιστές ήταν καλά οπλισμένοι και πως ο Ηλίας Παπακυριακού ήταν τραυματισμένος στο πόδι από συμπλοκή με τους Βρετανούς λίγες μέρες πριν. Τα όπλα τους ήταν το Μαρτίνι και το πιστόλι που κρατούσε ο Κάρυος, το Μ3 του Ηλία και το γαλλικό αυτόματο του Φώτη Πίττα.

Έφτασαν στο Δημοτικό Λιοπετρίου, όπου τους περίμενε ο Χρίστος Σαμάρας και άλλοι Λιοπετρίτες. Προορισμός τους ήταν κρησφύγετο στον Ποταμό Λιοπετρίου.

Ο Βαρδάκης συνεχίζει:

«Ο Ξάνθος (Σαμάρας) επέμενε και τότε διανυκτερεύσαμε σε ένα σπίτι στο χωριό. Πριν κοιμηθούμε, βγήκα έξω από το σπίτι και είδα ένα πρόσωπο δίπλα στον φούρνο να κοιτάζει. Ειδοποίησα τον Σαμάρα που βγήκε έξω, αλλά δεν εντόπισε κάτι.

Κατά τις 04:30 το πρωί ο θείος μου (Αντρέας Κάρυος) με ξύπνησε και μου έδωσε επιστολές, διαταγές και καψούλια, για να τα κάνω ηλεκτρικά.

- Να πας στο Αυγόρου και να περιμένεις διαταγές μου, με διέταξε. Ξεκίνησα για το Αυγόρου, νομίζοντας πως αυτή τη φορά θα έφευγαν και εκείνοι για το κρησφύγετο στον Ποταμό. Δυστυχώς δεν πρόλαβαν.»

Τη νύκτα της 31ης Αυγούστου 1958, σύμφωνα με αφηγήσεις συναγωνιστών και συγχωριανών των ηρώων, πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση στο σπίτι του Παναγιώτη Παντελή. Σ' αυτή βρίσκονταν και αγωνιστές από το Λιοπέτρι. Στη συγκέντρωση μίλησε ο Παπακυριακού, που ανέλυσε τον τρόπο διεξαγωγής μιας επίθεσης με όπλα και χειροβομβίδες. Η συγκέντρωση διήρκεσε γύρω στα ενενήντα λεπτά, και λίγο μετά τα μεσάνυχτα οι τέσσερις αγωνιστές οδηγήθηκαν στο σπίτι του Δημήτρη Μιχαήλ (**Τσόντου**), όπου διανυκτέρευσαν οι Σαμάρας και Πίττας, ενώ οι Κάρυος και Παπακυριακού επέστρεψαν στο σπίτι του Παντελή για συνέχιση της εκπαίδευσης δύο αγωνιστών, του Παύλου Χαραλάμπους και ακόμη ενός άλλου.

Η εκπαίδευση αφορούσε ειδικές αποστολές. Μετά την ολοκλήρωση της εκπαίδευσης στο σπίτι Παντελή, οι Κάρυος και Παπακυριακού πήγαν στο σπίτι του πεθερού του Κάρυου, του Δημήτρη Γιαλλούρη. Αργότερα οι Παπακυριακού και Κάρυος πήγαν στο σπίτι του Τσόντου, όπου ήταν και οι Σαμάρας και Πίττας. Γύρω στις 00.30 της Δευτέρας 1ης Σεπτεμβρίου (λίγο μετά τα μεσάνυχτα της Κυριακής 31ης Αυγούστου) οι τέσσερις αγωνιστές βρίσκονταν στο σπίτι του Τσόντου. Το μήνυμα της πολιτοφυλακής για την παρουσία των βρετανικών στρατευμάτων στο χωριό έφθασε στο σπίτι του Τσόντου τις πρώτες πρωινές ώρες της 1ης Σεπτεμβρίου.

Οι τέσσερις αγωνιστές προσπάθησαν καταρχήν να διαφύγουν πεζοί. Αντιλήφθηκαν όμως ότι στην περιοχή υπήρχε μεγάλος αριθμός βρετανικών στρατευμάτων κι έτσι επέστρεψαν πίσω στο σπίτι του Τσόντου, όπου αποφάσισαν να διαφύγουν με αυτοκίνητο. Επιβιβάστηκαν σε ημιφορτηγό όχημα, στο οποίο

τοποθέτησαν και τον οπλισμό της οργάνωσης που είχαν στην κατοχή τους, και με οδηγό τον Νικόλα Τσόντο επιχείρησαν να διαφύγουν. Ενώ κατευθύνονταν προς την έξοδο του χωριού -το δρομολόγιο που οδηγούσε προς τον φράκτη και τον ποταμό του χωριού, από όπου θα μπορούσαν να διαφύγουν για τα άλλα χωριά της περιοχής, τα οποία δεν είχαν τεθεί σε «κατ'οίκον» περιορισμό από τους Βρετανούς- αποφάσισαν να προχωρήσει μόνος του ο Τσόντος με το όχημά του και αν δεν έπεφτε πάνω σε βρετανικές φρουρές να επιστρέψει, να παραλάβει τους αγωνιστές και να απομακρυνθούν από το Λιοπέτρι. Έτσι κι έγινε, εντούτοις ο Τσόντος έπεσε πάνω σε φρουρά. Οι Βρετανοί τον συνέλαβαν και άρχισαν να τον χτυπούν. Τότε οι αγωνιστές της ΕΟΚΑ αντάλλαξαν πυρά μαζί τους.

Στη συνέχεια οι αγωνιστές οπισθοχώρησαν και κατάφεραν να φθάσουν στο σπίτι κατοίκου του Λιοπετρίου, μέσα στο οποίο βρισκόταν μια παλιά σπηλιά. Όταν ξύπνησαν τον ιδιοκτήτη του σπιτιού και του ζήτησαν να κρυφτούν στο σπίτι του, ο τελευταίος τους είπε ξεκάθαρα πως δεν θα μπορούσε να αντέξει τα βασανιστήρια, αν συλλαμβανόταν από τους Άγγλους.

Έτσι οι αγωνιστές κατέφυγαν στο γειτονικό σπίτι του Παναγιώτη Καλλή, στον γνωστό **αχυρώνα**.

Ήταν ξημερώματα 1ης Σεπτεμβρίου 1958, γύρω στις 04.00, όταν οι τέσσερις ήρωες κτύπησαν την πόρτα του Παναγιώτη Καλλή. Οι Ξάνθος και Κάρυος, στην παρουσία Πίττα και Παπακυριακού, ζήτησαν από τον Καλλή να τους καλύψει στο σπίτι του. Ο ίδιος αμέσως δέχθηκε με ευχαρίστηση την πρόταση, και ταυτόχρονα άρχισε η προσπάθεια εγκατάστασης των αγωνιστών μέσα στον αχυρώνα. Έτσι οι τέσσερις ήρωες πήραν θέσεις στον αχυρώνα, αφού ο ιδιοκτήτης τους εφοδίασε με τρόφιμα και νερό. Ο Παναγιώτης Καλλής μόλις πρόλαβε και σκόρπισε πιπέρι, για να εξουδετερώσει την όσφρηση των ανιχνευτικών σκυλιών των Βρετανών, και αμέσως ακούστηκε η προσταγή για «κατ'οίκον» περιορισμό (κέρφιου) των κατοίκων.

Οι Βρετανοί συγκέντρωσαν στα συρματοπλέγματα τους ενήλικες άντρες της κοινότητας. Ανάμεσα σε αυτούς που εξαναγκάστηκαν να μουν στα συρματοπλέγματα ήταν και ο ιδιοκτήτης του αχυρώνα με τους δύο του γιους. Γύρω στις δύο με τρεις το απόγευμα της ίδιας μέρας ο Καλλής με τους γιους του αφέθηκαν ελεύθεροι. Ο Καλλής πήγε στο σπίτι του, όπου η γυναίκα του τον πληροφόρησε, σε σχετική του ερώτηση, πως ο στρατός ερεύνησε τα πάντα και έφυγε χωρίς να επισημάνει τίποτε.

Κρατώντας ένα κόσκινο ο Παναγιώτης Καλλής μπήκε στον αχυρώνα, ενώ η κόρη του με τη γυναίκα του παρακολουθούσαν τις κινήσεις των Βρετανών. Ο Καλλής συνάντησε τους τέσσερις αγωνιστές, οι οποίοι του ζήτησαν λεπτομέρειες για τις κινήσεις του βρετανικού στρατού καθώς και πληροφορίες για τα μέτρα που πήραν ενάντια στον άμαχο πληθυσμό της κοινότητας. Αυτός τούς ενημέρωσε για τις συλλήψεις που έγιναν καθώς και για τις ταλαιπωρίες που είχε υποστεί ο αντρικός πληθυσμός.

Στις μία μετά τα μεσάνυχτα (στις 01.00 Τρίτης της 2ας Σεπτεμβρίου) ένα ισχυρό στρατιωτικό απόσπασμα κύπησε την πόρτα του Παναγιώτη Καλλή και ζήτησε από τον ιδιοκτήτη του αχυρώνα να τους παραδώσει τους καταζητούμενους που κρύβονταν στο σπίτι του. Τότε αυτός αρνήθηκε κατηγορηματικά πως έκρυβε καταζητούμενους, παρά τις πιέσεις και τα κτυπήματα που δέχτηκε.

Ένας Τούρκος αξιωματικός, που συνόδευε το βρετανικό απόσπασμα, ζήτησε από τον Παναγιώτη Καλλή να τους δείξει τον αχυρώνα. Ο ιδιοκτήτης, προσπαθώντας να τους εξαπατήσει, υπέδειξε τα μαγειρεία, αντί τον αχυρώνα. Στις έντονες όμως απαιτήσεις τους, τους οδήγησε στον στάβλο του σπιτιού και μετά στο γκαράζ, Όμως η απαίτησή τους να τους υποδείξει τον αχυρώνα ήταν συνεχής και έντονη. Στη συνέχεια αναγκάστηκε να τους οδηγήσει στον αχυρώνα. Ένας Βρετανός, προτάσσοντας για κάλυψή του τον Καλλή, φώναξε στα ελληνικά στους τέσσερις αγωνιστές:

«Αν θέλετε τη ζωή σας, παραδοθείτε!»

Παρόλο που η έκκληση επαναλήφθηκε τρεις φορές, καμιά απάντηση δεν προήλθε από μέρους των αγωνιστών. Ένας άλλος Βρετανός, έχοντας πάλι τον Καλλή σαν ασπίδα, πυροβόλησε τρεις φορές σε διάφορες κατευθύνσεις του αχυρώνα. Αφού δεν έλαβαν καμιά απάντηση, στις 02.00 τα ξημερώματα απομακρύνθηκαν.

Το πρωί της 2ας Σεπτεμβρίου επαναλήφθηκε ο κατ' οίκον περιορισμός και ο ιδιοκτήτης του αχυρώνα υποβλήθηκε σε νέα βασανιστήρια, και πάλι όμως κράτησε το στόμα του κλειστό.

Ομάδα στρατιωτών, που έφτασε κοντά στον αχυρώνα, δέχτηκε πυροβολισμούς από τους τέσσερις αγωνιστές. Οι Βρετανοί τότε ζήτησαν ενισχύσεις, που σύντομα ήρθαν.

Οι πυροβολισμοί συνεχίζονταν και οι αγωνιστές κλήθηκαν να παραδοθούν. Η σαφής όμως απάντηση αγωνιστών ήταν η ιαχή που ακούστηκε με μια φωνή:

«ΜΟΛΩΝ ΛΑΒΕ».

Ταυτόχρονα ακούστηκαν πυροβολισμοί, με αποτέλεσμα να σκοτωθεί ένας Βρετανός στρατιώτης. Στην εξέλιξη της μάχης οι Βρετανοί εξαπέλυσαν και 11 ρουκέτες, διαμετρήματος 3,5 χιλ., σε μια προσπάθεια ν'ανοίξουν τρύπα στον τοίχο του αχυρώνα.

Κατά τη διάρκεια της μάχης ο βρετανικός στρατός πρέπει να είχε απώλειες, δεδομένου πως οι Βρετανοί μετέτρεψαν τον κινηματογράφο της κοινότητας σε πρόχειρο νοσοκομείο, στο οποίο μετέφεραν τους πληγωμένους. Ο βρετανικός στρατός, σύμφωνα με αφήγηση μάρτυρα από το Λιοπέτρι, κατέλαβε τις βεράντες και τις στέγες των γειτονικών σπιτιών, με αποτέλεσμα να καθίσταται αδύνατη η προσέγγιση με οποιονδήποτε τρόπο στον αχυρώνα.

Υπάρχει μαρτυρία σύμφωνα με την οποία Βρετανός στρατιώτης αρνήθηκε να προσεγγίσει τον αχυρώνα σε διαταγή αξιωματικού του, με αποτέλεσμα να πυροβοληθεί και να σκοτωθεί από τον προϊστάμενό του αξιωματικό.

Δύο Βρετανοί έγιναν αντιληπτοί σε μια στιγμή να ανεβαίνουν στη στέγη του αχυρώνα και να προσπαθούν με τσάπες να ανοίξουν τρύπες. Όταν κατάφεραν να ανοίξουν μία μεγάλη τρύπα, άρπαξαν αρκετά ρούχα από το σπίτι του Στ. Λαζαρή και τα τοποθέτησαν στην τρύπα που άνοιξαν. Στη συνέχεια έχυσαν πάνω στα ρούχα δύο δοχεία από βενζίνη και τα πυρπόλησαν. Η φωτιά σε λίγο άναψε, προκαλώντας τα τρανταχτά γέλια των Βρετανών στρατιωτών.

Η φωτιά όμως δεν προχώρησε στο εσωτερικό του αχυρώνα και μετά από λίγη ώρα έσβησε. Τότε οι Βρετανοί χρησιμοποίησαν ελικόπτερο, με το οποίο έριχναν εμπρηστικές βόμβες στον αχυρώνα, οι οποίες προκάλεσαν μεγάλη φωτιά μέσα σ' αυτόν. Τότε οι τέσσερις αγωνιστές όρμησαν έξω, δεχόμενοι κατάστηθα τις φονικές σφαίρες των αντιπάλων τους. Οι Ανδρέας Κάρυος και Χρήστος Σαμάρας έπεσαν ο ένας κοντά στον άλλο στον νότο, ο Φώτης Πίττας στην ανατολή και ο Ηλίας Παπακυριακού στον βορρά.

Οι τέσσερις αγωνιστές της ΕΟΚΑ με τον ηρωικό τους θάνατο συγκίνησαν όλο το πανελλήνιο και προκάλεσαν παγκόσμιο θαυμασμό. Ο τόπος της θυσίας τους,

Εθνική Φρουρά & Ιστορία

στον οποίο στήθηκαν οι ανδριάντες τους, κατέστη αμέσως μετά την ανεξαρτησία της Κύπρου εθνικό προσκύνημα.

Σήμερα ο αχυρώνας και η γύρω αυλή διαμορφώθηκαν σ' έναν ενιαίο Μνημειακό Χώρο, για να διαιωνίζει το μεγαλείο του ηρωισμού και της αυτοθυσίας τους.

Οι Τέσσερις ΗΡΩΕΣ της Μάχης του Αχuwónα:

Ο Φώτης Πίττας γεννήθηκε στις 28 Φεβρουαρίου του 1935 στο Φρέναρος της επαρχίας Αμμοχώστου και ήταν το τρίτο από τα έξι παιδιά τού αγρότη Σταύρου Πίττα και της Μαρίας Νικόλα.

Τελείωσε το δημοτικό σχολείο Φρενάρου και έπειτα συνέχισε στο Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου, από όπου αποφοίτησε το 1953. Έπειτα θέλησε να δώσει εξετάσεις για εισαγωγή στη Στρατιωτική Σχολή Ευελπίδων, δεν μπόρεσε όμως να καταθέσει εγκαίρως τα απαραίτητα έγγραφα, με αποτέλεσμα να αποφασίσει να ακολουθήσει τον τομέα της εκπαίδευσης. Κατόπιν αυτού, φοίτησε

στο Διδασκαλικό Κολέγιο Μόρφου. Από τον Σεπτέμβριο του 1954 μέχρι τον Φεβρουάριο του 1955 έκανε πρακτική εκπαίδευση στο δημοτικό σχολείο Ξερού, ενώ τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους διορίστηκε δάσκαλος στην Άχνα.

Το 1955, όντας ακόμη φοιτητής, εντάχθηκε στην ΕΟΚΑ έπειτα από ορκωμοσία στη Λευκωσία και έλαβε το κωδικό όνομα **«Ακρίτας»**. Στις 23 Ιουνίου του ίδιου έτους έλαβε μέρος σε βομβιστική επίθεση εναντίον εγκαταστάσεων του Κολεγίου Μόρφου. Τον Ιανουάριο του 1956 συμμετείχε σε επιχείρηση της ΕΟΚΑ για απόσπαση κυνηγετικών όπλων από κατοίκους στην Άσσια, ενώ τον Ιούνιο έλαβε μέρος σε ενέδρα κατά των βρετανικών δυνάμεων στην Άχνα. Η δράση του είχε ως αποτέλεσμα να επικηρυχτεί στις 18 Οκτωβρίου από τις βρετανικές αρχές.

Κατά τα τέλη του 1956 ανέλαβε την αναδιοργάνωση του υποτομέα Λύσης, όμως στις 10 Ιανουαρίου 1957 συνελήφθη στη Βατυλή. Κρατήθηκε αρχικά στις φυλακές Αμμοχώστου, όπου και βασανίστηκε. Έπειτα μεταφέρθηκε στα κρατητήρια Κοκκινοτριμιθιάς και ακολούθως στα κρατητήρια της Πύλας. Στην Πύλα συμμετείχε ενεργά σε εξέγερση κρατουμένων τον Οκτώβριο του 1957, ενώ κατάφερε να αποδράσει στις 12 Μαρτίου 1958 μαζί με τους Α. Κάρυο, Χ. Τρυφωνίδη και Φ. Δημητριάδη. Μετά την απόδρασή του, ο Πίττας ανέλαβε στις 10 Απριλίου τη θέση του υποτομεάρχη Μεσαορίας και παράλληλα έλαβε το κωδικό όνομα **«Γύθος»**.

Ο Ηλίας Παπακυριακού γεννήθηκε στις 25 Ιανουαρίου 1938 στο χωριό Λυθράγκωμη, της επαρχίας Αμμοχώστου και ήταν το πέμπτο από τα έξι παιδιά του Γεώργιου και της Μαρίας Παπακυριακού. Πήρε το όνομά του από τον θείο του, γιο του Παπανικόλα Λιασή, που πέθανε σε μικρή ηλικία. Ήταν ένα γεροδεμένο και ψηλό παλληκάρι, και γι' αυτό οι συναγωνιστές του τον φώναζαν **«Μακρή»**.

Ο Ηλίας μεγάλωσε κοντά στην εκκλησία της Παναγίας της Κανακαριάς σε δύσκολη εποχή, επτά χρόνια μετά τα Οκτωβριανά. Από μικρός λάτρευε τη φύση, γοητευόταν από τα περιβόλια του χωριού του, από τα δέντρα, τα πουλιά, τον καθαρό ουρανό. Μικρός απέφευγε τους καφενέδες του χωριού του και προτιμούσε να περνά τον χρόνο του στα χωράφια και τα περιβόλια, κοντά στη φύση.

Όταν εύρισκε χρόνο ο Ηλίας διάβαζε εκκλησιαστικά βιβλία· η Θεία Λειτουργία τον μάγευε. Συνήθιζε να επισκέπτεται την Παναγιά της Κανακαριάς, για να προσκυνήσει και να προσευχηθεί. Εκεί στο χωριό του άρχισε να γράφει πατριωτικά συνθήματα στους τοίχους. Τελείωσε το δημοτικό στο σχολείο Λυθράγκωμης και στη συνέχεια μετακόμισε στο Βαρώσι, στο σπίτι της αδελφής του Ανδριανής -στην οδό Ερμού 14, στο Κάτω Βαρώσι- η οποία ήταν παντρεμένη στην πόλη, όπου φοίτησε στο Ελληνικό Γυμνάσιο Αμμοχώστου. Ήταν άριστος στα μαθήματα, το ακόντιο και την πετόσφαιρα. Με ένα ανάστημα που έφθανε το 1.96 μέτρα ξεχώριζε από τους άλλους μαθητές. Μεγάλη του αδυναμία ήταν η πετόσφαιρα. Ήταν ντροπαλός και συνεσταλμένος μαθητής. Τον διέκρινε η σεμνότητα και η αγάπη για ό,τι έκανε. Πάντοτε ήταν σοβαρός και ενεργητικός. Μελετούσε τα μαθήματά του, μα πάνω απ' όλα στο μυαλό του συνήθιζε να έχει τη σκλαβωμένη του πατρίδα.

Πήρε μέρος σε πάρα πολλές διαδηλώσεις εναντίον των κατακτητών, η φωνή του δυνατή ξεχώριζε στις διαμαρτυρίες και στα συνθήματα για την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, καθώς με το ανάστημά του ήταν παράδειγμα στους υπολοίπους. Συνελήφθη τουλάχιστον δύο φορές κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων στο Βαρώσι από τους Άγγλους. Στη μία απ' αυτές οδηγήθηκε από τους κατακτητές σε έναν ερημικό πορτοκαλεώνα στον Άγιο Μέμωνα και διατάχθηκε από τους ένοπλους Άγγλους να τρέξει, για να φύγει. Αρνήθηκε να τρέξει και αντί αυτού

ξεκούμπωσε το πουκάμισο που φορούσε και τους απάντησε: **«Πυροβολήστε εδώ! δείχνοντας το στήθος του, όχι στην πλάτη»**. Σάστισαν οι Άγγλοι και τον άφησαν να φύγει.

Ο Χρήστος Σαμάρας γεννήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου 1925 στο χωριό Λιοπέτρι της επαρχίας Αμμοχώστου, ήταν παντρεμένος με τη Μαρία και είχε τέσσερα παιδιά, τους Παύλο, Μόδεστο, Ελένη και Χριστοφόρα.

Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού του και ήταν ένας από τους ιδρυτές της ΟΧΕΝ Λιοπετρίου.

Το 1954 εντάχθηκε σε μυστική οργάνωση που προπαρασκεύαζε τον ένοπλο αγώνα εναντίον των Άγγλων.

Τον Ιανουάριο του 1955 συνδέθηκε με τον Γρηγόρη Αυξεντίου, τον οποίο είχε στο μεταξύ κατατοπίσει ο ίδιος ο Διγενής για την ΕΟΚΑ από τις αρχές του ιδίου μήνα. Ολόκληρο τον Φεβρουάριο του 1955, ως υπεύθυνος της ΕΟΚΑ Λιοπετρίου, ο Σαμάρας δραστηριοποιήθηκε στη στρατολόγηση μελών στις τάξεις της ΕΟΚΑ μαζί με τον Ανδρέα Κάριο και τον Γρηγόρη Αυξεντίου.

Στις αρχές Μαρτίου του 1955, στο σπίτι του Χρίστου Σαμάρα, ορκίστηκαν τα πρώτα μέλη της ομάδας Λιοπετρίου και στη συνέχεια εκπαιδεύτηκαν από τον Αυξεντίου. Την 1η Απριλίου 1955, με την έναρξη της ένοπλης δράσης από την ΕΟΚΑ, ο Χρήστος Σαμάρας πήρε μέρος στην επίθεση που διεξήχθη στη Δεκέλεια με υπεύθυνο τον Γρηγόρη Αυξεντίου. Καταζητήθηκε την ίδια μέρα και επικηρύχθηκε αντί του ποσού των 5.000 λιρών. Από τότε κρυβόταν και ανέπτυξε δράση στα χωριά Λιοπέτρι, Λιμνιά, Άγιο Σέργιο, Αυγόρου, Ορμίδα, Περιστερωνοπηγή, Γαϊδουρά, Πυργά και Πρασιό.

Στις 31 Αυγούστου προς την 1η Σεπτεμβρίου 1958 ο Χρήστος Σαμάρας με τους ήρωες συναγωνιστές του Ανδρέα Κάριο, Ηλία Παπακυριακού και Φώτη Πίττα περικυκλώθηκαν από ισχυρές δυνάμεις Άγγλων στρατιωτών στο Λιοπέτρι. Η πρώτη προσπάθειά τους να σπάσουν τον κλοιό και να φύγουν από το χωριό απέτυχε και κρύφτηκαν σε αχυρώνα. Εκεί, στις 2 Σεπτεμβρίου 1958, οι τέσσερις αγωνιστές έδωσαν πολύωρη ηρωική μάχη εναντίον των ενισχυμένων δυνάμεων των Άγγλων και έπεσαν όλοι μαχόμενοι.

Ο Ανδρέας Κάρυος γεννήθηκε στις 16 Ιουλίου 1926 στο χωριό Αυγόρου της επαρχίας Αμμοχώστου. Ήταν ένα από τα έντεκα παιδιά τού Κυριάκου και της Φλουρέντζας Κάρυου. Ήταν παντρεμένος με τη Δέσποινα και είχε δύο παιδιά, τον Παναγιώτη και την Ανδρούλα.

Φοίτησε στο δημοτικό σχολείο του χωριού του. Είχε μεγάλη έφεση για μάθηση, παρακολούθησε ιδιαίτερα μαθήματα και ήταν πολύ καλά καταρτισμένος στα θεολογικά, τα λογιστικά, τα αγγλικά και την ελληνική λογοτεχνία. Ήταν στέλεχος της ΠΕΚ, πρωτοστάτησε στην ίδρυση της ΣΕΚ, της ΠΕΟΝ και του θρησκευτικού συλλόγου στο Αυγόρου. Είχε μυηθεί ενωρίς για τις προσπάθειες απελευθέρωσης της Κύπρου και τον επικείμενο αγώνα. Αρχές Ιανουαρίου του 1955 συνδέθηκε με τον Γρηγόρη Αυξεντίου και όλο τον Φεβρουάριο του ιδίου έτους επιδόθηκε στη στρατολόγηση ανδρών για τον προετοιμαζόμενο αγώνα της ΕΟΚΑ. Ήταν ο διοργανωτής και πρώτος υπεύθυνος της ΕΟΚΑ Αυγόρου.

Την 1η Απριλίου 1955 έλαβε μέρος στην επιχείρηση αποκοπής των ηλεκτρικών καλωδίων κοντά στο χωριό Αυγόρου, κατά την οποία σκοτώθηκε από ηλεκτροπληξία ο Μόδεστος Παντελή, και έπαθε σοβαρά εγκαύματα ο ίδιος, όταν σήκωσε τον Μόδεστο στην πλάτη του. Προσπάθειά τους ήταν να προκαλέσουν γενική συσκότιση για να διευκολυνθεί η επιχείρηση του Γρηγόρη Αυξεντίου στη Δεκέλεια.

Συνελήφθη αρκετές φορές για τη δράση του και καταζητήθηκε μετά από επίθεση της ομάδας του εναντίον του αστυνομικού σταθμού Άχνας. Τον Νοέμβριο του 1956 συνελήφθη στην Ορμήδεια και κλείστηκε στα κρατητήρια της Πύλας, απ' όπου απέδρασε στις 12 Μαρτίου 1958 μαζί με τον ήρωα Φώτη Πίττα και άλλους δύο συναγωνιστές του. Μετά την απόδραση συνέχισε τη δράση του ως υποτομέαρχης στην περιοχή Κοκκινοχωριών. Ιδιαίτερα σημαντική ήταν η προσφορά του στον οργανωτικό τομέα και στη διαφώτιση. Ήταν άνθρωπος του Θεού. Ό, τι έκαμνε, το έκαμνε με πίστη στον Θεό και την Πατρίδα.

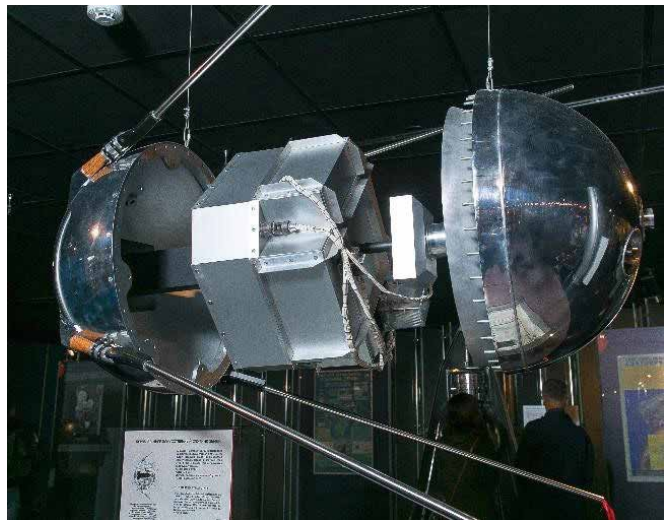
Διαστημικές Εφαρμογές στην Άμυνα

**Χριστόδουλου Πρωτοπαπά,
Ανώτερου Εκτελεστικού Διευθυντή της HELLAS SAT**

Ιστορική Αναφορά

Στις 4 Οκτωβρίου 1957 η Σοβιετική Ένωση έπιασε στον ύπνο τις Ηνωμένες Πολιτείες με την εκτόξευση στο εξωατμοσφαιρικό διάστημα του SPUTNIK 1, του πρώτου δορυφόρου παγκόσμια. Έκτοτε ξεκίνησε ένας τεχνολογικός ανταγωνισμός μεταξύ των ΗΠΑ και ΕΣΣΔ για την επικράτηση στο διάστημα, το οποίο είχε πολύ ευεργετικά αποτελέσματα στον τομέα του διαστήματος, επειδή ξεκίνησαν να αναπτύσσονται τεχνολογίες και εφαρμογές σε αρκετές πτυχές της καθημερινότητας των πολιτών. Πρώτη από την Ευρώπη μπήκε στον χορό

η Γαλλία με την ίδρυση από τον Στρατηγό Ντε Γκωλ της Γαλλικής Διαστημικής Υπηρεσίας (CNES), η οποία ξεκίνησε την ανάπτυξη διαστημικών τεχνολογιών και εφαρμογών, που είχε ως επιστέγασμα την ανεξαρτητοποίηση της Ευρώπης στην πρόσβαση στο διάστημα μέσω του ευρωπαϊκού κοσμοδρομίου της Γαλλικής Γουϊάνας αλλά και την ανάπτυξη στην Ευρώπη μιας αξιοπρόσεκτης

διαστημικής βιομηχανίας, η οποία ανταγωνίζεται επάξια τις βιομηχανίες των υπόλοιπων χωρών. Τον Μάιο του 1975 ιδρύθηκε και η ESA (European Space Agency), η οποία έδρασε καταλυτικά για την περαιτέρω ανάπτυξη και ανεξαρτητοποίηση της ευρωπαϊκής διαστημικής βιομηχανίας με μια σειρά μεγάλων προγραμμάτων, που στηριζόταν οικονομικά από τις χώρες μέλη της αλλά και από την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σήμερα η Ευρώπη είναι ανεξάρτητη στον τομέα της στιγματοθέτησης (GPS) με την ανάπτυξη του GALILEO, που είναι το ευρωπαϊκό σύστημα GPS. Αυτό έχει πολύ καλύτερα τεχνικά χαρακτηριστικά από το αντίστοιχο αμερικανικό. Επίσης αναπτύχθηκε και το KOPERNIKUS, ένα σύστημα δορυφόρων παρατήρησης της γης. Και τα δύο συστήματα παρέχουν δωρεάν τα δορυφορικά δεδομένα για την ανάπτυξη διαφόρων εφαρμογών που βοηθούν τους Ευρωπαίους πολίτες στην καθημερινότητά τους.

Διαστημικές Εφαρμογές στην Άμυνα

- **Παρατήρηση Γης Χαμηλής Τροχιάς**

Ο πρώτος πιο σημαντικός τομέας εφαρμογών στην Άμυνα είναι οι δορυφόροι παρατήρησης γης. Οι δορυφόροι αυτοί είναι κυρίως χαμηλής τροχιάς, που

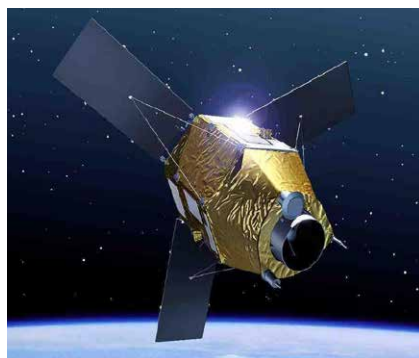

περιστρέφονται γύρω από τη γη από τα 200 χιλιόμετρα και άνω. Στην αρχή ήταν πολύ απλοί και επανδρωμένοι, είχαν δηλαδή πάνω στο διαστημικό σκάφος αστροναύτη, ο οποίος έβγαζε τις φωτογραφίες μέσα από ένα μεγάλο τηλεσκόπιο παρακολούθησης και ερχόταν πίσω στη γη μαζί με το φωτογραφικό φιλμ, που ήταν σε ειδική κάψουλα για προστασία από τις διάφορες συνθήκες της προσεδάφισης. Η απλή αυτή μέθοδος χρησιμοποιήθηκε τις δεκαετίες του 1970-1980 από την ΕΣΣΔ και ήταν πολύ αποτελεσματική,

επειδή οι φωτογραφίες είχαν πολύ ψηλή ευκρίνεια, η οποία δεν μπορούσε να αποδοθεί από τις ηλεκτρονικές εικονοληπτικές μηχανές της εποχής εκείνης.

Τις τελευταίες δύο δεκαετίες -με την ανάπτυξη της τεχνολογίας της λήψης και ψηφιοποίησης των εικόνων- σημειώθηκαν πραγματικά άλματα στη δορυφορική τηλεπισκόπηση.

Η ανάλυση των εικόνων από το 1 μέτρο που ήταν στις αρχές της περασμένης δεκαετίας έφτασε σήμερα κάτω από 10 εκατοστά, αλλά οι εικόνες που λαμβάνουν είναι

διαβαθμισμένες και χρησιμοποιούνται από τα Υπουργεία Άμυνας των χωρών που διαθέτουν την τεχνολογία αυτή.

Οι δορυφόροι παρατήρησης γης είναι χαμηλής τροχιάς και διέρχονται πάνω από την επιφάνεια της γης σε τακτά χρονικά διαστήματα. Δεν υπάρχει σήμερα η τεχνολογία της λήψης και της αποστολής μεγάλου αριθμού φωτογραφιών για κάθε δορυφόρο. Γι' αυτό, για να μεταδοθεί μια εικόνα για την κάλυψη ενός θεάτρου επιχειρήσεων, θα πρέπει να προγραμματιστεί ο δορυφόρος από προηγουμένως, ώστε στην επόμενη διέλευσή του να μπορεί να το φωτογραφίσει. Συνήθως οι εικόνες που παρέχονται από τις διάφορες υπηρεσίες είναι πολύ ψηλής ανάλυσης και για έκταση 10x10 χιλιομέτρων.

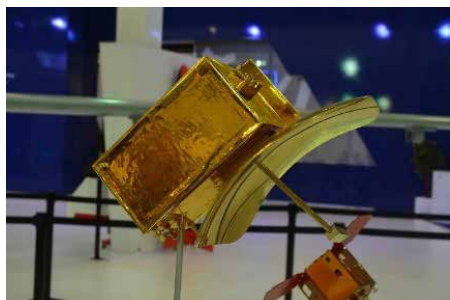
Οι σημερινοί σωστοί αμυντικοί δορυφόροι παρατήρησης γης είναι οπτικοί και με ραντάρ, για να μπορούν να μετρούν επιπρόσθετα το βάθος και τη μορφολογία τού εδάφους, αλλά και τις κινήσεις όταν ο ουρανός του θεάτρου επιχειρήσεων είναι νεφοσκεπής. Επίσης τα οπτικά όργανα έχουν τη δυνατότητα να καταγράφουν και διάφορες κατηγορίες υπέρυθρης ακτινοβολίας με σκοπό την ανίχνευση κίνησης μηχανών ή και προσωπικού.

Με την πάροδο του χρόνου οι μικροδορυφόροι μπαίνουν και στις αμυντικές εφαρμογές. Οι δορυφόροι αυτοί είναι μικροί σε μέγεθος και περιορισμένης ωφέλιμης ζωής, αλλά έχουν τη δυνατότητα να καταγράψουν και να αποστείλουν κινούμενη εικόνα βίντεο. Για να μπορέσει κάποιος να έχει πλήρη έλεγχο μιας περιοχής, θα πρέπει να επιστρατεύσει μεγάλο αριθμό δορυφόρων χαμηλής τροχιάς, αφού δεν θα μπορεί να παρακολουθεί συνεχώς το θέατρο επιχειρήσεων.

Σήμερα η Τουρκία διαθέτει δύο κατασκοπευτικούς δορυφόρους, τους Göktürk-2 και Göktürk-3, οι οποίοι κατασκευάστηκαν στις εγκαταστάσεις

κατασκευής δορυφόρων της TAI (Turkish Aerospace Industries). Η TAI έχει ιδρυθεί μετά από την πολιτική απόφαση της Τουρκικής Κυβέρνησης για την πλήρη ανεξαρτητοποίηση της χώρας στην κατασκευή δορυφορικών συστημάτων. Η Τουρκική Κυβέρνηση, για την προώθηση των εγκαταστάσεων της TAI, προχώρησε το 2017 και στην υπογραφή Συμφωνίας με την

AIRBUS για συμπαραγωγή στην Τουρκία των τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων της κρατικής εταιρείας TURKSAT.

• Τηλεπικοινωνιακοί Δορυφόροι

Οι δορυφορικές τηλεπικοινωνίες χρησιμοποιούνται συστηματικά και σε όλες τις πτυχές των αμυντικών δραστηριοτήτων, επειδή μέσω των δορυφόρων υπάρχει επικοινωνία ανεξάρτητη από τις επικρατούσες συνθήκες στα θέατρα επιχειρήσεων. Έτσι από πολύ νωρίς ξεκίνησαν να χρησιμοποιούνται οι γεωστατικοί δορυφόροι για επικοινωνίες σε UHF και X Band κυρίως στα στρατιωτικά αεροπλάνα και τα πλοία και μετά σε L Band, C Band, Ku και Ka.

Οι χαμηλές συχνότητες UHF, L Band και X Band χρησιμοποιήθηκαν αρχικά, επειδή η τεχνολογία σκόπευσης των κεραιών προς τους δορυφόρους στα πλοία και τα αεροπλάνα ήταν πρωτόγονη, αφού η υπολογιστική δυνατότητα των μικροεπεξεργαστών ήταν μικρή και δεν επέτρεπε τη σκόπευση ακριβείας των κεραιών που επιβαλλόταν στις πιο ψηλές συχνότητες για τα κινούμενα πλοία, αεροπλάνα και οχήματα.

Σήμερα οι τηλεπικοινωνιακοί δορυφόροι χρησιμοποιούνται κυρίως για την παροχή τηλεπικοινωνιακής σύνδεσης σε διάφορες αμυντικές εφαρμογές. Από τη μια η αύξηση της ισχύος της ηλεκτρομαγνητικής εκπομπής των δορυφόρων και από την άλλη η βελτίωση της τεχνολογίας των

λεγόμενων phase array κεραιών έχει βελτιώσει κατά πολύ την ευελιξία των Ενόπλων Δυνάμεων στη δορυφορική τηλεπικοινωνιακή σύνδεση, επειδή μπορεί να χρησιμοποιηθούν ελαφρές και εύκαμπτες φορητές δορυφορικές κεραίες, πτυσσόμενες ή συναρμολογούμενες, για τα χερσαία κινούμενα στρατεύματα αλλά και τα πολεμικά πλοία ή και τα οχήματα.

Οι ταχύτητες σύνδεσης των δορυφορικών τερματικών -με την αύξηση της συχνότητας του διαθέσιμου φάσματος εκπομπής, την αύξηση της ταχύτητας των διαμορφωτών (modems) αλλά και της υπολογιστικής και διαχειριστικής ικανότητας των δορυφορικών τηλεπικοινωνιακών κόμβων- κυμαίνονται από 10-100 Mbps καθοδική και 512Kbps-30Mbps ανοδική σύνδεση. Είναι φυσικό ότι τέτοιες ταχύτητες επιτρέπουν την ταυτόχρονη μεταφορά από ένα δορυφορικό τερματικό δεκάδων έως εκατοντάδων τηλεφωνικών συνδιαλέξεων αλλά και τη μεταφορά εικόνας και δεδομένων από διάφορους αισθητήρες.

Συνεπώς, εκτός από την μέχρι σήμερα παραδοσιακή χρήση τους για τη μεταφορά φωνής, με τη νέα τεχνολογία των Internet of Things οι τηλεπικοινωνιακοί δορυφόροι μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις εξής εφαρμογές:

Παρακολούθηση Συνόρων και Σημείων Ελέγχου

Στα σημεία της γραμμής αντιπαράταξης μπορούν να τοποθετηθούν διάφοροι αισθητήρες ανίχνευσης, όπως κίνησης, υπέρυθρης ακτινοβολίας, ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, εικόνας, ραδιενέργειας, ήχου κλπ., οι οποίοι, επίσης, μπορούν να συνδέονται μέσω δορυφορικής σύνδεσης με ένα κέντρο ελέγχου. Είναι δυνατή και η αμφίδρομη σύνδεση με το σημείο ελέγχου. Γι' αυτό μπορεί να τοποθετηθεί megάφωνο για επικοινωνία, αλλά ακόμα και τηλεχειριζόμενο πολυβόλο. Τέτοιες εφαρμογές έχουν αναπτυχθεί από πολλές εταιρείες κατασκευής αμυντικών συστημάτων για λογαριασμό πολλών χωρών. Δορυφορική σύνδεση χρησιμοποιείται σήμερα και για την παρακολούθηση των συνόρων μεταξύ του Μεξικού και των ΗΠΑ.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο του προγράμματος FRONTEX έχει ξεκινήσει μια προσπάθεια για την ανάπτυξη και διαστημικών εφαρμογών για την

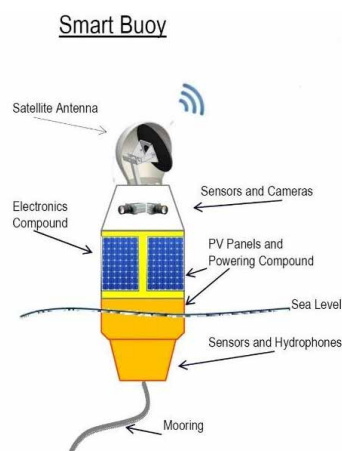
παρακολούθηση των ανατολικών κυρίως συνόρων της, στο οποίο συμμετέχουν, μαζί με τις άλλες Ευρωπαϊκές Χώρες, η Ελλάδα και η Κύπρος.

Τηλεμετρία Σκαφών και Οχημάτων

Με την ανάπτυξη των διάφορων συστημάτων καταγραφής και Ελέγχου παράγεται ένας μεγάλος όγκος παραμέτρων τηλεμετρίας μεγάλων σκαφών ανοικτής θαλάσσης, τα οποία μπορούν να στέλνονται μέσω των δορυφορικών τηλεπικοινωνιακών συνδέσεων σε ένα κεντρικό σημείο για επεξεργασία. Η συσχέτιση των παραμέτρων αυτών με την ανάπτυξη εφαρμογών της νέας επιστήμης των δεδομένων (Data Science) και της Τεχνητής Νοημοσύνης (Artificial Intelligence) δημιουργούν νέες προοπτικές στον έλεγχο των υποσυστημάτων των σκαφών και των μεγάλων αμυντικών οχημάτων.

Έξυπνες Σημαδούρες

Η τεχνολογία των έξυπνων σημαδούρων (Smart Buoys) είχε προταθεί από τη Hellas Sat στο NATO κατά τη διάσκεψη για την αντιμετώπιση της πειρατείας που πραγματοποιήθηκε στη Σούδα τον Ιούλιο του 2011 και υιοθετήθηκε από τον Οργανισμό ως μια από τις λύσεις για την παρακολούθηση θαλασσιών δραστηριοτήτων. Πάνω στη σημαδούρα μπορούν να εγκατασταθούν διάφοροι αισθητήρες και συστήματα σταθεροποίησης, οι οποίοι μπορούν να επικοινωνούν με το κέντρο ελέγχου με μια δορυφορική κεραία εγκατεστημένη στην κορυφή της. Η έξυπνη σημαδούρα αποτελεί μια πολύ καλή λύση για την παρακολούθηση θαλάσσιων δρόμων και συνόρων και έχει υιοθετηθεί από πολλές χώρες.

• Γεωστατικοί Δορυφόροι Παρατήρησης Γης

Οι γεωστατικοί δορυφόροι παρατήρησης γης χρησιμοποιούνται μόνο από ορισμένες χώρες που διαθέτουν αρκετούς πόρους και τεχνολογία. Χρησιμοποιούνται κυρίως για την έγκαιρη προειδοποίηση αποστολής βαλλιστικών

πυραύλων μεγάλων αποστάσεων και αυτό καθίσταται δυνατό λόγω του ότι οι γεωστατικοί δορυφόροι σκοπεύουν συνεχώς και παρακολουθούν συνεχώς μια περιοχή της γης, αφού περιστρέφονται με την ίδια γωνιακή ταχύτητα περιστροφής της γης.

Οι σημερινοί γεωστατικοί δορυφόροι έχουν τεράστιες δυνατότητες ως προς την ευκρίνεια και την ταχύτητα απόκρισης από τη στιγμή της ανίχνευσης ενός βαλλιστικού πυραύλου. Η ανίχνευση είναι δυνατή με τη χρήση ενός υπέρυθρου οπτικού οργάνου, το οποίο έχει τη δυνατότητα ανίχνευσης διαφόρων δεσμών υπέρυθρης ακτινοβολίας με ακρίβεια μικρότερη των 500 μέτρων. Όσο πιο μικρή είναι η περιοχή παρακολούθησης, τόσο πιο μικρή είναι και ταχύτητα απόκρισης στην έγκαιρη προειδοποίηση.

Το Δορυφορικό Πρόγραμμα HELLAS SAT

Όταν το 1993 η Τουρκία εξήγγειλε την εκτόξευση του πρώτου δορυφόρου TURKSAT, η Ελληνική Κυβέρνηση έκανε καταχώρηση τον ίδιο χρόνο στη Διεθνή Ένωση Τηλεπικοινωνιών και ζητούσε δικαιώματα για δορυφορικό φάσμα στις 39 μοίρες Ανατολικά. Τον Αύγουστο του 1994 ιδρύθηκε στην Κύπρο η Κυπριακή Επιτροπή Διαστήματος και το 1995 πραγματοποιήθηκε καταχώρηση από την Κυπριακή Δημοκρατία συμπληρωματικού δορυφορικού φάσματος στις 39 μοίρες Ανατολικά, στην ίδια τροχιακή θέση που η Ελλάδα δύο χρόνια προηγουμένως είχε καταχωρήσει ένα μόνο μέρος του δορυφορικού αυτού φάσματος.

Το 1996 -στα πλαίσια του τότε Αμυντικού Δόγματος- υπογράφηκε Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ της Ελλάδας και της Κύπρου για την από κοινού εκμετάλλευση των δικαιωμάτων που είχαν οι δύο χώρες στην τροχιακή θέση των 39 μοιρών Ανατολικά. Αποτέλεσμα του Μνημονίου Συνεργασίας ήταν και η κοινή εκπόνηση του Επιχειρησιακού Σχεδίου μεταξύ της Ιωνικής Finance και της Κυπριακής Τράπεζας Αναπτύξεως για λογαριασμό των δύο Κυβερνήσεων, το οποίο

ολοκληρώθηκε και παρουσιάστηκε το 1998. Το καλοκαίρι του 2000 ανανεώθηκαν για ακόμα δύο χρόνια, μέχρι τον Σεπτέμβριο του 2002, τα δικαιώματα της Ελλάδας. Τελικά, η Ελλάδα και η Κύπρος παραχώρησαν τα δικαιώματα στη HELLAS SAT στις 23 Αυγούστου 2001, με σκοπό την ανάπτυξη δορυφορικού συστήματος με την κατασκευή και εκτόξευση δύο τηλεπικοινωνιακών δορυφόρων.

Όλη η επένδυση για την κατασκευή και την εκτόξευση του πρώτου δορυφόρου HELLAS SAT 2 πραγματοποιήθηκε από τον ελληνικό ΟΤΕ και η εταιρεία HELLAS

SAT παρείχε ανταλλάγματα στις δύο χώρες για τη χρήση της τροχιακής θέσης. Ο δορυφόρος HELLAS SAT 2 εκτοξεύθηκε με επιτυχία από το Ακρωτήριο Κανάβεραλ στις 12 Μαΐου 2003 και ξεκίνησε επίσημα την εμπορική του δραστηριότητα τον Σεπτέμβριο 2003 σε πανηγυρική τελετή στο ΥΜΕ στην Ελλάδα με τη

συμμετοχή του τότε Πρωθυπουργού της Ελλάδας Κωνσταντίνου Σημίτη και του τότε Προέδρου της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσσου Παπαδόπουλου.

Το 2013 η HELLAS SAT κατέστη μέλος του Ομίλου ARABSAT και διατήρησε και ενίσχυσε σημαντικά τις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις της στην Ελλάδα και την Κύπρο, παρέχοντας υπηρεσίες σε 100 πελάτες σε πάνω από 30 χώρες. Σήμερα η HELLAS SAT έχει ανανεώσει τις Συμβάσεις παραχώρησης δορυφορικού φάσματος με την Ελλάδα και την Κύπρο, έχοντας επενδυτικό ορίζοντα μέχρι το 2041.

Τον Ιούνιο του 2017 εκτόξευσε τον δορυφόρο HELLAS SAT 3, μέσω του οποίου παρέχεται από τον οργανισμό Inmarsat ίντερνετ στα αεροπλάνα που υπερίπτανται των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

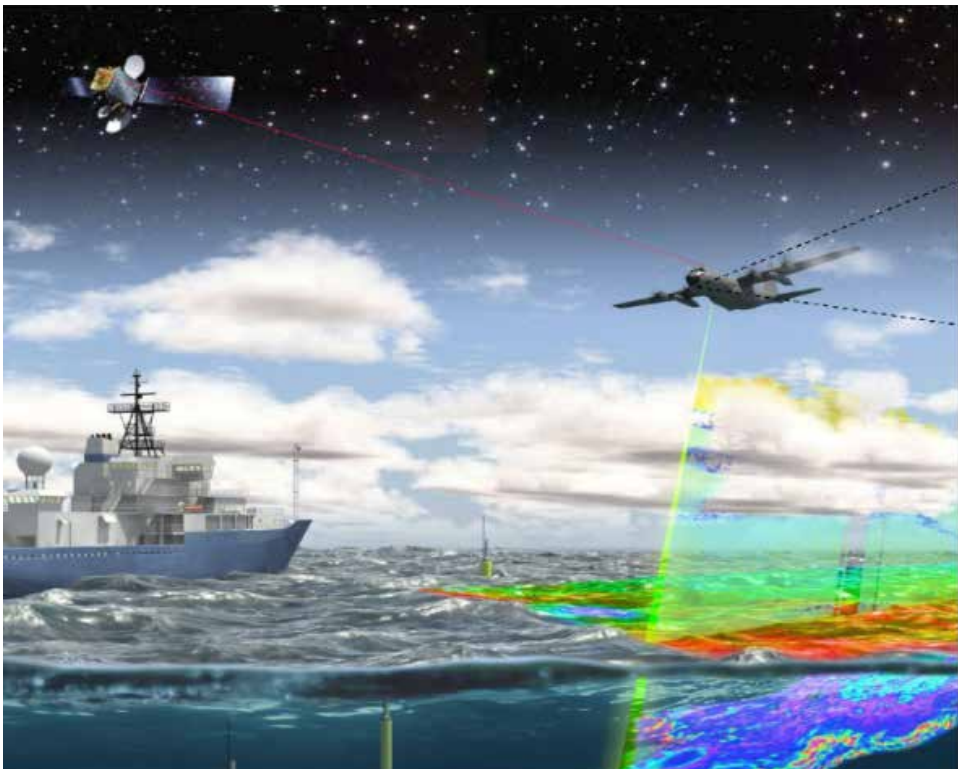
Τον Φεβρουάριο του 2019, επίσης, εκτόξευσε σε συνεργασία με το Βασίλειο της Σαουδικής

Αραβίας τον δορυφόρο HELLAS SAT 4, οποίος ενισχύει σημαντικά τις δραστηριότητες της Εταιρείας. Ο νέος δορυφόρος είναι ο μεγαλύτερος εμπορικός δορυφόρος που έχει κατασκευάσει μέχρι σήμερα η Lockheed Martin και έχει τεράστιες τηλεπικοινωνιακές δυνατότητες.

Μέσω των δύο δορυφόρων η HELLAS SAT έχει διπλασιάσει τη διαστημική χωρητικότητα που παρέχει στο Ελληνικό Δημόσιο για χρήση από τις Ένοπλες Δυνάμεις και είναι στη διαδικασία να προμηθεύσει το Ελληνικό Δημόσιο τρεις δορυφορικούς τηλεπικοινωνιακούς κόμβους, οι οποίοι θα βοηθήσουν τα μέγιστα στις τηλεπικοινωνιακές του ανάγκες.

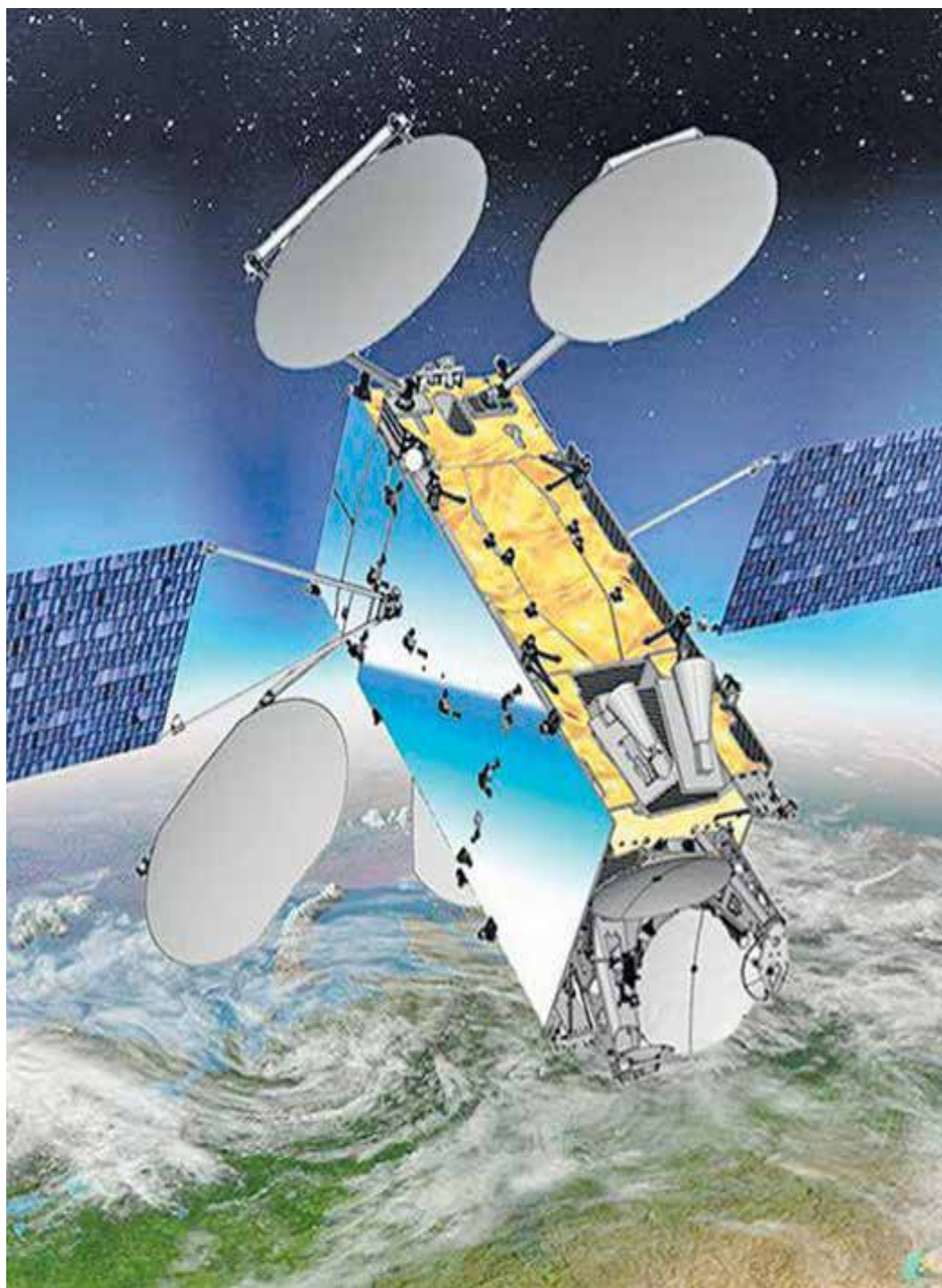
Εθνική Φρουρά & Ιστορία

Η εταιρεία σχεδιάζει τον επόμενο δορυφόρο HELLAS SAT 5, ο οποίος θα περιλαμβάνει καινοτόμες τεχνολογίες, όπως εκπομπές σε φάσμα Q/V και τηλεπικοινωνιακούς κόμβους με laser. Ο νέος δορυφόρος θα σκοπεύσει στην αγορά των αεροπορικών και ναυτιλιακών τηλεπικοινωνιών και θα έχει τη δυνατότητα σύνδεσης πλοίων και αεροπλάνων με ταχύτητα σύνδεσης πάνω από 500 Mbps, η οποία επιτρέπει μίαν αξιοπρεπή συνδεσιμότητα στους επιβάτες των επιβατικών πλοίων και αεροπλάνων.

Τα τελευταία χρόνια ενισχύθηκε επίσης σημαντικά η στρατηγική θέση της Κύπρου στην περιοχή με την περαιτέρω εγκατάσταση κεραιοσυστημάτων και δορυφορικών κόμβων στο Διαστημικό Κέντρο της HELLAS SAT στην Κοφίνου.

Η HELLAS SAT παρείχε -στο πλαίσιο της προηγούμενης Σύμβασης Παραχώρησης στην Κυπριακή Δημοκρατία- ανταλλάγματα σε υπηρεσίες, τα οποία επέτρεψαν την τηλεπικοινωνιακή αναβάθμιση της Αστυνομίας και της Εθνικής Φρουράς, αλλά στην παράταση της Σύμβασης Παραχώρησης από το 2021 μέχρι το 2041 δεν προβλέπεται η οποιαδήποτε παροχή τέτοιων ανταλλαγμάτων σε εξοπλισμό ή υπηρεσίες.

Η Θάλασσα ως Πηγή Ισχύος της Κυπριακής Δημοκρατίας

Αντιπλοίαρχου Π.Ν. Κωνσταντίνου Γενναδίου

«Η επιβίωση, η περαιτέρω ευημερία και το μέλλον της Κυπριακής Δημοκρατίας τον 21ο αιώνα θα προέλθει από την έξυπνη ανάπτυξη της Θαλάσσιας Ισχύος και τη σοφή διαχείριση του Θαλάσσιου Χώρου».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η γεωγραφία ίσως αποτέλεσε τον πιο σημαντικό παράγοντα στη διαμόρφωση, διαμέσου των αιώνων, της Ιστορίας της Κύπρου. Ευρισκόμενο το νησί σε ένα κομβικό σημείο στην Ανατολική Μεσόγειο, στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων και μεγάλων πολιτισμών, αναπόφευκτα αποτέλεσε σημείο τριβής και διεκδίκησης ανάμεσα σε αυτοκρατορίες, που τα συμφέροντά τους περνούσαν πλησίον ή μέσα από αυτό.

Και η θάλασσα -που περιβάλλει την Κύπρο- αποτέλεσε τη γέφυρα επικοινωνίας με τη γύρω περιοχή. Από τη θάλασσα έφτασαν οι πρώτοι κάτοικοι και αργότερα έμποροι και άποικοι, αλλά και από τη θάλασσα έφτασαν κατακτητές που έφεραν την καταστροφή ή και την ελπίδα για καλύτερες μέρες. Για χρόνια οι κάτοικοι αντίκριζαν τη θάλασσα σαν κάτι το άγνωστο και απρόσιτο και πολύ λίγοι απασχολούνταν με δραστηριότητες που σχετίζονταν με αυτή. Οπωσδήποτε όμως είναι ενθαρρυντικό ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια μεγάλη στροφή προς τη θάλασσα, γεγονός που αναβαθμίζει την Κυπριακή Δημοκρατία σε όλα τα επίπεδα.

Σκοπός του παρόντος άρθρου είναι να προβληθεί ο ρόλος του θαλάσσιου στοιχείου ως παράμετρος της ισχύος ενός κράτους, να παρουσιαστεί το πώς γενικά η Κυπριακή Δημοκρατία έχει αντιληφθεί/ εκμεταλλευτεί την παράμετρο αυτή από νομικής και οικονομικής πλευράς, αλλά και από πλευράς ασφάλειας και άμυνας, και τέλος να αναφερθούν απόψεις/ ιδέες που οδηγούν στη λελογισμένη, νόμιμη και αποτελεσματική διαχείρισης της θάλασσας, ώστε κατά κάποιον τρόπο να διασφαλιστεί πλέον ότι το μπλε χρώμα γύρω από την Κύπρο μπορεί να καταστεί πηγή ισχύος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α: ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΙΣΧΥΟΣ – ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΙΣΧΥΣ

Η ισχύς είναι μία πλατύτερη έννοια, η οποία ρυθμίζει τις σχέσεις ομάδων, κρατών, οργανισμών κ.ο.κ. Υπάρχουν πολλοί ορισμοί που προσδιορίζουν την έννοια της ισχύος στη διεθνή βιβλιογραφία. Εννοιολογικά η ισχύς μπορεί να προσδιοριστεί ως η απόκτηση ξεχωριστών δυνατοτήτων, ικανών για να διασφαλίσουν ή να βελτιώσουν τη σχετική θέση ενός δρώντα ισχύος απέναντι σε άλλους δυνητικά ανταγωνιστικούς.

Τα κράτη γενικά έχουν ως εθνικό σκοπό τη διασφάλιση της επιβίωσής τους και την ευημερία τους. Αυτό οδηγεί στον προσδιορισμό των θεμελιωδών εθνικών συμφερόντων, όπως είναι η ασφάλεια της χώρας, η ευημερία των πολιτών και η προστασία – διατήρηση διαχρονικών αξιών. Ακολούθως η προσπάθεια επίτευξης των θεμελιωδών εθνικών σκοπών προϋποθέτει σε επίπεδο υψηλής στρατηγικής τη χρησιμοποίηση μέσω σχεδίου όλων των διαθέσιμων πόρων, δηλαδή των συντελεστών ισχύος του κράτους. Οι απόψεις για τους συντελεστές ισχύος ποικίλλουν, γενικά όμως διακρίνονται στους εξής: γεωγραφία (θέση, μέγεθος, μορφή εδάφους), περιβάλλον (φυσικοί πόροι, κλιματική αλλαγή), ενέργεια, στρατιωτική ισχύς (χερσαία, θαλάσσια, αεροπορική, πυρηνική), οικονομία, δημογραφία, τεχνολογία/ βιομηχανία/ υποδομές, διπλωματία/ συμμαχίες, πληροφορία/ κυβερνοπόλεμος, στρατηγική και εθνικός χαρακτήρας/ ηγεσία. Ωστόσο πρέπει να επισημανθεί ότι η ισχύς έχει δυναμική μορφή, αφού μεταβάλλεται σε συνάρτηση με εσωτερικές και εξωτερικές επιδράσεις και σε συνδυασμό με το γεγονός της αλληλεξάρτησης μεταξύ των συντελεστών ισχύος.

Όπως μπορούμε να διακρίνουμε, σε όλους τους προαναφερθέντες συντελεστές ισχύος υπεισέρχεται άμεσα ή έμμεσα το θαλάσσιο στοιχείο, το οποίο εν κατακλείδι προσδίδει τη δική του βαρύτητα με τέτοιο τρόπο σε κάθε συντελεστή ξεχωριστά, αλλά και στο σύνολό τους, ώστε αυτό να δύναται να χαρακτηριστεί ως στρατηγικός διαμορφωτής. Η στρατηγική αξία του θαλάσσιου στοιχείου είναι διαχρονική και δεν είναι υπερβολή να ειπωθεί ότι ο γεωπολιτικός μετασχηματισμός τού σημερινού κόσμου οφείλεται στα κράτη που πρωτοστάτησαν και ανέπτυξαν θαλάσσια ισχύ μετά τον 15 ο αι. μ.Χ. Η έννοια της θαλάσσιας ισχύος αφορά το άθροισμα του πολεμικού ναυτικού και του εμπορικού στόλου, αλλά και, πέραν αυτού, το σύνολο των μέσων και δυνατοτήτων μίας χώρας στη θάλασσα. Αντίστοιχα με τον όρο ναυτική ισχύς νοείται η στρατιωτική δύναμη μίας χώρας στη θάλασσα.

Σύμφωνα με τον θεμελιωτή του δόγματος της θαλάσσιας ισχύος Ναύαρχο του Αμερικανικού Ναυτικού, τον Alfred Thayer Mahan (1840-1914), υπάρχουν έξι (6) βασικά στοιχεία που επηρεάζουν ή/ και δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της θαλάσσιας ισχύος μιας χώρας:

- Η γεωγραφική θέση: Εάν δηλαδή μια χώρα είναι κοντά στις θαλάσσιες οδούς επικοινωνίας. Η Κύπρος πράγματι βρίσκεται πλησίον των θαλάσσιων οδών στο τρίγωνο Κρήτης - Σουέζ - Τσεϊχάν, όπου διακινείται μεγάλο μέρος του διεθνούς εμπορίου αλλά και στο επίκεντρο του νέου ενεργειακού χάρτη της Ανατολικής Μεσογείου.
- Η φυσική διαμόρφωση: Εάν δηλαδή η χώρα έχει φυσικούς λιμένες και νησιωτικό σύμπλεγμα. Η Κύπρος είναι ένα μεμονωμένο νησί, ένα μεγάλο φυσικό αεροπλανοφόρο, από το οποίο μπορεί να ελέγχεται η γύρω περιοχή αλλά και μέσω των λιμανιών /υποδομών που διαθέτει δύναται να διεκπεραιώνεται το διαμετακομιστικό εμπόριο.
- Η γεωγραφική έκταση: Αυτή δεν αναφέρεται στη συνολική έκταση/ εμβαδόν της χώρας, αλλά στο μήκος των ακτογραμμών της. Η Κύπρος έχει συνολικό μήκος ακτογραμμής 648 χιλιόμετρα, που είναι μεγαλύτερη από τις αντίστοιχες της Συρίας (193 χλμ), του Λιβάνου (225 χλμ), του Ισραήλ (273 χλμ) και μικρότερη από την ακτογραμμή της Αιγύπτου στη Μεσόγειο (περί τα 1000 χλμ) και της Τουρκίας από την περιοχή δυτικά του κόλπου της Αττάλειας μέχρι τα σύνορα με τη Συρία (περί τα 900 χλμ).
- Το μέγεθος του πληθυσμού: Στην παράμετρο αυτή δεν εννοείται το σύνολο του πληθυσμού της χώρας, αλλά του αριθμού που στρέφεται βιοποριστικά προς τη θάλασσα. Είναι μία παράμετρος η οποία πρέπει να ληφθεί υπόψη, καθώς στην Κυπριακή Δημοκρατία υπάρχουν αρκετά περιθώρια για να αυξηθεί ο αριθμός όσων ασχολούνται με τη θάλασσα άμεσα ή έμμεσα.
- Ο εθνικός χαρακτήρας: Εδώ εξετάζεται κατά πόσο υπάρχει στο κράτος η προοπτική για ανάπτυξη εμπορικών δραστηριοτήτων μέσω θαλάσσης και αν

υπάρχει η ικανότητα για ικανότητα ίδρυσης εύρωστων αποικιών εκτός χώρας. Στην παράμετρο αυτή η Κυπριακή Δημοκρατία έχει καταφέρει να αναπτύξει την εμπορική ναυτιλία της, έτσι ώστε η Κύπρος να αποτελεί σήμερα παγκόσμια ναυτιλιακή δύναμη με τον 11ο μεγαλύτερο στόλο στον κόσμο και τον 3ο μεγαλύτερο στόλο στην Ευρώπη. Παράλληλα η Κύπρος έχει μετεξελιχθεί σε ένα σύγχρονο, αποδοτικό και ολοκληρωμένο ναυτιλιακό κέντρο, αποτελώντας ένα από τα τρία μεγαλύτερα κέντρα πλοιοδιαχείρισης στον κόσμο και το μεγαλύτερο στην Ευρώπη. Τα έσοδα από εταιρείες πλοιοδιαχείρισης το 2018 ανήλθαν σε €1.034 δισ. σε σύγκριση με €948 εκατ. το 2017, σημειώνοντας 9% αύξηση.

- Η εθνική πολιτική/ στρατηγική: Αν δηλαδή η χώρα έχει θέσει στόχους και καθοδηγεί με ευφυές σχέδιο την ανάπτυξη της θαλάσσιας ισχύος. Πράγματι τα τελευταία χρόνια, μετά και την είσοδο της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ, υπήρξε η βούληση, παρά τα διάφορα προβλήματα, για επένδυση στον τομέα που λέγεται θάλασσα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β: ΠΡΟΣΦΑΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ - ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Δεν κρίνεται σκόπιμη η αναδρομή σε ιστορικά γεγονότα που να φανερώνουν τον ρόλο της θάλασσας στη διαμόρφωση του ρου της ιστορίας της Κύπρου, αλλά μια διαδρομή κατά μήκος των ακτών είναι αρκετή για να αποκτήσει κάποιος σαφή εικόνα για το πώς η θάλασσα επηρέασε και επηρεάζει το νησί (πολιτιστικά, οικονομικά, στρατιωτικά κλπ.).

Την τελευταία ωστόσο 15ετία η Ανατολική Μεσόγειος (και ειδικά η θαλάσσια περιοχή γύρω από την Κύπρο) επανήλθε στη ζώνη ενδιαφέροντος, τόσο για τα παράκτια κράτη όσο και για κράτη που λόγω συμφερόντων δραστηριοποιούνται στην περιοχή. Ενδεικτικά γεγονότα που οδήγησαν σε αυτό είναι οι έρευνες – εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, ο πόλεμος Ισραήλ - Λιβάνου το 2006, η λειτουργία του αγωγού Μπακού –Τσεϊχάν επίσης το 2006, η Αραβική Άνοιξη, η συνεχιζόμενη παράνομη κατοχή μέρους της Κύπρου από την Τουρκία, ο συνεχιζόμενος πόλεμος στη Συρία, το Παλαιστινιακό ζήτημα, οι αυξανόμενες απειλές μέσω θαλάσσης καθώς και η κλιματική αλλαγή.

Το θεσμικό πλαίσιο το οποίο διέπει τις θαλάσσιες ζώνες βασίζεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας του 1982, η οποία κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία με τον περί της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών

για το Δίκαιο της Θαλάσσης (Κυρωτικό) Νόμο του 1988, Ν. 203/1988 και η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 16.11.1994. Η Σύμβαση του 1982, η οποία αποκαλείται και το «Σύνταγμα των Ωκεανών», είναι εφαρμοστέα στις θαλάσσιες ζώνες της Κυπριακής Δημοκρατίας, ενώ οι νομοθεσίες οι οποίες διέπουν τις θαλάσσιες ζώνες ερμηνεύονται και εφαρμόζονται σύμφωνα με αυτή.

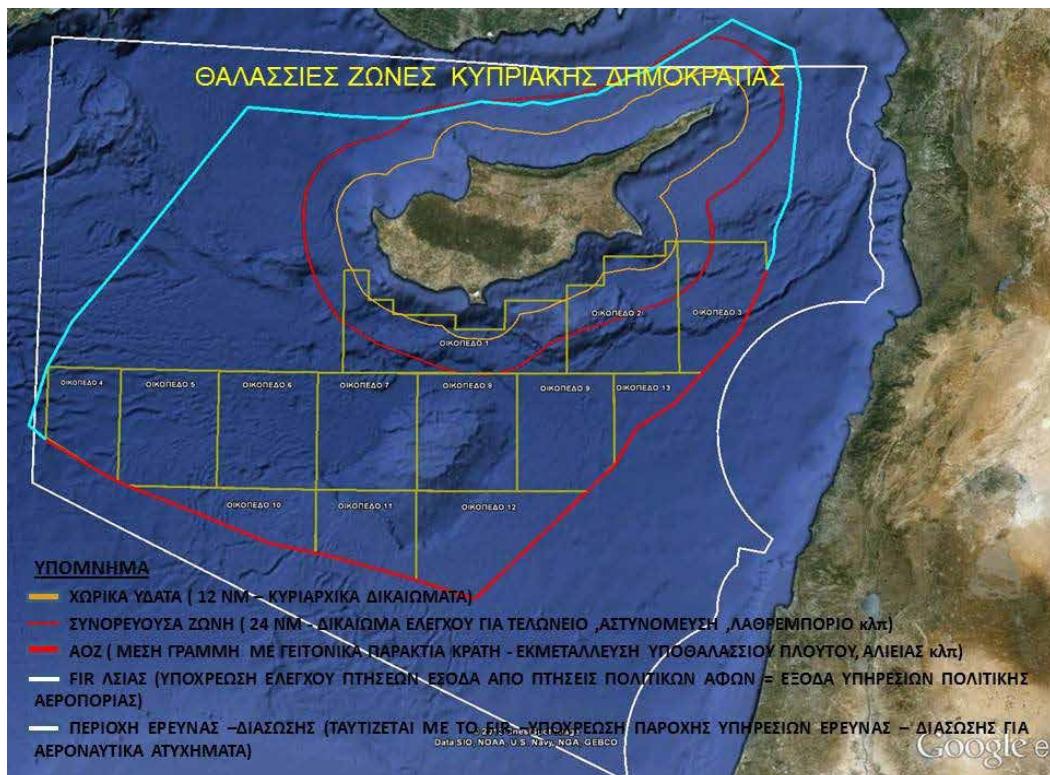
Στο σημείο αυτό πρέπει να τονιστεί ότι η σταδιακή αλλά με σταθερά βήματα εφαρμογή της Σύμβασης του 1982 για το Δίκαιο της Θάλασσας ήταν αυτή που θωράκισε την Κυπριακή Δημοκρατία και ως ασπίδα διασφαλίζει τη νομιμότητα των μέχρι τώρα ενεργειών της στις διάφορες θαλάσσιες ζώνες, έχοντας απέναντι την Τουρκία και την αναθεωρητική της πολιτική, η οποία προκειμένου να καταστεί κυρίαρχη δύναμη προβαίνει στην ανάπτυξη της τουρκικής ναυτικής ισχύος μέσω μίας εξωστρεφούς θαλάσσιας στρατηγικής (δόγμα «Γαλάζιας Πατρίδας»).

Οι θαλάσσιες ζώνες της Κυπριακής Δημοκρατίας -σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας και τη νομοθεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας- αποτελούνται από τη Χωρική Θάλασσα (ή χωρικά ύδατα), τη Συνορεύουσα Ζώνη, την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη (ΑΟΖ) και την Υφαλοκρηπίδα. Οι θαλάσσιες ζώνες της Κύπρου μετρώνται από τις γραμμές βάσης, τις γεωγραφικές συντεταγμένες των οποίων η Κυπριακή Δημοκρατία κατέθεσε στα Ηνωμένα Έθνη το 1993. Τα ύδατα τα οποία βρίσκονται από τις γραμμές βάσης προς την ξηρά αποτελούν τα εσωτερικά ύδατα της Κύπρου (περιλαμβάνουν επίσης τους λιμένες, τους ποταμούς και τις λίμνες).

Αξίζει να επισημανθεί ότι η Χωρική Θάλασσα της Κυπριακής Δημοκρατίας εκτείνεται στα 12 ν.μ. (1 ναυτικό μίλι= 1852 μέτρα) από τις ευθείες γραμμές βάσης και έχει έκταση 1.5 φορά τον χερσαίο χώρο, δηλαδή 14.000 τ. χλμ περίπου. Στη Χωρική Θάλασσα ασκείται πλήρης κυριαρχία στα ύδατα, τον βυθό και τον υπερκείμενο εναέριο χώρο. Σημειώνεται ωστόσο ότι κάθε αλλοδαπό πλοίο, είτε αυτό είναι εμπορικό ή πολεμικό, έχει το δικαίωμα της αβλαβούς διέλευσης διαμέσου της Χωρικής Θάλασσας της Κυπριακής Δημοκρατίας, χωρίς να προσβάλλεται η κυριαρχία της και χωρίς να απαιτείται προηγούμενη άδεια.

Όσον αφορά την ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, αυτή διαθέτει έκταση γύρω στα 90.000 τ. χλμ, 10 φορές περίπου τον χερσαίο χώρο της Κύπρου. Η Κυπριακή Δημοκρατία έχει υπογράψει συμφωνίες οριοθέτησης της ΑΟΖ της με την Αίγυπτο (2003), τον Λίβανο (2007) και το Ισραήλ (2010). Η οριοθέτηση της ΑΟΖ της Κύπρου -που καθορίστηκε με βάση τις πιο πάνω συμφωνίες- βασίζεται στη μέθοδο της μέσης γραμμής.

Σχηματική απεικόνιση των θαλάσσιων ζωνών της Κυπριακής Δημοκρατίας φαίνεται στον πιο κάτω χάρτη:

Χάρτης θαλασσιών ζωνών που παρουσιάζεται στο άρθρο «Εκτίμηση Κατάστασης στην ΑΟΖ» του Υπνχου ε-α. Φυτιρή Κων/νου Π.Ν., το οποίο δημοσιεύτηκε στα ΜΜΕ τον Μάιο του 2019.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ: ΚΥΡΙΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΕΙΛΕΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί πλέον ένα δυναμικό πεδίο προκλήσεων ασφάλειας, το οποίο επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα και την Κυπριακή Δημοκρατία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία ας σημειωθεί ότι είναι ο μόνος διεθνής οργανισμός που έχει επικυρώσει τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας, έχει προσδιορίσει ως κινδύνους και απειλές για την ασφάλεια στη θάλασσα τα παρακάτω:

- Απειλές ή χρήση βίας κατά των δικαιωμάτων και της δικαιοδοσίας των κρατών-μελών στις οικείες θαλάσσιες ζώνες.

- Απειλές κατά της ασφάλειας των Ευρωπαίων πολιτών και των οικονομικών συμφερόντων στη θάλασσα ως αποτέλεσμα εξωτερικών επιθετικών πράξεων καθώς επίσης και εξωτερικών επιθετικών πράξεων που συνδέονται με θαλάσσιες διαφορές, απειλές κατά των κυριαρχικών δικαιωμάτων των κρατών-μελών ή ένοπλες συγκρούσεις.
- Διασυνοριακό και οργανωμένο έγκλημα, καθώς επίσης θαλάσσια πειρατεία και ένοπλη ληστεία στη θάλασσα, εμπορία ανθρώπων και παράνομη διακίνηση μεταναστών, παράνομη διακίνηση όπλων και ναρκωτικών, παράνομη μεταφορά αγαθών και λαθρεμπορία.
- Τρομοκρατία και άλλες εκ προθέσεως παράνομες ενέργειες στη θάλασσα και τους λιμένες κατά πλοίων, φορτίων, μελών του πληρώματος και επιβατών, λιμένων και λιμενικών εγκαταστάσεων και θαλάσσιων υποδομών ζωτικής σημασίας, όπως και επιθέσεις στον κυβερνοχώρο.
- Διάδοση των όπλων μαζικής καταστροφής, συμπεριλαμβανομένων των χημικών, βιολογικών, ραδιενεργών και πυρηνικών απειλών.
- Απειλές κατά της ελευθερίας της ναυσιπλοΐας, όπως η απαγόρευση πρόσβασης στη θάλασσα και στα στενά διεθνούς ναυσιπλοΐας και η παρακώλυση των θαλάσσιων συγκοινωνιών.
- Περιβαλλοντικοί κίνδυνοι, συμπεριλαμβανομένης της μη βιώσιμης και παράνομης εκμετάλλευσης των φυσικών και θαλάσσιων πόρων, απειλές κατά της βιοποικιλότητας, παράνομη, αδήλωτη και ανεξέλεγκτη αλιεία, περιβαλλοντική υποβάθμιση λόγω παράνομων ή τυχαίων και ακούσιων απορρίψεων, χημική, βιολογική και πυρηνική ρύπανση, ιδίως πόντιση χημικών όπλων και μη εκραγόντων μηχανισμών.
- Δυνητικές επιπτώσεις στην ασφάλεια από φυσικές ή ανθρωπογενείς καταστροφές, ακραία καιρικά φαινόμενα καθώς και από την κλιματική αλλαγή στο σύστημα θαλάσσιων μεταφορών και ιδίως στις θαλάσσιες υποδομές.
- Παράνομη και αδήλωτη αρχαιολογική έρευνα και αρχαιοκαπηλία.

Είναι προφανές ότι οι περισσότερες από τις πιο πάνω προκλήσεις και απειλές ασφάλειας ενδιαφέρουν την Κυπριακή Δημοκρατία, με πιο σημαντικές τις εξής:

- Τις παραβιάσεις από την Τουρκία των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας, που αφορούν την ελευθερία της ναυσιπλοΐας και της ειρηνικής χρήσης των θαλασσών εντός του FIR – ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας με την παρεμπόδιση θαλάσσιων επιστημονικών ερευνών - γεωτρήσεων και την παράτυπη δέσμευση θαλάσσιων περιοχών για στρατιωτικές ασκήσεις.
- Τις αμφισβητήσεις από την Τουρκία των δικαιωμάτων - δικαιοδοσιών στις θαλάσσιες ζώνες και όχι μόνο, που έχει οριοθετήσει η Κυπριακή Δημοκρατία τόσο σε διπλωματικό επίπεδο όσο και σε πρακτικό επίπεδο, με τη «διπλωματία των κανονιοφόρων» και την παράνομη διεξαγωγή θαλάσσιων επιστημονικών ερευνών και γεωτρήσεων.
- Την υποδοχή τα τελευταία χρόνια στο έδαφος που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία μεταναστευτικού ρεύματος από παράτυπους μετανάστες λόγω και του συνεχιζόμενου πολέμου στη Συρία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ: ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, αντιλαμβανόμενη τη σημαντικότητα για εκμετάλλευση της θάλασσας αλλά και για να αντιμετωπίσει τις παρουσιαζόμενες απειλές και προκλήσεις ασφάλειας, έχει προβεί σε σημαντικές ενέργειες για μια ολοκληρωμένη θαλάσσια πολιτική. Συγκεκριμένα η ανάγκη αυτή προέκυψε για :

- να λαμβάνονται υπόψη οι αλληλεξαρτήσεις των κλάδων και των ανθρώπινων δραστηριοτήτων που έχουν ως επίκεντρο τη θάλασσα.
- να εξοικονομούνται χρόνος και χρήματα, ενθαρρύνοντας τις αρχές να ανταλλάσσουν στοιχεία διαφόρων τομέων πολιτικής και να συνεργάζονται μεταξύ τους.
- να αναπτυχθεί στενή συνεργασία ανάμεσα στους ιθύνοντες σε διάφορους τομείς και σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης: εθνικές θαλάσσιες αρχές, περιφερειακές και τοπικές αρχές και διεθνείς αρχές εντός και εκτός Ευρώπης. Στόχος της ολοκληρωμένης θαλάσσιας πολιτικής είναι να παρέχει μια συνεκτικότερη προσέγγιση των ζητημάτων που αφορούν τη θάλασσα μέσω του αυξημένου συντονισμού μεταξύ διαφόρων τομέων πολιτικής. Η πολιτική

αυτή επικεντρώνεται στα ζητήματα:

- που δεν εμπίπτουν στην πολιτική ενός μόνο τομέα, όπως π.χ. η «γαλάζια ανάπτυξη» (οικονομική ανάπτυξη που βασίζεται σε διάφορους θαλάσσιους τομείς).
- που απαιτούν τον συντονισμό διαφόρων τομέων και φορέων, π.χ. γνώσεις για τη θάλασσα.

Ειδικότερα, περιλαμβάνει τις εξής πολιτικές κατά τομείς:

- Γαλάζια ανάπτυξη (μακροπρόθεσμη στρατηγική για τη στήριξη της βιώσιμης ανάπτυξης του θαλάσσιου και ναυτιλιακού τομέα).
- Δεδομένα και γνώσεις για τη θάλασσα (βελτίωση της πρόσβασης σε πληροφορίες για τη θάλασσα).
- Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός (αποτελεσματική και βιώσιμη διαχείριση των θαλάσσιων δραστηριοτήτων).
- Ολοκληρωμένη θαλάσσια επιτήρηση (παροχή στις αρχές μιας καλύτερης εικόνας για το τι συμβαίνει στη θάλασσα).
- Στρατηγικές για τις θαλάσσιες λεκάνες (προώθηση προγραμμάτων ανάπτυξης που αξιοποιούν τα πλεονεκτήματα και αντιμετωπίζουν τις αδυναμίες θαλάσσιων περιοχών στην Ευρωπαϊκή Ένωση σε θέματα όπως η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση και η θαλάσσια ασφάλεια).

A/A	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ/ΥΦΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	Ενδεικτικές Αρχές/ Τμήματα/ Υπηρεσίες
1	Υπουργείο Εξωτερικών	Θάλασσα και Διεθνές Νομικό Πλαίσιο, Θαλάσσιες Ζώνες
2	Υπουργείο Εσωτερικών	Πολιτική Άμυνα, Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας
3	Υπουργείο Άμυνας	ΚΣΕΔ, Διοικήσεις Ναυτικού - Αεροπορίας
4	Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	Λιμενική και Ναυτική Αστυνομία, Πυροσβεστική Υπηρεσία, ΜΜΑΔ – ΜΑΕ Αστυνομίας
5	Υπουργείο Οικονομικών	Τμήμα Τελωνείων, Οικονομικοί Δείκτες που αφορούν δραστηριότητες στη θάλασσα
6	Υπουργείο Ενέργειας, Εμπορίου και Βιομηχανίας	Τμήμα Υδρογονανθράκων, Εμπόριο διά θαλάσσης
7	Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών και Έργων	Τμήμα Αρχαιοτήτων, Αρχή Λιμένων
8	Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας	ΚΟΑ (ναυτικός αθλητισμός), Πανεπιστήμια (με κλάδους σπουδών σχετικούς με τη θάλασσα)
9	Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	Τμήμα Επιθεώρησης Εργασίας, Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων
10	Υπουργείο Υγείας	Νοσηλευτικές Υπηρεσίες
11	Υπουργείο Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος	Τμήμα Αλιείας – Θαλασσίων Ερευνών, Τμήμα Περιβάλλοντος, Φυσικοί Πόροι, Μετεωρολογική Υπηρεσία
12	Υφυπουργείο Ναυτιλίας	Νηολόγηση, Επιθεωρήσεις πλοίων, Θαλάσσια Κυκλοφορία
13	Υφυπουργείο Τουρισμού	Θαλάσσιος Τουρισμός

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε: ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΒΗΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ

Η Κυπριακή Δημοκρατία, ειδικά μετά την είσοδό της στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προχώρησε σταδιακά στην ανάπτυξη δραστηριοτήτων στη θάλασσα, αφού η Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας εκτός από δικαιώματα έχει και υποχρεώσεις. Παρά τα προβλήματα που δημιουργεί στην Κύπρο η συνεχιζόμενη παράνομη κατοχή μέρους του εδάφους της από την Τουρκία, η Κυπριακή Δημοκρατία τόλμησε εδώ και μία δεκαπενταετία περίπου και έκανε βήματα προς τη θάλασσα, με προεξέχον πρόγραμμα αυτό της έρευνας – εξόρυξης υδρογονανθράκων.

Πριν όμως αναφερθούμε σε άλλες ενέργειες και δράσεις, παραθέτουμε στον πίνακα στην αμέσως προηγούμενη σελίδα μian ενδεικτική ακτινογραφία κρατικών φορέων και υπηρεσιών που, μεταξύ άλλων, έχουν αρμοδιότητες σε κύρια ή παρεμφερή έργα που σχετίζονται με τη θάλασσα.

Είναι προφανές από τον πίνακα ότι η θάλασσα αποτελεί ένα δυναμικό πεδίο, όπου καθημερινά δοκιμάζεται η Κυπριακή Δημοκρατία τόσο ως κρατική μηχανή όσο και ως ιδιωτικός τομέας, προκειμένου να συντελεστεί συνολικά ένα έργο που απαιτεί σταθερή κυβερνητική πολιτική, κουλτούρα, γνώση, πόρους, πρωτοβουλίες, υψηλό συντονισμό και συνεργασία.

Στο πλαίσιο αυτό τα τελευταία χρόνια αναλήφθηκαν δράσεις που σχετίζονται με τη θάλασσα και αφορούν ενδεικτικά τα εξής:

- Οριοθέτηση της ΑΟΖ με Αίγυπτο, Λίβανο και Ισραήλ.
- Διμερείς – τριμερείς συναντήσεις, σύνοδοι ή και συμφωνίες με θέματα που σχετίζονται και με τη θάλασσα.
- Ερευνητικές δραστηριότητες, αδειοδοτήσεις θαλασσοτεμαχίων και δοκιμαστικές εξορύξεις - γεωτρήσεις στην ΑΟΖ.
- Προώθηση νομοθεσιών που σχετίζονται με τη θάλασσα.
- Εγκατάσταση συστήματος θαλάσσιας επιτήρησης.
- Αναδιοργάνωση/ αναβάθμιση του ΚΣΕΔ και λειτουργία του Συντονιστικού Κέντρου ΖΗΝΩΝ.
- Οργάνωση - διεξαγωγή της διεθνούς άσκησης APFONAYTHS.
- Δημιουργία Υφυπουργείου Ναυτιλίας.
- Συμμετοχή σε προγράμματα της ΕΕ (PESCO, MARSUR, CISE κλπ).
- Λειτουργία στο εγγύς μέλλον του Cyprus Marine and Maritime Institute

(διεθνές επιστημονικό και επιχειρηματικό κέντρο αριστείας στους τομείς της ναυτιλίας και της θαλάσσιας έρευνας).

- Ανάδειξη ανάγκης για συγκρότηση Ακτοφυλακής.
- Λειτουργία στην Κύπρο Ναυτικών Ακαδημιών (Cyprus Maritime Academy, Mediterranean Maritime Academy και Cyprus Maritime Technology Academy).
- Βελτίωση/ δημιουργία υποδομών – λιμένων – αλιευτικών καταφυγίων – μαρίνων.
- Οργάνωση του συστήματος για την αντιμετώπιση της αύξησης των μεταναστευτικών ροών.
- Παραλαβή του πρώτου Πολεμικού Πλοίου Ανοικτής Θαλάσσης και συμμετοχή σε ασκήσεις με ξένα πολεμικά ναυτικά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ – ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Συμπεράσματα

- Η θάλασσα αποτελεί για την Κυπριακή Δημοκρατία πηγή ισχύος τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό της χώρας, παρόλο που κάποιες προκλήσεις και απειλές ασφάλειας δημιουργούν ανησυχία και προβάλλουν ως εμπόδιο στην ανάπτυξη θαλάσσιας ισχύος.
- Η Κυπριακή Δημοκρατία, μέσα από μία σταθερή θαλάσσια πολιτική εναρμονισμένη με τη Σύμβαση για το Δίκαιο της Θάλασσας και τη Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη θάλασσα, οφείλει να αναπτύξει εντός των δυνατοτήτων μία «έξυπνη» θαλάσσια ισχύ στο σύνολό της.
- Το στρατηγικό περιβάλλον της Ανατολικής Μεσογείου είναι ρευστό και διαμορφώνεται από τα συμφέροντα, τις ενέργειες και τις συνεργασίες ή τις αντιπαραθέσεις παράκτιων κρατών και ενδιαφερομένων λοιπών κρατών - οργανισμών.
- Η ενεργειακή ασφάλεια αποτελεί κύριο αντικείμενο ενδιαφέροντος στην Ανατολική Μεσόγειο, δεδομένου ότι σ' αυτήν υπάρχουν τεράστια αποθέματα ενεργειακών φυσικών πόρων.
- Οι προκλήσεις και οι απειλές ασφάλειας θα συνεχίσουν να υφίστανται και πρέπει να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη στην ανάπτυξη της θαλάσσιας ισχύος.

- Οι διάφοροι κρατικοί φορείς αλλά και ο ιδιωτικός τομέας που δραστηριοποιούνται στη θάλασσα απαιτείται να διαθέτουν υψηλό βαθμό πληροφόρησης/ γνώσης επί όλων των παραμέτρων του έργου τους και ικανότητα άντλησης πόρων, να δρομολογούν εφικτούς στόχους καθώς και να προβαίνουν σε συντονισμό των ενεργειών τους.

Προτάσεις

Η ανάπτυξη «έξυπνης» θαλάσσιας ισχύος δεν είναι κάτι που θα δημιουργηθεί ξαφνικά. Αυτή αποτελεί το προϊόν μίας μακρόπνοης θαλάσσιας πολιτικής, σταθερής ως προς τον σκοπό και προσαρμοσμένης σε δυνατότητες πόρων - μέσων, σε κοινά συμφέροντα και στη σωστή διάγνωση του διεθνούς περιβάλλοντος. Απαιτεί σχέδιο με στόχους και χρονοδιαγράμματα, με κύριους άξονες δράσης την Εκπαίδευση – Γνώση, τη Διπλωματία, την Οικονομία και την Ασφάλεια – Άμυνα.

Στο πλαίσιο του πιο πάνω, είναι εκ των ων ουκ άνευ η θεσμοθέτηση καταρχήν ενός «Συμβουλίου Ανάπτυξης Θαλάσσιας Ισχύος και Στρατηγικής Διαχείρισης του Θαλασσίου Χώρου» με προκαθορισμένο σκοπό και αρμοδιότητες (π.χ. συμβουλευτικό – οργανωτικό - συντονιστικό ρόλο, προγραμματισμό οικονομικών πόρων κλπ.).

Περαιτέρω, ανά άξονα δράσης, **κύριοι στόχοι** θα μπορούσαν να είναι οι εξής:

Εκπαίδευση – Γνώση:

- Ανάπτυξη πολιτιστικών προγραμμάτων για απόκτηση ναυτικής κουλτούρας και περαιτέρω προώθηση του ναυτικού αθλητισμού.
- Παροχή εξειδικευμένων ναυτικών γνώσεων από ακαδημαϊκά ναυτικά ιδρύματα και παράλληλα ανάπτυξη καινοτόμων προγραμμάτων (χρησιμοποιώντας σύγχρονη τεχνολογία) προς υποστήριξη - συμπλήρωση στόχων και για τους άλλους άξονες δράσης.
- Συνεχής και πλήρης επίγνωση της θαλάσσιας κατάστασης στην περιοχή ενδιαφέροντος και αλληλοενημέρωση των εμπλεκόμενων φορέων.

Διπλωματία:

- Υλοποίηση/ νομιμοποίηση ενεργειών με βάση τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για το Δίκαιο της Θάλασσας και την Ευρωπαϊκή Θαλάσσια Πολιτική.
- Προώθηση της θαλάσσιας περιφερειακής συνεργασίας (ανταλλαγή πληροφοριών, κοινές δράσεις κλπ.) στο πλαίσιο συναντήσεων – συνόδων – συμφωνιών, ειδικά με τα παράκτια κράτη της Ανατολικής Μεσογείου.
- Δημιουργία συμμαχιών και δραστική παρουσία σε κέντρα λήψης αποφάσεων.

Οικονομία:

- Περαιτέρω ανάπτυξη/ βελτίωση των ναυτιλιακών υποδομών - υπηρεσιών (λιμένες, ναυπηγοεπισκευαστικά κέντρα, διαμετακομιστικό εμπόριο, νηολόγηση πλοίων).
- Βελτίωση θαλάσσιου τουρισμού (ασφάλεια – υποδομές – ποιότητα), προστασία θαλάσσιου περιβάλλοντος και έλεγχος της αλιείας.
- Στοχευμένη διαχείριση του προγράμματος υδρογονανθράκων μέσω και της περιφερειακής συνεργασίας, καθώς η Κυπριακή Δημοκρατία έχει σοβαρό ρόλο να διαδραματίσει στον τομέα της ενεργειακής ασφάλειας (ειδικά της

ΕΕ), λαμβάνοντας υπόψη την αποφυγή στρατιωτικοποίησης της ΑΟΖ και τον χειρισμό του θέματος με διπλωματικά – νομικά μέσα.

Ασφάλεια – Άμυνα:

- Συνεχής παρακολούθηση απειλών – προκλήσεων ασφαλείας σε περιφερειακό επίπεδο, μέσω π.χ. ενός ενιαίου κέντρου θαλάσσιας επιτήρησης και χρησιμοποίησης μέσων κυβερνοπολέμου.
- Αντιμετώπιση περιστατικών θαλάσσιας ασφαλείας – ανθρωπιστικών κρίσεων και παροχής προστασίας από αρμόδιους κρατικούς φορείς στην περιοχή ενδιαφέροντος παράλληλα με την πλήρη λειτουργία του τομέα της έρευνας – διάσωσης.
- Ανάπτυξη της ναυτικής ισχύος, η οποία αφορά αποκλειστικά το Πολεμικό Ναυτικό, και του οποίου τα κύρια επιχειρησιακά έργα θα επικεντρώνονται στη θαλάσσια επιτήρηση, τη συνδρομή στη θαλάσσια ασφάλεια, τη ναυτική παρουσία και υποστήριξη – προστασία εντός των δυνατοτήτων των συμφερόντων και δικαιωμάτων της Κυπριακής Δημοκρατίας στην περιοχή ενδιαφέροντος καθώς και στην από θαλάσσης άμυνα της Κύπρου.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Κυπριακή Δημοκρατία δεν έχει τη ναυτική παράδοση και κουλτούρα που έχουν άλλα έθνη – κράτη που στράφηκαν στη θάλασσα εδώ και αιώνες, αλλά ούτε και τη δυνατότητα λόγω μεγέθους – θέσης, για να κυριαρχήσει στη θάλασσα που την περιβάλλει. Οφείλει όμως να διεκδικήσει αυτά που δικαιούται και να αναπτύξει στο μέτρο του δυνατού -μέσα από μία ορθολογική θαλάσσια πολιτική- την απαραίτητη θαλάσσια ισχύ, έτσι ώστε σε συνεργασία με λοιπά κράτη – οργανισμούς να συμβάλει στη μετατροπή της Ανατολικής Μεσογείου από πηγή συγκρούσεων σε περιοχή σταθερότητας, ασφάλειας, ανάπτυξης και ευημερίας.

Η επιβίωση, η περαιτέρω ευημερία και το μέλλον της Κυπριακής Δημοκρατίας τον 21ο αιώνα θα προέλθει από την «έξυπνη» ανάπτυξη της Θαλάσσιας Ισχύος και τη σοφή διαχείριση του Θαλάσσιου Χώρου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Έντυπη:

Αχμέτ Νταβούτογλου, *Το Στρατηγικό Βάθος, η Διεθνής Θέση της Τουρκίας*, (Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2010).

Ηλίας Ηλιόπουλος, *Ιστορία, Γεωγραφία και Στρατηγική της Ναυτικής ισχύος*, (Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα 2010).

Ιωάννης Παρίσης, *Παράγοντες Ισχύος στο Διεθνές Σύστημα*, (Εκδόσεις Ινφογνώμων, Αθήνα 2011).

Κωνσταντίνος Κολιόπουλος, *Η Στρατηγική Σκέψη, από την Αρχαιότητα έως σήμερα*, (Εκδόσεις Ποιότητα, Αθήνα 2008).

Παναγιώτης Κονδύλης, *Επιστήμη, Ισχύς και Απόφαση*, (Εκδόσεις Στιγμή, Αθήνα 2001).

Παναγιώτης Μαυρόπουλος, *Εισαγωγή στη Θεωρία του Πολέμου και της Στρατηγικής*, (Αθήνα 2012).

Διαδικτυακή:

<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11205-2014-INIT/el/pdf>
[Στρατηγική της ΕΕ για την Ασφάλεια στη Θάλασσα (11205/14)]

<https://ec.europa.eu/maritimeaffairs/policy> (Θαλάσσια Πολιτική ΕΕ)

<http://www.army.gov.cy/> (Εθνική Φρουρά ΚΔ)

<http://www.cyprus.gov.cy/portal/> (Διαδικτυακή πύλη Κυπριακής Δημοκρατίας)

<https://www.dms.gov.cy/dms/shipping.nsf/cyprusmaritime> (Υφυπουργείο Ναυτιλίας ΚΔ)

<https://www.dzkk.tsk.tr/index.php> (Τουρκικό Πολεμικό Ναυτικό)

<http://www.gutenberg.org/files/13529/> (Mahan Alfred Thayer, «The Influence of Sea Power upon History 1660-1783»)

<http://www.mfa.gov.cy/mfa/mfa2016.nsf/> (Υπουργείο Εξωτερικών ΚΔ)

<http://www.mcit.gov.cy/mcit/hydrocarbon.nsf/> (Τμήμα Υδρογονανθράκων ΚΔ)

<http://www.mod.gov.cy/mod/mod.nsf/> (Υπουργείο Άμυνας ΚΔ)

<http://www.mod.gov.cy/mod/cjrcc.nsf/> (ΚΣΕΔ ΚΔ)

<http://www.police.gov.cy/police/police.nsf/> (Λιμενική και Ναυτική Αστυνομία)

Το Ανώτατο Συμβούλιο Αθλητισμού Εθνικής Φρουράς (ΑΣΑΕΦ) και ο Στρατιωτικός Αθλητισμός

Συνταγματάρχης (ΠΒ) Κωνσταντίνου Καλού

Ιστορικό ΑΣΑΕΦ

Το Ανώτατο Συμβούλιο Αθλητισμού Εθνικής Φρουράς (ΑΣΑΕΦ) ιδρύθηκε από το Υπουργείο Άμυνας το 1991, έχοντας ως σκοπό του την προαγωγή του Στρατιωτικού Αθλητισμού στην Εθνική Φρουρά και την αποτελεσματική συμμετοχή της Κύπρου στο Διεθνές Συμβούλιο Στρατιωτικού Αθλητισμού (CISM). Το ΑΣΑΕΦ, από το πρώτο έτος της ιδρύσεώς του, λαμβάνει ανελλιπώς κάθε χρόνο μέρος σε αριθμό εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων του CISM, δηλώνοντας παρόν σε τέτοιου υψηλού επιπέδου αγώνες, όπου μετέχουν ολυμπιονίκες αλλά και αθλητές παγκόσμιας κλάσης.

Το CISM είναι ένας διεθνής μη κερδοσκοπικός στρατιωτικός αθλητικός οργανισμός με έδρα τις Βρυξέλλες, ο οποίος ιδρύθηκε στις 18 Φεβρουαρίου 1948. Είναι ένας από τους μεγαλύτερους οργανισμούς στον κόσμο (2ος σε μέγεθος μετά τον ΟΗΕ), στον οποίο συμμετέχουν 139 Κράτη-Μέλη. Ιδρύθηκε μετά τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο και ως πρωταρχικό του μέλημα έχει θέσει -μέσω του στρατιωτικού αθλητισμού- τη συμβολή του στην παγκόσμια ειρήνη. Άλλωστε αυτό πρεσβεύεται κατά άριστο τρόπο και από το μότο που συνοδεύει το λογότυπό του: «Friendship through Sport».

Το CISM έχει καταφέρει να φέρει κοντά -μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων- το προσωπικό των Ενόπλων Δυνάμεων από όλα τα έθνη, επιτρέποντας έτσι τη φυσική εκπαίδευση, τη στρατιωτική ετοιμότητα και την πειθαρχία στις Ένοπλες Δυνάμεις. Στοχεύει στην προώθηση όχι μόνο της αθλητικής ιδέας μεταξύ των στρατιωτικών δυνάμεων όλου του κόσμου, αλλά και στο να φέρει όλες τις αθλητικές κοινότητες και ομοσπονδίες σε επαφή με τις Ένοπλες Δυνάμεις και τα Υπουργεία Άμυνας των διαφόρων Κρατών-Μελών.

Οι δράσεις και ο προϋπολογισμός του ΑΣΑΕΦ στηρίζονται εξολοκλήρου στη συνεργασία και τη χρηματοδότηση του ΚΟΑ, στο πλαίσιο του Πρωτοκόλλου συνεργασίας ΥΠΑΜ – ΚΟΑ, του οποίου η υπογραφή έχει επικυρωθεί πρόσφατα.

Σύνθεση

Το ΑΣΑΕΦ αποτελείται από τους παρακάτω:

- τον Υπουργό Άμυνας, ως Πρόεδρο
- τον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς
- τον Αρχηγό της Αστυνομίας
- τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Άμυνας
- τον Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών
- τον Διευθυντή Επιτελείου του Υπουργού Άμυνας
- τον Πρόεδρο του ΚΟΑ
- τον Πρόεδρο της ΚΟΕ
- τον Λογιστή του ΥΠΑΜ
- τον Πρόεδρο του Οργανισμού Νεολαίας, ως μέλη.

Ως Διευθυντή της Γραμματείας του ΑΣΑΕΦ:

- Αξιωματικό, ο οποίος είναι και εκπρόσωπος της Κυπριακής Δημοκρατίας στο CISM.

Όροι εντολής

- Η χάραξη νέας πολιτικής και στρατηγικής αναφορικά με την προαγωγή του Στρατιωτικού Αθλητισμού όλων των επιπέδων στην Εθνική Φρουρά, περιλαμβανομένων των δραστηριοτήτων της Κύπρου στο CISM.
- Η εκπροσώπηση της Κύπρου στο CISM.
- Η συγκρότηση και η προετοιμασία των Εθνικών Στρατιωτικών Αθλητικών Ομάδων.
- Η οργάνωση και ο συντονισμός των αθλητικών εκδηλώσεων της Εθνικής Φρουράς σε συνεργασία με το ΓΕΕΦ και μεταξύ των Σωμάτων Ασφαλείας σε συνεργασία με την Αστυνομία.
- Η πολιτική επιμόρφωση σε θέματα αθλητισμού.
- Η εφαρμογή προγραμμάτων Κοινωνικών Συνοχών.
- Η ετοιμασία του ετήσιου Προϋπολογισμού Εσόδων και Εξόδων του.

Σήμα

Με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου στις 25 Οκτωβρίου 1991 καθορίστηκε το σήμα του ΑΣΑΕΦ, στο οποίο απεικονίζονται

οι 3 Κλάδοι των Ενόπλων Δυνάμεων με κεντρικό έμβλημα την Κυπριακή Δημοκρατία, την οποία το ΑΣΑΕΦ μέσω του στρατιωτικού αθλητισμού έχει ως στόχο να αναδείξει.

Τεχνική Επιτροπή Αθλητισμού της Εθνικής Φρουράς

Για την παρακολούθηση της εκτέλεσης των αποφάσεων του ΑΣΑΕΦ και για τον χειρισμό των τρεχούσης φύσεως θεμάτων, που αφορούν τον αθλητισμό στην Εθνική Φρουρά, συγκροτείται η Τεχνική Επιτροπή Αθλητισμού Εθνικής Φρουράς με έδρα τη Λευκωσία. Η Τεχνική Επιτροπή δεν περιορίζεται σε θέματα που αφορούν μόνο τους εθνοφρουρούς και τα μέλη της Εθνικής Φρουράς αλλά και αριθμό μελών των Σωματίων Ασφαλείας (Αστυνομίας – Πυροσβεστικής). Κύριο έργο της είναι η υποβολή εισηγήσεων προς το ΑΣΑΕΦ αναφορικά με: τη συγκρότηση και την προετοιμασία των Εθνικών Στρατιωτικών Ομάδων, τον συντονισμό, την οργάνωση και τη διεξαγωγή αθλητικών εκδηλώσεων και την κατασκευή - βελτίωση των αθλητικών εγκαταστάσεων σε χώρους της Εθνικής Φρουράς.

Η Τεχνική Επιτροπή, ανάλογα με τα θέματα που εξετάζει, αποτελείται από τον Πρόεδρό της, που είναι άτομο με τεχνικές γνώσεις στον αθλητισμό και ανήκει στο ευρύτερο αθλητικό σύστημα του τόπου, ενώ τα μέλη αποτελούν ο Γενικός Διευθυντής του ΚΟΑ με τον Υπεύθυνο Λειτουργό του αγωνιστικού αθλητισμού, ο Διευθυντής της Γραμματείας του ΑΣΑΕΦ και ανά ένας Αξιωματικός από το ΥΠΑΜ, το ΓΕΕΦ και την Αστυνομία Κύπρου. Μετά από σχετική πρόσκληση μπορούν να παρευρίσκονται στις συνεδρίες εκπρόσωποι από τις εκάστοτε αρμόδιες για τα προς εξέταση θέματα Ομοσπονδίες.

Χαρακτηρισμός Επίλεκτων Αθλητών

Το Υπουργείο Άμυνας -έχοντας μία σταθερή πολιτική και στρατηγική παροχής προς τον στρατιωτικό αθλητισμό- σε μια κοινή προσπάθεια συνεργασίας με τον ΚΟΑ, και στο πλαίσιο σχετικού Πρωτοκόλλου Συνεργασίας, καθορίζει τόσο τις κατηγορίες (Επίλεκτοι Ειδικής Ομάδας, Επίλεκτοι Διεθνείς, Διεθνείς και Σωματειακοί) όσο και τον αριθμό των εθνοφρουρών αθλητών που επωφελούνται του ευεργετήματος των διευκολύνσεων για την εκγύμνασή τους. Είναι μια κοινή προσπάθεια με ρήτρες, που διευκολύνουν αυτούς που είναι πραγματικά ταλέντα να συνεχίσουν απρόσκοπτα να προπονούνται κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής τους θητείας.

Ο χαρακτηρισμός των επίλεκτων αθλητών καθορίζεται από τον ΚΟΑ με βάση το Πρωτόκολλο Συνεργασίας ΥΠΑΜ – ΚΟΑ, το οποίο εισαγάγει μεγάλες καινοτομίες και αυξήσεις στην εξυπηρέτηση των αθλητών σύμφωνα με πρόσφατες αποφάσεις του Υπουργικού Συμβουλίου, που αφορούν τον τρόπο τοποθέτηση των αθλητών σε Μονάδες, αποβλέποντας κυρίως στη μείωση της φυγοστρατίας.

Στο πλαίσιο αυτό λειτουργεί ένας Λόχος Αθλητών, ο οποίος βρίσκεται στη Λευκωσία, ενώ στις υπόλοιπες επαρχίες οι εθνοφρουροί αθλητές τοποθετούνται σε μεγάλα Στρατόπεδα της Επαρχίας τους, κοντά στους χώρους εκγύμνασής τους. Κοινός στόχος όλων των αρμόδιων θεσμών για το θέμα παραμένει η αξιοκρατική και δίκαιη παροχή διευκολύνσεων στους πλέον καλύτερους αθλητές σύμφωνα με τη κατηγορία τους, με βάση τη μοριοδότηση που πραγματοποιεί ο ΚΟΑ στο πλαίσιο των επιδόσεων των αθλητών.

Στρατιωτικός Αθλητισμός

Το Υπουργείο Άμυνας έχει επιδείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον και για την προαγωγή του αθλητισμού στην Εθνική Φρουρά, καθώς αυτό δεν περιορίζεται μόνο σε όσους στρατιώτες επωφελούνται του ευεργετήματος των διευκολύνσεων για την εκγύμναση, τις προπονήσεις και τη συμμετοχή τους σε επίσημους αγώνες, αλλά και σε μια κοινή προσπάθεια της εμπέδωσης του αθλητικού πνεύματος στο στράτευμα και της ανάδειξης των στρατεύσιμων αθλητών μας στο εξωτερικό.

Στο πλαίσιο αυτό οι στρατεύσιμοι αθλητές μας, αλλά και τα μέλη της Εθνικής Φρουράς και των Σωμάτων Ασφαλείας, συμμετέχουν κάθε χρόνο μέσω του ΑΣΑΕΦ τόσο σε ευρωπαϊκά και παγκόσμια στρατιωτικά πρωταθλήματα του Διεθνούς Συμβουλίου Στρατιωτικού Αθλητισμού (CISM) όσο και σε διμερές επίπεδο -στη βάση Πρωτοκόλλου συνεργασίας μεταξύ ΑΣΑΕΦ – ΑΣΑΕΔ Ελλάδας- σε Πανελλήνιους και Παγκύπριους Αγώνες - Πρωταθλήματα, επιτυγχάνοντας αξιόλογες διακρίσεις.

Κρίνεται σκόπιμο να σημειωθεί ότι το CISM διοργανώνει κάθε χρόνο υπό την αιγίδα του πάνω από είκοσι Παγκόσμια Στρατιωτικά Πρωταθλήματα για περίπου 30 διαφορετικά αθλήματα, ηπειρωτικούς και περιφερειακούς αγώνες, χειμερινούς αγώνες καθώς και

Παγκόσμιους Στρατιωτικούς Αγώνες κάθε 4 χρόνια. Με τον τρόπο αυτό το CISM επενδύει μέσα από τον αθλητισμό σε ειρηνικές δραστηριότητες, με την αρετή της αλληλεγγύης να αποτελεί μια από τις κυριότερές του προτεραιότητες.

Τα τελευταία χρόνια το ΑΣΑΕΦ είχε μια δυναμική επανεκκίνηση, με πρόθεση και στόχο να διαδραματίσει έναν ρόλο σημαντικό, αντάξιο της σημασίας που αποδίδει το Υπουργείο Άμυνας στην προώθηση του αθλητισμού στην Εθνική Φουρά. Είναι σημαντική η προσφορά του στον αθλητισμό. Μόνο κατά την τελευταία διετία συμμετείχε σε 4 κογκρέσα του CISM, έλαβε μέρος με συνολικά 13 μέλη της ΕΦ σε 1 Παγκόσμιο και σε 2 Ευρωπαϊκά Στρατιωτικά Πρωταθλήματα, συμμετείχε με συνολικά 29 μέλη της ΕΦ και των ΣΑ σε 4 πρωταθλήματα των Ελληνικών ΕΔ, ενώ διοργάνωσε με επιτυχία τον 9ο Αγώνα Ανώμαλου Δρόμου «CISM DAY RUN 2018», συμμετέχοντας στους εορτασμούς ίδρυσης του CISM.

Αναλυτικότερα, αναπτύσσονται πιο κάτω οι δράσεις στις οποίες έλαβε μέρος το στρατιωτικό προσωπικό κατά την τελευταία διετία, καθώς η αναφορά μόνο στη φετινή χρονιά δεν θα καταδείκνυε το εύρος των δράσεων του ΑΣΑΕΦ, αφού φέτος η όλη προσπάθεια εστιάστηκε στη συμμετοχή μας στη Στρατιωτική Ολυμπιάδα της Κίνας τον περασμένο Οκτώβριο, περιορίζοντας στο ελάχιστο οποιεσδήποτε άλλες δραστηριότητες.

- Τρεις αθλητές μας από τις 4 έως τις 8 Ιουνίου 2018 έλαβαν μέρος σε Διεθνείς Στρατιωτικούς Αγώνες Αθλητικού Προσανατολισμού στην πόλη Skwierzyna της Πολωνίας.

- Τρεις αθλητές μας από τις 16 έως τις 23 Αυγούστου 2018 έλαβαν μέρος σε παγκόσμιους αγώνες κολύμβησης στην πόλη Samara της Ρωσίας, όπου κατέλαβαν την 6η και 7η Θέση στα 1500 μέτρα ελεύθερο, και βραβεύτηκαν στις 18 Δεκεμβρίου από τον Πρόεδρο της ΚΔ σε ειδική αθλητική εκδήλωση.

Εθνική Φρουρά & Ιστορία

- Η Εθνική Ενόπλων Χάντμπολ με 16μελή αποστολή έλαβε μέρος στην Αθήνα από την 1η έως τις 5 Οκτωβρίου 2018 σε αγώνες του πρωταθλήματος Χειροσφαίρισης των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας Ελλάδας. Σε αυτή περιλαμβάνονταν και 4 μέλη της Αστυνομίας Κύπρου.
- Δύο αθλητές μας έλαβαν μέρος στις 14 Οκτωβρίου 2018 σε αγώνες ποδηλασίας των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας Ελλάδας, που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα, καταλαμβάνοντας την 6η και 16η Θέση.
- Τριμελής ομάδα Καράτε έλαβε μέρος στις 3 Νοεμβρίου 2018 στους αγώνες του πρωταθλήματος των Ενόπλων Δυνάμεων και των Σωμάτων Ασφαλείας Ελλάδας, που πραγματοποιήθηκαν στην Αθήνα, όπου κατέλαβε τη 2η Θέση στο Ομαδικό καθώς και μία 1η Θέση και δύο 2ες Θέσεις στο ατομικό.
- Τριμελής ομάδα ξιφασκίας έλαβε μέρος από τις 13 έως τις 14 Νοεμβρίου 2018 σε στρατιωτικούς αγώνες στην Θεσσαλονίκη, όπου κατέλαβε τη 2η Θέση στο Ομαδικό και μεταξύ συνόλου 30 αθλητών την 2η, 8η και 21η Θέση στο ατομικό.
- Μετηνέναρξητηςαθλητικήςπεριόδου2018-2019τοΑΣΑΕΦπροέβηστηνεπανασύσταση των ομάδων Εθνικής Ενόπλων σε 3 ομαδικά αθλήματα (Πετόσφαιρας, Καλαθόσφαιρας και Χειροσφαίρισης) για την ανάδειξη τόσο των αθλητικών

ταλέντων όσο και του στρατιωτικού αθλητισμού γενικότερα. Σημειώνεται ότι οι 3 Εθνικές Ενόπλων αποτελούνταν από στρατεύσιμους αθλητές που ήταν στους καταλόγους του ΚΟΑ καθώς και ΣΥΟΠ και Στελέχη, οι οποίοι -έχοντας ως υπεύθυνους προπονητές άτομα από τις αντίστοιχες Ομοσπονδίες- έλαβαν μέρος στο πρωτάθλημα της Β' Κατηγορίας των αντίστοιχων αθλημάτων, εκτός της Ομάδας του Βόλεϊ. Η Ομάδα Βόλεϊ συγκροτήθηκε αρχικά και έλαβε μέρος στα «Φλωράκια», ενώ, για να τηρείται σε ετοιμότητα για πιθανή συμμετοχή σε αγώνες που θα μπορούσαν να προκύψουν κατά τη διάρκεια της αθλητικής χρονιάς, πραγματοποιούσε μία φορά τον μήνα προπονήσεις σε διάφορα γήπεδα σχολών ή πανεπιστημίων, προβάλλοντας τόσο το αθλητικό όσο και το κοινωνικό πρόσωπο της Εθνικής Φρουράς. Εδώ να επισημανθεί ότι οι τρεις Εθνικές Ενόπλων έλαβαν επίσης μέρος και σε καλοκαιρινά τουρνουά -μετά από πρόσκληση των Ομοσπονδιών- για συμμετοχή σε αγώνες Μπιτς Χάντ-μπολ, Μπιτς Βόλεϊ και Μπάσκετ 3Χ3.

Για φέτος οι Εθνικές Ενόπλων στα 3 ομαδικά αθλήματα έχουν ενεργοποιηθεί στο ίδιο πλαίσιο με πέρσι και έχουν αρχίσει να λαμβάνουν μέρος στα Πρωταθλήματα των αντίστοιχων Ομοσπονδιών. Επίσης, λόγω του επικείμενου Πρωταθλήματος Ποδοσφαίρου στη γειτονική Αίγυπτο το 2021, η ΤΕ Αθλητισμού ΕΦ βρίσκεται σε επαφή με την ΚΟΠ για τον καθορισμό του τρόπου συγκρότησης και λειτουργίας της Εθνικής Ενόπλων Ποδοσφαίρου.

- Στις 30 Απριλίου 2018 πραγματοποιήθηκε από το ΓΕΕΦ ημερίδα με θέμα «Άθληση και Διατροφή», την οποία παρακολούθησαν στελέχη της ΕΦ.

Εθνική Φρουρά & Ιστορία

- Στις 27 Οκτωβρίου 2018 διεξήχθη με επιτυχία ο 9ος αγώνας ανώμαλου δρόμου «CISM Day Run», συνολικής απόστασης 5 χιλ., στο στρατόπεδο «Ηλία Π' Κυριακού» στην περιοχή Αθαλάσσας, στον οποίο έλαβαν μέρος 216 αθλητές από την Εθνική Φρουρά, την Αστυνομία Κύπρου, την ΕΛΔΥΚ, την Ειρηνευτική Δύναμη, τις Βρετανικές Βάσεις και διαφόρους άλλους αθλητικούς συλλόγους της Κύπρου. Επισημαίνεται ότι για πρώτη φορά ο Υπουργός Άμυνας κ. Σάββας Αγγελίδης έλαβε μέρος στον αγώνα, τιμώντας με τη συμμετοχή του τη διοργάνωση, η οποία παρουσίασε αύξηση 45% των συμμετεχόντων σε σχέση με την αντίστοιχη εκδήλωση των προηγούμενων χρόνων.

Κρίνεται σκόπιμο στην παρούσα φάση να επισημανθεί ότι το «CISM Day Run» εκφράζει πλήρως το σύνθημα του CISM “Friendship through Sport”, αφού ανάμεσα σε εκατομμύρια στρατιώτες των Κρατών-Μελών, έστω και για μία μέρα κάτω από τη σημαία του αθλητισμού και της ειρήνης, μαζεύονται όλοι οι ένστολοι ως μέλη μίας παγκόσμιας στρατιωτικής δύναμης. Πλήρως εναρμονισμένη στις αρχές αλληλεγγύης του CISM, η εκδήλωση αυτή κατέστη μια παράδοση στην οικογένεια του CISM σε όλο τον κόσμο, μια παράδοση που συνάμα τείνει να εκσυγχρονιστεί και να πάρει μια νέα δυναμική, αφού από το 2019, μετά από ομόφωνη έγκριση των Κρατών-Μελών του Οργανισμού, η ημέρα της ίδρυσης του CISM θα ονομάζεται «International Day of Military Sport».

- Το ΓΕΕΦ, στο πλαίσιο της προαγωγής της ευγενούς άμιλλας και του ανταγωνισμού, διοργάνωσε και πραγματοποίησε με επιτυχία από 30 Νοεμβρίου έως 6 Δεκεμβρίου 2018 αγώνα ποδοσφαίρου μεταξύ των Σχηματισμών – Συγκροτημάτων και Διοικήσεων/ΓΕΕΦ καθώς και στρατιωτικούς αγώνες, οι οποίοι ολοκληρώθηκαν στο διάλειμμα του ποδοσφαιρικού αγώνα. Οι εν λόγω αγώνες αποτελούν

πλέον θεσμό για το ΓΕΕΦ, καθότι έχουν αρχίσει για το 2019 να διεξάγονται οι προκριματικοί αγώνες, οι οποίοι αναμένεται να ολοκληρωθούν εντός του προσεχούς Δεκεμβρίου.

- Ολοκληρώθηκε η προμήθεια και εγκατάσταση του αναγκαίου αθλητικού εξοπλισμού για την επάνδρωση του νεόδμητου γυμναστηρίου στη ΜΥΚ καθώς και του τάπητα για τη διεξαγωγή πολεμικών τεχνών. Τα εγκαίνια του γυμναστηρίου πραγματοποιήθηκαν στις 15 Μαρτίου 2019, ημέρα αποφοίτησης των Νέων ΟΥΚ.

- Τριμελής ομάδα τοξοβολίας έλαβε μέρος από τις 27 Αυγούστου έως τις 2 Σεπτεμβρίου 2019 στο 1ο Ευρωπαϊκό Στρατιωτικό Πρωτάθλημα Τοξοβολίας στη Λαμία, καταλαμβάνοντας την 3η Θέση στο Compound και την 8η και 13η Θέση στο Recurve.

- Πραγματοποιήθηκε από τις 18 έως τις 27 Οκτωβρίου 2019 στην Wuhan της Κίνας η Παγκόσμια Στρατιωτική Ολυμπιάδα, στην οποία το ΑΣΑΕΦ έλαβε μέρος με 14μελή αποστολή σε 4 αθλήματα (στίβο, σκοποβολή, κολύμβηση και ταεκβοντό). Οι Παγκόσμιοι Στρατιωτικοί Αγώνες είναι θεσμός που πραγματοποιείται κάθε τέσσερα χρόνια υπό την αιγίδα του Διεθνούς Συμβουλίου Στρατιωτικού Αθλητισμού (CISM) και αποτελεί βασικά τη Στρατιωτική Ολυμπιάδα. Στους εν λόγω αγώνες της Κίνας συμμετείχαν συνολικά 7.991 αθλητές από 109 χώρες, οι οποίοι αγωνίστηκαν σε 32 αθλήματα και σε συνολικά 329 αγώνες. Τονίζεται επίσης ότι η διοργάνωση ήταν εξαιρετική, ενώ οι διοργανωτές χρησιμοποίησαν υψηλή τεχνολογία τόσο στην τελετή έναρξης όσο και στην τελετή λήξης.

Στους αγώνες οι αθλητές μας πραγματοποίησαν πολύ καλή αγωνιστική παρουσία

Εθνική Φρουρά & Ιστορία

και κατέβαλαν κάθε δυνατή προσπάθεια, έχοντας να αντιμετωπίσουν αθλητές υψηλού επιπέδου. Γενικά το επίπεδο τέτοιων αγώνων είναι αρκετά υψηλό, αφού μετέχουν σε αυτούς αθλητές παγκόσμιας κλάσης. Τα κυριότερα αποτελέσματα των αθλητών μας έχουν ως εξής:

- Ο ΣΥΟΠ Δεκανέας (ΠΒ) Ραφαήλ Αντωνίου (στίβο) κατέλαβε την 8η Θέση στη Δισκοβολία, με ρίψη δίσκου στα 54.39 μ.
- Ο Στρατιώτης (ΠΖ) Κυριάκος Παμπακάς (στίβο) κατέλαβε τη 12η Θέση στο Άλμα εις Ύψος, με άλμα 2.00 μ.
- Ο Στρατιώτης (ΠΖ) Μάρκος Δημητριάδης (κολύμβηση) κατέλαβε την 8η Θέση στα 200 μ. ελεύθερο, με χρόνο 2:33.69.
- Ο Στρατιώτης (ΠΖ) Πέτρος Εγγλεζούδης (σκοποβολή) κατέλαβε την 21η Skeet μεταξύ 47 αθλητών.
- Ο Στρατιώτης (ΠΖ) Κωνσταντίνος Λοιζίδης (σκοποβολή) κατέλαβε την 37η Θέση στο Skeet μεταξύ 47 αθλητών.

Σημαντικός παραμένει και ο σχεδιασμός των δράσεων του 2020, καθότι -μετά την επιτυχή διοργάνωση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου CISM της Λευκωσίας το 2017- ο Διεθνής Οργανισμός εμπιστεύτηκε και έχει αναθέσει στο ΑΣΑΕΦ την πραγματοποίηση στη Λεμεσό του συνεδρίου του Διοικητικού του Συμβουλίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι δράσεις του CISM αγκαλιάζονται και υποστηρίζονται από τις Τοπικές Αρχές των πόλεων στις οποίες πραγματοποιούνται. Ο Δήμαρχος Λεμεσού, γνωρίζοντας την παράδοση αυτή, έχει αποδεχθεί την υποδοχή, την ξενάγηση και τη φιλοξενία των συνέδρων στην πόλη του κατά την τελευταία ημέρα του συνεδρίου.

Επίλογος

Οι στόχοι και το έργο του ΑΣΑΕΦ συνεχίζονται, θέτοντας κάθε χρόνο τον πήχη των επιτυχιών του ακόμα ψηλότερα. Το ενδιαφέρον του ΥΠΑΜ και του ΓΕΕΦ να σημειωθεί ότι δεν περιορίζεται μόνο σε όσους στρατιώτες ανήκουν στην κατηγορία των επιλέκτων ή διεθνών, δηλαδή σε όσους έχουν συγκεκριμένες επιδόσεις ή ταλέντο στον αθλητισμό. Το ενδιαφέρον επεκτείνεται γενικότερα στη δυνατότητα άθλησης και εκγύμνασης όλων των στρατιωτών, στο πλαίσιο

μιας νέας πολιτικής θετικών κινήτρων που έχει υιοθετηθεί, λαμβάνοντας υπόψη τις επιλογές ή τις επιθυμίες των ίδιων των εθνοφρουρών, με στόχο να καταστεί ο χρόνος της στρατιωτικής θητείας τους όσο το δυνατόν πιο παραγωγικός και ωφέλιμος αλλά και να καταπολεμηθεί το φαινόμενο της φυγοστρατίας.

Το ΓΕΕΦ, μέσα από τις εκάστοτε διαταγές που εκδίδει κάθε χρόνο, παρακινεί τα Στελέχη του να αθλούνται και πολύ περισσότερο φέτος, αφού το 2019 έχει χαρακτηριστεί ως έτος Εμφάνισης – Παράστασης και Ευζωίας. Στις περιπτώσεις που μέλη της ΕΦ λαμβάνουν μέρος σε διεθνείς αγώνες μέσω των Κυπριακών Ομοσπονδιών οφείλουν να δηλώνουν τη στρατιωτική ιδιότητά τους στην Ομοσπονδία. Επίσης, σε περίπτωση που αυτά πετύχουν αξιόλογη επίδοση, οφείλουν να τη δηλώνουν στο ΓΕΕΦ.

Οι Αθλητικοί Φορείς του Κράτους αναγνωρίζουν το έργο των δράσεων που συντελούνται στον στρατιωτικό αθλητισμό του τόπου. Πρόσφατα η Κυπριακή Ομοσπονδία Καλαθόσφαιρας (ΚΟΚ), στο πλαίσιο της ετήσιας τελετής βράβευσης για τη σεζόν 2018–2019, αποφάσισε την απονομή ειδικού βραβείου στην ΕΦ για την προσφορά της στον Αθλητισμό. Το βραβείο παρέλαβε, εκ μέρους της ΕΦ, ο Αρχηγός της Δύναμης.

Για την Κυπριακή Δημοκρατία η συμμετοχή του ΑΣΑΕΦ σε Παγκόσμιους και Διεθνείς Αγώνες υπό το CISM, με την ανάρτηση της Κυπριακής Σημαίας και την ανάκρουση του Εθνικού Ύμνου στους χώρους πραγματοποίησης των αγώνων, αποτελεί τεράστιας σημασίας προβολή.

Ο Αθλητισμός και ο Πρωταθλητισμός απαιτούν πειθαρχία, επιμονή, επιμέλεια, αρκετό κόπο και προσήλωση στον στόχο-επίδοση, χαρίσματα αναγκαία για έναν καλό στρατιώτη. Ενώ, ταυτόχρονα, το «**ευ αγωνίζεσθαι**» βρίσκει στον αθλητισμό των ΕΔ την πληρέστερη έκφραση, αφού η έννοια αγωνίζομαι εμπεριέχει όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενός καλού μαχητή.

Ήταν μόνο Τρακόσιοι

Κωνσταντίνου Α. Δημητριάδη
Ιστορικού Ερευνητή - Συγγραφέα

Αρκετά ιστορικά γεγονότα στην πλούσια Ιστορία του Ελληνικού Έθνους διανθίζονται από αριθμούς που ουσιαστικά δεν παίζουν κανένα ρόλο στην εξέλιξή τους. Αυτό, αν το παρατηρήσει κανείς, δεν συμβαίνει πάντα. Υπάρχει ένας αριθμός που αποτελεί το σημείο κατατεθέν σε ό,τι φανερώνει αυταπάρνηση, φιλοπατρία, γενναιότητα και θυσία.

Είναι ο αριθμός 300...

Ας πάρουμε όμως τα πράγματα από την αρχή.

Κάποτε στις 9 Αυγούστου 480 π.Χ. (σ.σ. η επικρατέστερη ημερομηνία) μια επική μάχη, γνωστή ως **Μάχη των Θερμοπυλών** -όπου οι τρομακτικώς υποδεέστερες αριθμητικώς ελληνικές δυνάμεις, υπό τον Βασιλέα της Σπάρτης Λεωνίδα, αντέταξαν τρομερή αλλά απεγνωσμένη αντίσταση κατά των Περσών του Βασιλέα Ξέρξη στο εξαιρετικώς στενό, τότε, σημείο των Θερμοπυλών στη σημερινή Φθιώτιδα- αποτέλεσε το σημείο αναφοράς πολλών Στρατιωτικών Σχολών παγκοσμίως και έμεινε γνωστή με τον αριθμό **«300»**. Ας δούμε γιατί:

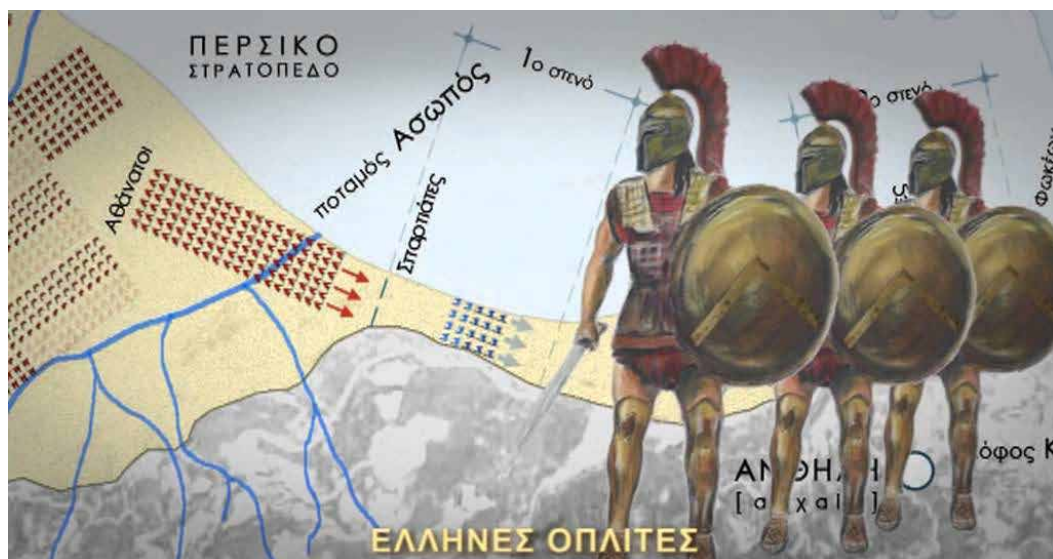
Η Μάχη των Θερμοπυλών το 480 π.Χ. διεξήχθη δέκα χρόνια μετά τη Μάχη του Μαραθώνα (490 π.Χ.) -και ταυτοχρόνως με την επίσης σημαντική Ναυμαχία του Αρτεμισίου στη Βόρεια Εύβοια- στη διάρκεια της δεύτερης περσικής εισβολής στην Ελλάδα. Ο Αθηναίος πολιτικός και στρατηγός Θεμιστοκλής (ο τίτλος του «Ναυάρχου» δεν υπήρχε τότε) είχε πείσει τους Έλληνες να αντιτάξουν αντίσταση στους Πέρσες, στο μεν στενό των Θερμοπυλών κατά ξηρά, στο δε στενό του ακρωτηρίου Αρτεμισίου κατά θάλασσα.

Οι εκατοντάδες χιλιάδες Πέρσες, τους οποίους κάποιες αρχαίες πηγές ανεβάζουν και σε δύο εκατομμύρια (αν και ο πραγματικός αριθμός πρέπει να ήταν γύρω στις 300.000 άνδρες), προχωρούσαν προς τον νότο, με σκοπό να υποτάξουν όλη την Ελλάδα και τις πόλεις-κράτη της. Με αυτά τα αριθμητικά δεδομένα σε βάρος τους, οι Έλληνες αποφάσισαν να υπερασπιστούν τις Θερμοπύλες, για να

εξουδετερώσουν έτσι το μειονέκτημα της μικρής αριθμητικής τους δύναμης, περιοριζόμενοι αποκλειστικώς στην άμυνα, στο πιο στενό σημείο της διάβασης, όπου οι Πέρσες θα αναγκάζονταν να περνούν λίγοι-λίγοι, ώστε να είναι αντιμετωπίσιμοι.

Οι Έλληνες υπό τον Βασιλέα της Σπάρτης **Λεωνίδα** στάθηκαν μπροστά τους και αντιστάθηκαν για δύο μέρες. Το χρονικό της Μάχης συνοπτικά εξελίχθηκε ως εξής:

Ο Ηρόδοτος αναφέρει τον χρησμό της Πυθίας: **«είτε η Σπάρτη θα χαθεί είτε θα χάσει ένα βασιλιά»**. Έτσι ο Λεωνίδας πίστευε ότι **«έπρεπε να πεθάνει για να σωθεί η Σπάρτη»**, γι' αυτό και πήρε στην εκστρατεία μονάχα 300 Σπαρτιάτες, οι οποίοι είχαν γιους!

Φθάνοντας στο στενό των **«θερμών Πυλών»** (εξ ου και Θερμοπύλες), αποφάσισε να παρατάξει τους Σπαρτιάτες στο κέντρο, όπου βρισκόταν το πιο στενό σημείο των Θερμοπυλών, και οι 1.100 Φωκείς, οι οποίοι έκτισαν ένα αμυντικό τείχος, είχαν σταλθεί από τον Λεωνίδα για να υπερασπιστούν την Τραχίνα, καθώς απ' εκεί οι Πέρσες θα μπορούσαν να περικυκλώσουν τους Έλληνες.

Όταν οι Πέρσες έφθασαν στην περιοχή, ο Ξέρξης έστειλε πρεσβευτή για να πείσει τον Λεωνίδα να καταθέσει τα όπλα. Η απάντηση του Λεωνίδα ήταν... λακωνική: **«Μολών Λαβέ»** (σε ελεύθερη μετάφραση= **«Αν έχεις τα κότσια έλα να τα πάρεις»**).

Μετά από την απάντηση αυτή η μάχη ήταν θέμα χρόνου να ξεκινήσει. Ο Ξέρξης προτίμησε να περιμένει τέσσερις μέρες, πιστεύοντας ότι οι Έλληνες θα υποχωρούσαν βλέποντας τον όγκο των στρατευμάτων του. Τη πρώτη μέρα οι Πέρσες απωθήθηκαν από τους Έλληνες. Ούτε η απειλή ότι **«τα βέλη τους θα κρύψουν τον ήλιο»** δεν πτόησε τον Λεωνίδα και τους άνδρες του, οι οποίοι περιπαιχτικά απάντησαν στους Πέρσες **«καλύτερα να πολεμήσουμε υπό σκιά!»** Η κόπωση των Ελλήνων ήταν μεγάλη, γιατί ακόμα και περνώντας λίγοι-λίγοι οι Πέρσες, λόγω του μεγάλου αριθμού τους, έρχονταν εναντίον τους ακατάπαυστα. Η άριστη εκπαίδευση των Σπαρτιατών οπλιτών τους έκανε να αντέξουν αυτήν τη μεγάλη κόπωση.

Τη δεύτερη ημέρα οι Πέρσες επιτέθηκαν ξανά, με μεγαλύτερη σφοδρότητα, όμως και πάλι -προς μεγάλη απογοήτευση του Μεγάλου Βασιλέα (σ.σ. έτσι αποκαλούσαν οι Πέρσες τον Ξέρξη)- δεν κατάφεραν να κάμψουν την ελληνική αντίσταση.

Τότε εμφανίστηκε ο αιώνιος εχθρός των Ελλήνων, ο **ΑΙΣΧΡΟΣ ΠΡΟΔΟΤΗΣ** με το όνομα **Εφιάλτης**, στη σκηνή του ηγέτη των Περσών και του αποκάλυψε ότι υπήρχε ένα μονοπάτι από το οποίο θα μπορούσε να περικυκλώσει το ελληνικό στράτευμα. Οι επίλεκτοι Πέρσες, το Σώμα των Αθανάτων του Ξέρξη, διέσχισε το μονοπάτι αυτό που τους υπέδειξε ο προδότης Εφιάλτης και βρέθηκαν στα μετόπισθεν των Ελλήνων.

Τότε στις γραμμές των τελευταίων επικράτησε σύγχυση. Οι περισσότεροι πρότειναν υποχώρηση, όμως ο Λεωνίδας αποφάσισε μάχη μέχρις εσχάτων. Αποδέσμευσε όλους τους υπόλοιπους Έλληνες, κρίνοντας ότι η θυσία τους θα ήταν μάταιη, και παρέμεινε αυτός εκεί μαζί με τους 300 Σπαρτιάτες του, οι οποίοι ΟΛΟΙ τους είχαν τουλάχιστον έναν γιο, τους 700 Θεσπιείς και τους 400 Θηβαίους, οι οποίοι παρέμειναν στη θέση τους και πολέμησαν εθελοντικώς μαζί με τους Σπαρτιάτες τους Πέρσες, κρατώντας όσο ήταν δυνατόν τα νώτα των τελευταίων.

Ακολούθησε σκληρή μάχη σώμα με σώμα, με τον Λεωνίδα να πέφτει νεκρός από περσικά βέλη. Οι Πέρσες νίκησαν καταλαμβάνοντας τα Στενά των Θερμοπυλών, αλλά είχαν περισσότερες απώλειες από τους Έλληνες στο πεδίο της μάχης, καθώς έχασαν περισσότερους από

20.000 άνδρες. Αφού βρήκαν το σώμα του Λεωνίδα, μετά τη μάχη, ο Ξέρξης διέταξε να το αποκεφαλίσουν, γεγονός ασυνήθιστο για τους Πέρσες, που συνήθιζαν να τιμούν τους γενναίους αντιπάλους τους. Μετά από 40 χρόνια τα λείψανα του Λεωνίδα μεταφέρθηκαν στη Σπάρτη και διοργανώθηκαν ετήσιοι αγώνες προς τιμή του.

Η Μάχη των Θερμοπυλών αποτελεί μια από τις πιο σπουδαίες, γνωστές και σημαντικές μάχες στην Παγκόσμια Ιστορία και διδάσκεται, όπως ανέφερα πιο πάνω, σε πλήθος Στρατιωτικών Σχολών. Τυπικά, οι Έλληνες έχασαν επί του πεδίου της μάχης και οι νικητές Πέρσες κατάφεραν και **«πέρασαν»**. Στην πραγματικότητα όμως οι Θερμοπύλες απέκτησαν τεράστια φήμη, καθώς ενέπνευσαν τις επόμενες γενιές με το παράδειγμα των λίγων και γενναίων ανδρών του Λεωνίδα να μάχονται απελπισμένα την περσική πλημμυρίδα, αποτελώντας μοναδικό παράδειγμα ηρωισμού των ελεύθερων ανδρών που υπερασπίζονται την πατρίδα τους και την ελευθερία τους.

Κυρίως όμως από ηθική άποψη η μάχη των Θερμοπυλών αποτελεί λαμπρό παράδειγμα αυταπάρνησης, αυτοθυσίας, αίσθησης του καθήκοντος και υπακοής στην πατρίδα. Η μάχη έδειξε τα πλεονεκτήματα της στρατιωτικής εκπαίδευσης των Σπαρτιατών, του καλύτερου εξοπλισμού και της έξυπνης χρήσης της διαμόρφωσης του εδάφους.

Σύμφωνα με τον Χάνσον **«η ελευθερία ήταν η κύρια ιδέα για τους Έλληνες και οδήγησε στην αντίσταση τους στις Θερμοπύλες, στη Σαλαμίνα και στις Πλαταιές»**.

Ο Σιμωνίδης ο Κείος έγραψε για τη μάχη των Θερμοπυλών, σύμφωνα με τον Ηρόδοτο, ένα από τα πιο γνωστά επιγράμματά του:

ἽΩ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι. (=Ω ξένε, ανάγγειλε στους Λακεδαιμόνιους ότι εδώ ταφήκαμε, υπακούοντας στα προστάγματά τους).

Στα νεότερα χρόνια το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη «Θερμοπύλες» αποτελεί **«φάρο»** που φωτίζει τους αγώνες των Ελλήνων απέναντι στους εχθρούς τους!

Μιά ακόμα σημαντική στιγμή όπου ο αριθμός **«300»** την έχει σημαδέψει εμφανίζεται μετά από 1.933 χρόνια στα Θεοδοσιανά τείχη της

Κωνσταντινουπόλεως, εκεί μπροστά στο Μέγα τείχος, τα ξημερώματα της Τρίτης 29ης Μαΐου 1453. Λίγο μετά τα μεσάνυχτα η πεδιάδα του Λύκου ποταμού γέμιζε αργά από ένα ανθρώπινο ποτάμι. Δεκάδες χιλιάδες στρατιώτες, ο ένας δίπλα στον άλλο, συγκεντρώνονταν και ετοιμάζονταν για την τελική επίθεση.

Στην πρώτη γραμμή οι «άτακτοι», οι βασιβουζούκοι, το ανομοιογενές ασκέρι που ακολούθησε τον Σουλτάνο στην εκστρατεία του για το πλιάτσικο. Χωρίς «πιστεύω», χωρίς φιλοπατρία. Μόνο για το πλιάτσικο. Ψηλά από τα τείχη οι υπερασπιστές χαμογέλασαν. Δεν τους φόβισε ο τεράστιος όγκος του πρώτου κύματος των επιτιθεμένων. Ίσα ίσα τους εξυπηρετούσε τόσο κοντά που ήταν ο ένας με τον άλλον. Δεν θα χρειαζόταν καν να σημαδεύουν.

Το σχέδιο του Μωάμεθ ήταν απλό σε σύλληψη. Θα εξουθενώνε τους υπερασπιστές μέχρι τελικής πτώσεως. Ήταν λίγοι και ο στρατός του υπερείκοσαπλάσιος. Είχε κόσμο να θυσιάσει, ενώ εκείνοι όχι. Μπορούσε να στέλνει στρατεύματα κατά κύματα, μέχρι το σπαθί στα χέρια των υπερασπιστών πάνω στα τείχη να γίνει ασήκωτο από τις συνεχόμενες μάχες.

Μόλις δόθηκε το σύνθημα της επίθεσης, η φύση τρόμαξε! Χιλιάδες κραυγές, αλαλαγμοί, φωνές και επικλήσεις στον Αλλάχ έσκισαν τον σκοτεινό ουρανό της Κωνσταντινουπόλης. Τα κανόνια από το στρατόπεδο των Τούρκων ξερνούσαν φωτιά προς τα τείχη. Τα τύμπανα κτυπούσαν σε έναν δαιμονισμένο ρυθμό, που πάγωνε το αίμα. Τα πράσινα μπαϊράκια του Μωάμεθ και των οθωμανικών ορδών του κυμάτιζαν ξέφρενα μέσα στο σκοτάδι.

Ο Πρωτοστράτορας (σ.σ. επικεφαλής της άμυνας) Ιουστινιάνης από τα τείχη μονολόγησε: **«ελάτε...»** και χαμογέλασε. Ένα χαμόγελο τρομακτικό. Στη συνέχεια ούρλιαξε: **«Στα όπλα. Έρχονται τα σκυλιά. Ειδοποιήστε τον Αυτοκράτορα, χτυπήστε τις καμπάνες.»** Σε λίγα λεπτά ο Αυτοκράτορας της Νέας Ρώμης, ο Κωνσταντίνος ΙΑ΄ ο Παλαιολόγος, έπαιρνε τη θέση του στα τείχη ανάμεσα στους υπερασπιστές, ως απλός στρατιώτης. Ο Ιουστινιάνης γύρισε το κεφάλι του και τον είδε να δένει τον μεταλλικό του θώρακα. Βρισκόταν ακριβώς πίσω του, στην πύλη του Αγίου Ρωμανού. Σε ένα τείχος ψηλότερα από

όλους. Ούρλιαξε με τη βαριά φωνή του, για να ακουστεί μέσα στον χαλασμό που έκαναν τώρα και όλες οι καμπάνες από κάθε εκκλησιά της Πόλης: **«Κλείδωσέ μας. Κλείδωσέ μας».**

Ο Αυτοκράτορας Κωνσταντίνος του έγνεψε καταφατικά και με μια κίνηση των χεριών του έδειξε στον Ιουστινιάνη ότι τον ευχαριστεί. Οι βαριές πόρτες εξόδου, στα νώτα των υπερασπιστών προς την πόλη, έκλεισαν και κλειδώθηκαν. Τώρα όποιος ήταν στα τείχη ή θα νικούσε ή θα πέθαινε. Μπροστά στην Πύλη ο Ιουστινιάνης έδινε τις τελευταίες οδηγίες. Οι καμπάνες συνέχιζαν να χτυπούν άγρια, τα τύμπανα να κάνουν τη γη να τρέμει και οι βασιβουζούκοι να ουρλιάζουν και να εφορμούν προς τα τείχη. Από ψηλά φαινότουσαν να είναι άπειροι, δεκάδες χιλιάδες.

«Τώρα», ούρλιαξε ο Πρωτοστράτορας, και μια πυκνή βροχή από βέλη θέρισαν τις πρώτες σειρές των επιτιθεμένων. Σαν να προσέκρουσαν σε κάποιον αόρατο τοίχο, οι βασιβουζούκοι σταμάτησαν και σωριάζονταν νεκροί. Από ψηλά οι τοξότες άδειαζαν τις φαρέτρες τους σε ελάχιστα δευτερόλεπτα. Δεν σημάδευαν, αλλά κανένα βέλος δεν πήγαινε χαμένο. Τόσο πυκνές ήταν οι γραμμές των Οθωμανών ατάκτων. Τα τηλεβόλα και τα αρκεβούζια των Βυζαντινών και των Λατίνων είχαν πάρει φωτιά. Ο Ιουστινιάνης έτρεχε πάνω κάτω και εμψύχωνε τους συμπολεμιστές του. Οι 800 σιδερόφρακτοι σύντροφοί του με μια κίνηση έβγαλαν τα σπαθιά τους και περίμεναν. Μαζί τους και οι Βυζαντινοί στρατιώτες.

Οι Βασιβουζούκοι ήταν ένα ασκέρι ατάκτων από κάθε μεριά του κόσμου. Όταν κατάλαβαν ότι με τις φωνές και τις κραυγές η πόλη δεν πέφτει, δείλιασαν. Οι Βυζαντινοί τους μακέλευαν και δεν είχαν προλάβει καν να πλησιάσουν τα τείχη. Έκαναν να υποχωρήσουν. Ο τεράστιος όγκος των χιλιάδων αυτών ερασιτεχνών πολεμιστών ξαφνικά άλλαξε μέτωπο και υποχωρούσε. Γυρνούσε πίσω.

Ο Μωάμεθ που παρακολουθούσε τη μάχη περίμενε την εξέλιξη αυτή. Κούνησε κοφτά το κεφάλι του και έδωσε ένα σύνθημα. Αμέσως στα νώτα των υποχωρούντων βασιβουζούκων ανέλαβαν δράση οι τρομεροί Τσαούσηδες. Αξιωματικοί του Οθωμανικού στρατού. Επαγγελματίες στρατιώτες έπαιξαν τον ρόλο «του στρατονόμου». Με τα τεράστια γιαταγάνια τους αλλά και με βαριά μεταλλικά ρόπαλα τιμωρούσαν, σκότωναν ή άφηναν ανάπηρο όποιον υποχωρούσε. Μπρος γκρεμός και πίσω ρέμα. Οι βασιβουζούκοι, αφού είδαν εκατοντάδες συντρόφους τους να πέφτουν από σπαθί ομόθηρσκου συμπολεμιστή τους, επειδή υποχωρούσαν, άλλαξαν πάλι μέτωπο και ξεχύθηκαν προς τα τείχη.

Τουλάχιστον αν πέθαιναν πάνω στη μάχη από το σπαθί των «απίστων», θα πήγαιναν στον παράδεισο, όπου τους περίμεναν τα πιλάφια και οι παρθένες του Προφήτη τους. Η τεράστια τάφος είχε γεμίσει με νεκρούς ατάκτου.

Μετά από τρεις ώρες μάχης σώμα με σώμα, οι Βασιβουζούκοι διατάχθηκαν να υποχωρήσουν. Οι υπερασπιστές ούρλιαζαν από χαρά και ενθουσιασμό. Οι πανοπλίες, τα πρόσωπα, τα μαλλιά τους ήταν κατακόκκινα από το αίμα των Τούρκων. Οι απώλειές τους ήταν σχετικά ελάχιστες. Όμως τα χέρια τους βάραιναν επικίνδυνα. Είχαν κουραστεί από το μακέλεμα των Οθωμανών.

Τότε νέο κύμα επίθεσης ξεκινούσε. Τη θέση των ατάκτων, μετά από τρεις ώρες μάχης, έπαιρνε τώρα ο τακτικός στρατός των Οθωμανών. Αμέτρητες σειρές από Αλοφατζήδες, Καρίπηδες, Δελήδες, Μποσταντζήδες και φυσικά Σπαχήδες εφορμούσαν προς τα τείχη. Ήταν ξεκούραστοι και ήθελαν να αποδείξουν ότι δίκαια ανήκαν στον τρομερό στρατό του Σουλτάνου. Από την άλλη οι υπερασπιστές άρχιζαν να καταβάλλονται από την κούραση. Και ο Σουλτάνος δεν τους άφησε ούτε λεπτό για να ξεκουραστούν. **«Κουράγιο αδέρφια»**, βροντοφώναξε ο Αυτοκράτορας από τα τείχη. **«Ό,τι έπαθαν οι προηγούμενοι, θα πάθουν και αυτοί»**. Και πράγματι έτσι έγινε. Επί τρεις ώρες οι υπερασπιστές έκοβαν το νήμα της ζωής των χιλιάδων Οθωμανών στρατιωτών. Τρεις ώρες μάχης σώμα με σώμα, που εάν υπολογίσουμε και τις προηγούμενες, συνολικά οι υπερασπιστές των τειχών πολέμουσαν έξη ώρες αδιάκοπα. Έξη ώρες να σηκώνουν και να κατεβάζουν συνέχεια ένα βαρύ σπαθί και να μακελεύουν. Η κούραση άρχισε να τους καταβάλλει. Κι οι απώλειες αυτήν την φορά ήταν μεγάλες.

Γλυκοχάραζε και η πεδιάδα του Λύκου ήταν τώρα ένας λασπότοπος γεμάτος αίματα και χιλιάδες πτώματα. Ο Σουλτάνος άρχισε να νιώθει άβολα μπροστά στην προοπτική της αποτυχίας. Η Πόλη απέναντί του όχι μόνο άντεξε, αλλά και διέλυσε μεγάλο μέρος του στρατού του. Διέταξε και το δεύτερο κύμα να υποχωρήσει και έστρεψε το κατασκότεινο πρόσωπό του προς τον Αγά των Γενιτσάρων, που στεκόταν πίσω και αριστερά του. Θα τα έπαιζε όλα για όλα.

Οι Γενίτσαροι ήταν έτοιμοι να εφορμήσουν. Όλοι στα τείχη βαστούσαν την ανάσα τους. Οι Γενίτσαροι έτρεχαν σκυφτοί. Κοίταζαν μόνο μπροστά. Δεν φώναζαν, ούτε ούρλιαζαν όπως οι προηγούμενοι. Το θεωρούσαν υποτιμητικό. Απλά έτρεχαν.

«Αυτοί είναι οι τελευταίοι, αδέρφια μου», φώναξε ο αυτοκράτορας από ψηλά. **«Κρατήστε τις θέσεις σας, μην λιγοψυχάτε τώρα»**.

Οι Γενίτσαροι πέρασαν την τάφρο, πέρασαν και το Μικρό τείχος και έφτασαν κάτω από το Μέγα τείχος. Έστησαν με ταχύτητα τις σκάλες τους. Από ψηλά οι υπερασπιστές άδειαζαν καυτό λάδι και πετούσαν πέτρες προς τα κάτω. Οι Γενίτσαροι, ένας προς έναν, συναντούσαν τον Αλλάχ τους. Κανείς τους δεν φώναζε. Κανείς τους δεν ούρλιαζε. Και όποιος πέθαινε αμέσως κάποιος άλλος έπαιρνε τη θέση του... Είναι η στιγμή που ο χρόνος σταματάει... Είναι η στιγμή που μια αυτοκρατορία πεθαίνει... Είναι η στιγμή που χίλια και βάλε χρόνια περνάνε στο παρελθόν. Η μοίρα που λες και αμφιταλαντευόταν τόσες ώρες, αποφάσισε να δώσει τη νίκη στους Οθωμανούς. Εξάλλου η έκπληξη θα ήταν εάν η Πόλη δεν έπεφτε.

Έπεσε όμως με τρία απλά και μοναδικά μοιραία στην ιστορία γεγονότα, που έκριναν τα πάντα.

Στη Βόρεια πλευρά του τείχους, κάτω σχεδόν από το παλάτι των Βλαχερνών, σε μια μικρή γωνιά του που κάνει ο τοίχος βρίσκεται ένα πορτάκι. Μια μικρή πόρτα ξύλινη, που κάποτε οι αυτοκράτορες χρησιμοποιούσαν όταν έβγαιναν για κυνήγι. Το πορτάκι σχεδόν δεν φαίνεται ακόμη και εάν κάποιος είναι πολύ κοντά. Οι παλιοί το ονόμαζαν «κερκόπορτα».

Αυτό το πορτάκι οι πολιορκημένοι πολλές φορές το είχαν χρησιμοποιήσει στις εφόδους τους. Έβγαιναν μέχρι και πενήντα άνδρες και ταχύτατα καλπάζοντας με τα άλογά τους σάρωναν όποιον Οθωμανό στρατιώτη έβρισκαν μπροστά τους. Μετά σαν φαντάσματα έμπαιναν πάλι από την πόρτα αυτή, την ασφάλιζαν και έπαιρναν τις θέσεις τους στα τείχη. Λοιπόν με κάποιο «περίεργο» τρόπο η πόρτα αυτή εκείνη τη μοιραία στιγμή βρέθηκε να έχει μείνει ...ανοιχτή. Την ξέχασαν καθώς επέστρεφαν μετά από κάποια επιδρομή οι Βυζαντινοί; Κάποιο χέρι από μέσα, που ήθελε να μπουν οι Οθωμανοί, την ξεκλείδωσε; Κανείς δεν ξέρει ούτε θα μάθει ποτέ. Πολλά λέχθηκαν, αλλά τίποτα δεν τεκμηριώθηκε. Από την πόρτα αυτή, λοιπόν, μπήκαν κάποιοι Γενίτσαροι, οι οποίοι έγιναν αντιληπτοί σχεδόν αμέσως από τους Βυζαντινούς. Με άλογα και πεζή, οι υπερασπιστές έπεσαν πάνω τους και τους εξολόθρευσαν. Ένας από εκείνους όμως κατάφερε να σκαρφαλώσει στο τείχος και να τοποθετήσει σε ένα σημείο του τη σημαία του Σουλτάνου.

Η σημαία από παράβλεψη των αμυνομένων έμεινε εκεί και δεν κατέβηκε.

Την ίδια στιγμή, σαν να έπαιζε ένα παιχνίδι η μοίρα, ο Ιουστινιάνης, ο άνθρωπος που ουσιαστικά μαζί με τον Αυτοκράτορα κρατούσε την Πόλη, τραυματίστηκε. Είδε μέσα από την κατάμαυρη πανοπλία του να ξεπηδά αίμα. Κάποιο βέλος καρφώθηκε χαμηλά στην κοιλιά του. Ο πόνος ήταν αβάσταχτος και όσο περνούσε η ώρα ο Ιουστινιάνης σφάδαζε. Οι σύντροφοί του άφησαν τις θέσεις τους στις πολεμίστρες και έτρεξαν να προστατεύσουν τον ηγέτη τους. Από τα τείχη έφυγε η ελίτ της άμυνας, οι σιδερόφραχτοι ιππότες του Γενουάτη γίγαντα. Οι Γενίτσαροι συνέχιζαν να ανεβαίνουν. Ο Ιουστινιάνης φώναξε στον Κωνσταντίνο Παλαιολόγο να του πετάξει τα κλειδιά της Πύλης, για να φύγει. **«Αδελφέ»**, απάντησε με αγωνία από ψηλά ο Παλαιολόγος, **«άντεξε λίγο ακόμη σε παρακαλώ»**.

Ο Ιουστινιάνης σε κρίση πανικού και φρικτού πόνου ούρλιαξε: **«Πέταξέ μου τα κλειδιά ανάθεμά με. Πεθαίνω δεν το βλέπεις;»**. Ο αυτοκράτορας υποχώρησε και πέταξε τα κλειδιά. Οι πιστοί σύντροφοι του Ιουστινιάνη άφησαν τα τείχη και κρατώντας τον στα χέρια έτρεξαν προς τα 2 πλοία που τους περίμεναν στο λιμάνι. Οι Βυζαντινοί έμειναν πλέον μόνοι τους να κρατήσουν όλο το βάρος της άμυνας της Πόλης. Αργότερα πολλοί κατηγορήσαν τον Ιουστινιάνη ότι λιγοψύχησε και για ένα μικρό τραυματισμό έφυγε. Η πραγματικότητα είναι όμως εντελώς διαφορετική. Ο Ιουστινιάνης σε όλες τις ημέρες της πολιορκίας ποτέ δεν δειλίασε, ποτέ δεν έκανε πίσω. Πρώτος δίπλα στον Κωνσταντίνο απωθούσε τους Οθωμανούς. Ευκαιρίες να φύγει είχε πολλές. Και μάλιστα να αλλάξει και στρατόπεδο, γεμίζοντας τις τσέπες του με χρυσάφι. Δεν το έκανε. Έμεινε στις επάλξεις.

Το τρίτο περιστατικό που συνέβη σχεδόν ταυτόχρονα με τα άλλα δύο και ήταν κι αυτό καθοριστικό. Την ίδια στιγμή λοιπόν που στις επάλξεις κυμάτισε για πρώτη φορά το μπαϊράκι του Σουλτάνου, την ίδια στιγμή που ο Ιουστινιάνης τραυματίστηκε και αποχώρησε, μια ομάδα Γενιτσάρων, καθοδηγούμενη από τον Καφέρ Μπέη, σκαρφάλωσε στα τείχη και πάτησε το πόδι της κάτω από τον Άγιο Ρωμανό. Εκεί κάποιος θηριώδης Γενίτσαρος, ο Χασάν από το Ουλουμπάτ, που πλέον από τους Τούρκους θεωρείται ήρωας, συνοδευόμενος από μιαν ομάδα τριάντα συντρόφων του κατάφερε να προχωρήσει κατά μήκος των επάλξεων, απωθώντας τους παραπαίοντες αμυνομένους, που προσπαθούσαν να τον σταματήσουν.

Με μια σημαία του Σουλτάνου Μωάμεθ στο αριστερό και ένα τεράστιο κυρτό

σπαθί στο δεξί χέρι κράτησε για λίγα λεπτά τη θέση του περικυκλωμένος από Βυζαντινούς. Οι άλλοι Γενίτσαροι που τον είδαν εμπνεύστηκαν από το θάρρος του και όρμησαν με περισσότερη λύσσα κατά των υπερασπιστών. Ο γιγαντιαίος Γενίτσαρος κάρφωσε τη σημαία του Ισλάμ στα τείχη της Βασιλεύουσας των χριστιανικών πόλεων. Σύντομα οι αμυνόμενοι ανασυντάχτηκαν και με ομοβροντία από βέλη, πέτρες και ακόντια έριξαν κάτω τους τριάντα Γενιτσάρους και κύκλωσαν τον Χασάν. Με κόκκινα μάτια από την ένταση της μάχης του επιτέθηκαν, τον γονάτισαν και στην κυριολεξία τον κομμάτιασαν. Τα ελάχιστα λεπτά που άντεξε όμως ήταν αρκετά για ακόμη περισσότερους Γενιτσάρους να σκαρφαλώσουν στα τείχη. Η μάχη είχε πλέον κριθεί.

Ο Σουλτάνος που παρακολουθούσε πιά από κοντά τη μάχη, ενώ είχε σηκώσει το χέρι να σημάνει υποχώρηση, είδε με το έμπειρο μάτι του την αναταραχή στις γραμμές των υπερασπιστών. Τότε αντί για υποχώρηση έδωσε εντολή όλες οι δυνάμεις του να πέσουν στο σημείο εκείνο. Σαν πλημμυρίδα χιλιάδες άνδρες άρχισαν να εισβάλλουν στον θύλακα που ο Σουλτάνος τους υπέδειξε. Οι αμυνόμενοι υποχώρησαν υπό το βάρος του αριθμού των επιτιθεμένων. Σε ένα τέταρτο 30.000 Οθωμανοί ανέβηκαν στα τείχη. Τώρα όλοι ούρλιαζαν απόκοσμα και έσφαζαν όποιον συναντούσαν.

Η Πόλις Εάλω. Η Πόλις Εάλω. Η υποχώρηση έγινε πλέον πανικός. Πύλη Αγίου Ρωμανού, πρωινό 29 Μαΐου 1453.... Το πρόσωπο του Αυτοκράτορα είχε μεταβληθεί σε μια μάσκα πόνου. Δεν πίστευε και ο ίδιος πόσο γρήγορα και ξαφνικά ανατράπηκε η κατάσταση. Οι Οθωμανοί έμπαιναν πλέον από παντού. Μέσα στον πανικό και τον χαμό ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος ήταν αδύνατον να κάνει το παραμικρό. Έστρεψε το πρόσωπο του προς τα πίσω. Έβλεπε από ψηλά την αγαπημένη του πόλη να ψυχорραγεί. **«Όλα τελειώσαν λοιπόν»**, σκέφτηκε και πρόσταξε την φρουρά του να αποχωρήσει. Κανείς τους όμως δεν έφυγε. Ήταν περίπου **300** άνδρες. Αφού κοιτάχθηκαν όλοι μεταξύ τους, αποφάσισαν και έμειναν και οι 300 εκεί. Ο ίδιος με ψυχραιμία κατέβηκε από τα τείχη κι αφού ανέβηκε στο άλογό του, το κλώτσησε στα πλευρά για να καλπάσει. Τον συνόδευαν οι καλοί του φίλοι, ο Ιωάννης Δαλματός, ο Δον Φρανσίσκο ντε Τολέδο, ο Θεόφιλος Παλαιολόγος και ο Καντακουζηνός. Ο Θεόφιλος τον προέτρεψε να φύγει και να σωθεί. **«Δεν φεύγω»**, είπε. **«Η Πόλη μου πεθαίνει και μαζί της θα πεθάνω και εγώ»**. Ο Αυτοκράτορας της Νέας Ρώμης, ο Αυτοκράτορας της Βασιλεύουσας, ο τελευταίος Αυτοκράτορας των Ελλήνων, δεν το σκέφτηκε δεύτερη φορά. Ξεθήκωσε το σπαθί του και όρμησε. Πίσω του οι σύντροφοί του έκαναν το ίδιο. Όπως η φωτιά καίει τα δάση, έτσι και ο Κωνσταντίνος θέριζε τους Γενιτσάρους.

Δεχόταν χτυπήματα, αλλά παρέμενε όρθιος. Σε λίγα λεπτά οι τέσσερις σύντροφοί του κείτονταν νεκροί. Είχε περικυκλωθεί. Η πανοπλία και ο μανδύας του ήταν μέσα στα αίματα. Τα μάτια του είχαν γεμίσει δάκρυα. Όχι από πόνο. Δάκρυα για τον χαμό της Θεοφύλακτης Πόλης. Ο Κωνσταντίνος ζύγισε το σπαθί στο κουρασμένο του χέρι. **«Δεν υπάρχει ένας Χριστιανός να μου πάρει το κεφάλι;»**, φώναξε προς τους άνδρες της φρουράς του, που έπεφταν κι αυτοί μαχόμενοι ο ένας μετά τον άλλο. Και σε μιά χωρίς ελπίδα και λογική προσπάθεια όρμησε για τελευταία φορά. Δέχτηκε από πίσω ένα δυνατό χτύπημα. Όλα μαύρισαν στα μάτια του. Κατέρρευσε. **Οι Γενίτσαροι έπεσαν πάνω του... Κανείς ποτέ δεν τον ξαναείδε... Σε λίγο νεκροί θα κείτονταν και οι 300 υπερασπιστές της Πύλης του Αγίου Ρωμανού...**

Μετά από 372 χρόνια, εκεί στα 1825, η Ελληνική Επανάσταση διέτρεχε μεγάλο κίνδυνο όχι μόνο από τον Ιμπραήμ αλλά και εξαιτίας του ταυτόχρονου εμφύλιου σπαραγμού.

Ο Αιγύπτιος Πασάς, μετά την κατάληψη του Νιόκαστρου στην Πύλο, γρήγορα κατέστη κυρίαρχος σχεδόν όλης της Μεσσηνίας και ετοιμαζόταν να βαδίσει κατά της Τριπολιτσάς, που κατείχαν οι Έλληνες από το 1822. Στις απελευθερωμένες περιοχές κυβερνούσε το **«Εκτελεστικό»** υπό τον Γεώργιο Κουντουριώτη, ενώ αρκετοί οπλαρχηγοί (Κολοκοτρώνης, Δεληγιάννης κ.ά.) βρίσκονταν στις φυλακές, θύματα της εμφύλιας διαμάχης.

Ο Παπαφλέσσας, που ασκούσε καθήκοντα Υπουργού Στρατιωτικών, διείδε τον κίνδυνο που διέτρεχε η Επανάσταση, και παρότι πολιτικός φίλος του Κουντουριώτη και αντίπαλος του Κολοκοτρώνη, εισηγήθηκε την απελευθέρωση των φυλακισμένων οπλαρχηγών, αλλά δεν εισακούστηκε. Προσπάθησε, εκτός των άλλων, να οργανώσει ένα επαρκές στράτευμα για την αντιμετώπιση του Ιμπραήμ, μπαίνοντας ο ίδιος επικεφαλής, αλλά κι εκεί συναντούσε απροθυμία από όλους. Στα μέσα Μαΐου αποφάσισε να αναλάβει δράση και να αντιπαρατεθεί ο ίδιος με τον εχθρό, σε μια προσπάθεια να αφυπνίσει τους Έλληνες. Με λίγους άνδρες αναχώρησε από το Ναύπλιο και, αφού διέσχισε την Πελοπόννησο, κατέλαβε την ανατολική πλευρά του όρους Μάλα στο Μανιάκι της Μεσσηνίας, έναν λόφο που «βλέπει» όλη την περιοχή μέχρι το Νιόκαστρο και από όπου θα είχε καλύτερη εποπτεία των κινήσεων του εχθρού. Ο Ιμπραήμ, με τις υπηρεσίες πληροφοριών που διέθετε, εντόπισε εύκολα τις θέσεις των ανδρών του Παπαφλέσσα και κινήθηκε εναντίον του με 12.000 πεζούς και ιππείς. Ο Παπαφλέσσας μόλις και μπόρεσε να παρατάξει 800 άνδρες.

Κατασκεύασε πρόχειρα προχώματα (ταμπούρια) και παρέταξε τους άνδρες τους σε άμυνα τριών σειρών. Κάποιοι από τους οπλαρχηγούς του πρότειναν να δώσουν αλλού τη μάχη, επειδή η περιοχή ήταν ακατάλληλη και διότι θεώρησαν ότι τα ταμπούρια που είχαν κατασκευάσει θα ήταν εύκολη υπόθεση για το αιγυπτιακό ιππικό. Ο Παπαφλέσσας επέμεινε να δώσει τη μάχη στο Μανιάκι, υπολογίζοντας στις ενισχύσεις που περίμενε ή τουλάχιστον που έτσι άφηνε να νοηθεί, για να τονώσει το ηθικό των ανδρών του. Η αλήθεια είναι ότι ο Γρηγόριος Δικαίος (το κοσμικό όνομα του Παπαφλέσσα) ήξερε ότι κανείς δεν θα ερχόταν τελικά, αλλά πίστευε ακράδαντα ότι έπρεπε να σταθεί μπροστά στον Ιμπραήμ, δείχνοντας ότι δεν τον φοβάται, ακόμα κι αν έπρεπε να χαθεί, για να συνταράξει με τη γενναιότητά του τους τρομοκρατημένους Έλληνες και να τους κάνει να ψυχωθούν. Με τη θέα λοιπόν των ορδών του Ιμπραήμ στις 19 Μαΐου 1825 αρκετοί από τους Έλληνες καταλήφθηκαν από φόβο και αρνήθηκαν να πολεμήσουν και σχεδόν αμέσως άρχισαν οι διαρροές και οι λιποταξίες. Το σύνθημα της αποχώρησης έδωσε ένας Μανιάτης οπλαρχηγός με καμιά δεκαριά άνδρες που κίνησε για τα ξερόβραχα της Μάνης και στη συνέχεια η φυγή γενικεύτηκε μαζικά. Το ελληνικό στρατόπεδο πλέον δεν αριθμούσε πάνω από **300** άνδρες.

Η μάχη άρχισε το πρωί της 20ης Μαΐου 1825 και κράτησε περίπου οκτώ ώρες. Για τους πεπειραμένους Αιγύπτιους και τους Γάλλους αξιωματικούς τους δεν ήταν εύκολο να κάμψουν την αντίσταση των λιγοστών Ελλήνων κι αυτό διότι και οι 300 πολέμησαν με υπέρμετρη γενναιότητα επί τόσες ώρες. Τα ταμπούρια τους έμεναν απλησίαστα από το οθωμανικό πεζικό, που όταν εφορμούσε δεχόταν βροχή τα βόλια των τριακοσίων. Κάποια στιγμή που ο Ιμπραήμ, αποκαμωμένος με τα αποτυχημένα συνεχή γιουρούσια του στρατεύματός του, διέταξε «γενική επίθεση» και των 12.000 ανδρών του, τα καριοφίλια πλέον δεν προλάβαιναν να απωθήσουν τους «αραπάδες» του Αιγύπτιου Πασά. Έτσι τελικά οι άνδρες του Ιμπραήμ και με τη βοήθεια του ιππικού τους εισέβαλαν μετά από αλλεπάλληλες συνεχείς επιθέσεις στα ταμπούρια των Ελλήνων και τους σκότωσαν σχεδόν όλους, ανάμεσά τους και τον Παπαφλέσσα, ο οποίος βρισκόταν στο πρώτο ταμπούρι δίπλα από την ελληνική επαναστατική σημαία.

Ο Ιμπραήμ, μετά τη μάχη, παρότι αλλόθρησκος, ζήτησε να του φέρουν μπροστά του τη σορό του Παπαφλέσσα. Αφού λοιπόν έβαλε και τον έστησαν έτσι όπως ήταν αιματοβαμμένος σε ένα δένδρο, τον φίλησε στο μέτωπο ως ένδειξη περιστασιακού σεβασμού σε έναν γενναίο αντίπαλο. Μετά όμως, κατά τα γνώριμα ήθη των Οθωμανών, διέταξε να του κόψουν το κεφάλι και να το περιφέρουν στο στράτευμα ως λάφυρο.

Η Μάχη στο Μανιάκι ήταν μια άνιση μάχη από όλες τις πλευρές και έφερε στη μνήμη πολλών τη Μάχη των Θερμοπυλών και τη θυσία των 300 του Λεωνίδα.

Μετά από 116 χρόνια πάμε στο Οχυρό Ιστίμπεη, που απέχει 16 χιλιόμετρα από το Ν. Πετρίτσι και βρίσκεται στο ύψωμα Κερκίνη (Μπέλες). Απέχει 250 περίπου μέτρα από τα ελληνοβουλγαρικά σύνορα και βρίσκεται σε υψόμετρο 1.339 μέτρων. Το Οχυρό αποτελούσε τμήμα του συγκροτήματος των Οχυρών της Γραμμής Μεταξά κι είχε ως αποστολή την απαγόρευση της πρόσβασης μέσω της οδού από Πετρίτσι προς Ν. Πετρίτσι, σε συνδυασμό με τα οχυρά Άσπρη Πέτρα και Στήριγμα.

Διοικητής ήταν ο Ταγματάρχης (ΠΖ) Ξανθός Πικουλάκης και διέθετε 10

αξιωματικούς και 300 στρατιώτες μέσα στο Οχυρό. Στις 05:15 της 6ης Απριλίου 1941 τα γερμανικά στρατεύματα εισέβαλαν στην Ελλάδα από τη Βουλγαρία και κτύπησαν, μεταξύ άλλων στόχων, και το Οχυρό.

Ο Πικουλάκης, ψύχραιμος μέσα στο οχυρό, εξέδωσε διαταγή για αντίσταση μέχρις εσχάτων στους δέκα αξιωματικούς του, οι οποίοι τη μετέφεραν στους οπλίτες που έπαιρναν θέσεις μάχης στα πολυβολεία τους.

Στις 06:00 ώρα, πολυάριθμοι σχηματισμοί αεροπλάνων «Στούκας» (καθέτου εφορμήσεως) άρχισαν να σφυροκοπούν την επιφάνεια του οχυρού. Με αυτόν τον τρόπο κατέστρεψαν το μοναδικό αντιαεροπορικό πολυβολείο, που μέχρι τη στιγμή εκείνη είχε καταφέρει να καταρρίψει 4 εχθρικά αεροπλάνα. Στις 07:00 ώρα, αφού

σταμάτησε ο βομβαρδισμός, ο εχθρός άρχισε να επιτίθεται με πυκνά κύματα πεζικού. Σφοδρές μάχες διεξάγονταν γύρω από το οχυρό και ολόκληρα εχθρικά τμήματα αποδεκατίζονταν. Οι υπερασπιστές του δεν άφηναν τους Γερμανούς να πλησιάσουν έξω απ' αυτό, μιας και η αντιαρματική σειρά από τα «Δόντια του Δράκοντα» (τα αντιαρματικά τσιμεντένια κωλύματα) είχαν καθηλώσει σε απόσταση τα γερμανικά άρματα «Πάντσερ». Δυστυχώς όμως ο συνεχής βομβαρδισμός από την αεροπορία ανάγκασε τους υπερασπιστές να μπουν μέσα στο οχυρό και να βάλουν πλέον μόνο από τα φατνώματά του. Περί τις 08:00 ώρα ο εχθρός κατόρθωσε να πλησιάσει και να θέσει πόδα επί της επιφανείας του οχυρού. Για να εκτονωθεί η πίεση επί των αμυνομένων, διετάχθη από τον Πικουλάκη αντεπίθεση το μεσημέρι, η οποία όμως τελικά απέτυχε λόγω της τεράστιας υπεροχής του εχθρού σε πυροβολικό και αεροπορία. Κατά τις πρώτες νυκτερινές ώρες οι Γερμανοί, εισήλθαν στο εσωτερικό του οχυρού, αλλά τελικά απωθήθηκαν μετά από σκληρές μάχες μέσα στις δαιδαλώδεις στοές του. Το πρωί της 7ης Απριλίου βρήκε το Οχυρό να συνεχίζει τον σκληρό και επικό αγώνα του. Όλα τα επιφανειακά έργα του είχαν καταστραφεί. Τότε πλέον η δύναμη του πυρός έδωσε τη θέση της στον χημικό πόλεμο. Την προηγούμενη οι Γερμανοί είχαν καταφέρει να φράξουν τα φατνώματα των πολυβολείων και των υπολοίπων έργων, αφού πλησίασαν με τη βοήθεια φλογοβόλων, τα οποία έστελναν τις πύρινες γλώσσες τους μέσα σε αυτά. Έτσι κατάφεραν και πλησίασαν και ανέβηκαν στον βράχο μέσα στον οποίο ήταν σκαμμένο το οχυρό. Εκεί με προσοχή

βρήκαν μία προς μία τις εξόδους των αεραγωγών του και άρχισαν να διοχετεύουν αποπνικτικά αέρια και έτσι κατόρθωσαν να δημιουργήσουν ανυπόφορη κατάσταση μέχρι ασφυξίας για τους υπερασπιστές του. Οι άνδρες μέσα στο οχυρό δεν μπορούσαν πλέον να αναπνεύσουν και προ της απειλής του θανάτου από ασφυξία ο Διοικητής του Οχυρού περί την 16:00 ώρα διέταξε την παράδοσή του.

Αξιωματικοί και οπλίτες κατάκοποι, λυπημένοι, εξαντλημένοι από το διήμερο αγώνα, αλλά υπερήφανοι γιατί έκαναν το καθήκον τους στο ακέραιο, συνελήφθησαν και οδηγήθηκαν αιχμάλωτοι στο βουλγαρικό έδαφος, όπου παρέμειναν κάτω από άθλιες συνθήκες που δημιούργησε για αυτούς ο βουλγαρικός στρατός (δεν ξεχνούσαν οι Βούλγαροι την ήττα τους στο Β' Βαλκανικό Πόλεμο), μέχρι που υπογράφηκε το Πρωτόκολλο Συνθηκολόγησης στις 9 Απριλίου 1941, οπότε οδηγήθηκαν στη μεθόριο και αφέθηκαν ελεύθεροι.

Οι απώλειες της φρουράς του Οχυρού ανήλθαν σε 25 νεκρούς και 70 τραυματίες, ενώ των Γερμανών ήταν πάνω από 800 νεκροί και τραυματίες. Οι Γερμανοί μίλησαν για τον ηρωισμό και τη γενναιότητα των **300** υπερασπιστών του Οχυρού Ιστίμπεη. Εάν δεν διέθεταν συντριπτική υπεροχή σε αεροπλάνα, άρματα, πυροβόλα και βιοχημικά όπλα, η πτώση του Οχυρού θα ήταν αδύνατη.

Και ερχόμαστε μετά από 33 χρόνια στην πολύπαθη Κύπρο μας.

Κάπου εκεί στον χώρο μεταξύ Γερολάκκου και Αγίου Δομετίου, που βρισκόταν το μεγάλο Στρατόπεδο «Ταγματάρχη Δ. Πουλίου», το Στρατόπεδο της ΕΛ.ΔΥ.Κ., που εγκαταστάθηκε στο κυπριακό έδαφος με βάση τις προβλέψεις των Συμφωνιών Ζυρίχης και Λονδίνου και μετά την ανακήρυξη του ανεξάρτητου Κυπριακού Κράτους το 1960.

Είναι ξημέρωμα της 16ης Αυγούστου 1974. Είχε προηγηθεί η πρώτη φάση της τουρκικής εισβολής και ήταν η 3η μέρα της δεύτερης φάσης, γνωστή ως **«Αττίλας II»**. Οι τούρκοι προσπαθούσαν να καταλάβουν το Ελληνικό Στρατόπεδο από το πρωί της 14ης Αυγούστου αλλά χωρίς αποτέλεσμα. Η ενισχυμένη διλοχία των

ΕΛΔΥΚαρίων, που αφέθηκε με διαταγή του Διοικητή Συνταγματάρχη ΠΖ Νικόλαου Νικολαΐδη να υπερασπισθεί «μέχρις εσχάτων» το Στρατόπεδο, με επικεφαλής τον «φρέσκο» Υποδιοικητή της (ανέλαβε 10/8/74) Αντισυνταγματάρχη ΠΖ Παναγιώτη Σταυρουλόπουλο, τους είχε συγκρατήσει επί 50 περίπου ώρες.

Στις 16 Αυγούστου, λοιπόν, άρχισε η σφοδρότερη μέρα των μαχών αυτού του 3ημερου αγώνα, που έμελλε να είναι και η τελευταία. Από το χάραμα έκανε την εμφάνισή της η τουρκική αεροπορία, σφυροκοπώντας τις θέσεις των αμυνομένων μαζί με το πυροβολικό, τους όλμους και τα όπλα ευθυτενούς τροχιάς. Τα πυρά έσκαβαν όλο τον χώρο στη

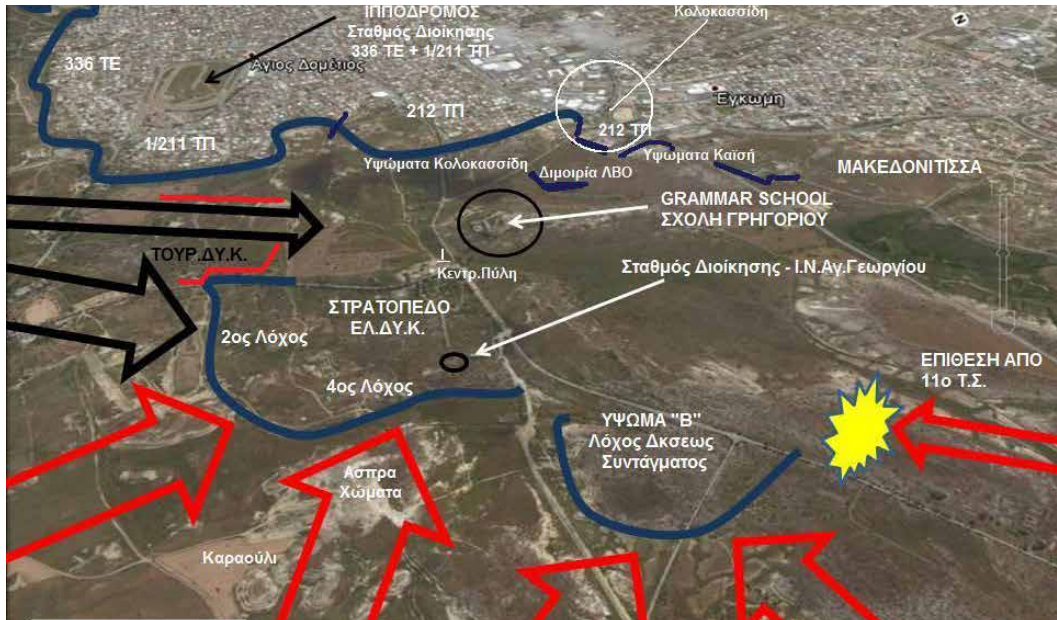

γραμμή της ελληνικής άμυνας. Οι απαγορευμένες από τον ΟΗΕ βόμβες ναπάλμ που έριχναν τα τουρκικά F-100D έκαιγαν τα πάντα και σε μεγάλη ακτίνα γύρω από το σημείο που έπεφταν. Μετά το σφυροκόπημα ξεκίνησε η πρωινή πρώτη επίθεση των Τούρκων σε όλο το μέτωπο της γραμμής αμύνης των ΕΛΔΥΚαρίων. Αυτή η επίθεση του πεζικού αποκρούστηκε, όπως και τις προηγούμενες μέρες. Όμως οι επιθέσεις των Τούρκων άρχισαν να εκτοξεύονται κατά κύματα και επέμεναν παρά τις μεγάλες τους απώλειες. Η πίεση μεγάλωνε. Προφανώς γνώριζαν ότι επρόκειτο να γίνει «κατάπαυση του πυρός» μέχρι το απόγευμα, και προσπαθούσαν η έναρξή της να τους βρει κυριάρχους του στρατοπέδου.

Γύρω στις 10:00 ξεκίνησε η δεύτερη επίθεσή τους κατά του 4ου Λόχου και του πετσοκομμένου Λόχου Διοικήσεως, ενώ ταυτόχρονα καθήλωναν τον 2ο Λόχο με ταυτόχρονη προσβολή από τη μεριά της ΤΟΥΡΔΥΚ και από την αεροπορία τους. Οι ΕΛΔΥΚάριοι χτυπούσαν τους επιτιθέμενους Τούρκους αλύπητα, παρόλο που οι όλμοι και τα πυρά πυροβολικού έσκαγαν με μίαν ταχύτατη συχνότητα ανάμεσα στα ορύγματα τους. Κανείς τους δεν δειλίασε. Κανείς τους δεν έφυγε. Όλοι μάχονταν με πείσμα, αποφασισμένοι να υπερασπισθούν το Στρατόπεδό τους. Γιατί το στρατόπεδό τους ήταν «Ελλάδα»!

Οι Τούρκοι δεν σταματούσαν τις απανωτές επιθέσεις σε κύματα. Διαρκή σφυρίγματα των επικεφαλής τους έδιναν το σύνθημα για νέα επίθεση. Γύρω στις 11:30 ξεκίνησε η τελευταία και μοιραία επίθεση των Τούρκων. Τα τουρκικά

άρματα προχωρούσαν και προστάτευαν το πεζικό που ακολουθούσε. Οι άνδρες της ΕΛΔΥΚ τους χτυπούσαν χωρίς σταματημό. Αλλά μπορείς να σταματήσεις τα άρματα με τυφέκια Μ1; Το πυροβολικό της 187 ΜΠΠ κτυπούσε ακόμα και επιβράδυνε την πορεία των αρμάτων, αλλά δεν την ανέκοπτε. Τα άρματα που έρχονταν από τον Γερόλακκο έφτασαν κοντά στις θέσεις του Λόχου Διοικήσεως, οι άνδρες του οποίου, παρότι δευτερευουσών ειδικοτήτων, μάχονταν με απεριόριπτη αυτοθυσία!

Τότε χάθηκε ο ΗΡΩΑΣ επικεφαλής της Διμοιρίας Μηχανικού, ο Λοχαγός από τη Μάνη Σωτήρης Σταυριανάκος. Στην προσπάθειά του να ακινητοποιήσει ένα άρμα, πυροβολώντας τον οδηγό του σχεδόν εξ επαφής, όπως το είχε ξανακάνει, εντοπίστηκε από τον πυροβολητή άλλου άρματος που ήταν κοντά και βλήθηκε στο κεφάλι, πεθαίνοντας ακαριαία. Στην προσπάθειά του ο στρατιώτης Μάριος Βολακάκης να τραβήξει προς τις ελληνικές θέσεις το σώμα του άτυχου Λοχαγού, δέκτηκε βροχή από σφαίρες και έπεσε νεκρός. Οι Τούρκοι λοιπόν είχαν πλησιάσει τόσο πολύ -ιδιαίτερα στο Ύψωμα Β'- που σε κάποιες περιπτώσεις είχαν «σπάσει» τις γραμμές των ΕΛΔΥΚαρίων και τα άρματα περνούσαν πάνω από τα ορύγματα τους. Εκεί υπήρξαν μάχες σώμα με σώμα, απεριόριπτου ηρωισμού, όπου γραφιάδες, ταχυδρόμοι, οδηγοί, μάγειροι, νοσοκόμοι, οπλουργοί, καψιμιτζήδες, τεχνίτες, μουσικοί, αποθηκάριοι έδειξαν ότι ανεξαρτήτως ειδικότητας ο Έλληνας στρατιώτης υπερέχει κατά παρασάγγας σε ηρωισμό από οποιονδήποτε άλλον στρατιώτη!

Όμως, στην πιο κρίσιμη στιγμή, σταμάτησαν οι βολές του πυροβολικού μας, με την ακατανόητη δικαιολογία ότι δεν είχαν άλλα βλήματα! (σ.σ. εκ των υστέρων αποδείχθηκε ότι η 187 ΜΠΠ που υποστήριζε την ΕΛΔΥΚ είχε βλήματα, αλλά κατόπιν διαταγής της ΔΠΒ του ΓΕΕΦ διετάχθη να αρχίσει βολές δυτικά, στον άξονα Λευκωσίας-Μόρφου). Και παρά ταύτα καμιά άλλη πυροβολαρχία ή μοίρα (π.χ. η 182 ΜΠΠ που βρισκόταν κοντά) δεν διατάχθηκε να συνεχίσει τα πυρά ανασχέσεως αρμάτων μπροστά από την ΕΛΔΥΚ... Με την παύση των πυρών τα τουρκικά άρματα πέρασαν πάνω από την γραμμή του Λόχου Διοικήσεως, καθιστώντας την κατάσταση στο Ύψωμα Β' απελπιστική! Εφεδρείες δεν υπήρχαν, αντιαρματικά δεν υπήρχαν, τα πυρομαχικά τελείωναν, οι άνδρες είχαν υπερβεί κατά πολύ τα όρια της αντοχής τους, οι απώλειες ήταν βαριές και αυξάνονταν λεπτό με λεπτό. Σε λίγο τα άρματα των Τούρκων θα έκλειναν σαν λαβίδα την όλη παράταξη αμύνης, εγκλωβίζοντας όλους τους μαχόμενους υπερασπιστές του Στρατοπέδου!

Ο Στρατοπεδάρχης -και επικεφαλής των Δυνάμεων Αμύνης του Στρατοπέδου- από το εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου που βρισκόταν, διαβλέποντας τον φανερό κίνδυνο αποκοπής των δύο Λόχων Τυφεκιοφόρων που ακόμα κρατούσαν τις γραμμές τους, περί την 13:30, και κατόπιν μεγάλης ψυχολογικής του πίεσης, διέταξε **«σύμπτυξιν εν ημέρα και υπό την ισχυράν πίεσιν του εχθρού»**.

Ήταν ταυτόχρονα η στιγμή που τα τουρκικά άρματα πέρασαν τα εξωτερικά συρματοπλέγματα του Στρατοπέδου και έμπαιναν από παντού μέσα σε αυτό. Άρχισε τότε μια μάχη όπου έβλεπες την απόγνωση, τον θυμό και τον ηρωισμό να αναμειγνύονται με το πανάρχαιο αίσθημα που προσδίδει ο αγώνας επιβίωσης. Οι ΕΛΔΥΚάριοι υποχωρούσαν πολεμώντας προς τη Σχολή Γρηγορίου κι από εκεί προς τα υψώματα Κολοकाσίδη, αλλά και προς τη Μακεδονίτισσα υπό την μερική κάλυψη του 212 ΤΠ. Τότε ήταν που χάθηκαν και οι περισσότεροι Έλληνες στρατιωτικοί αυτής της μάχης.

Μέσα στην αντάρα της μάχης η διαταγή της υποχώρησης δεν πήγε σε όλους τους λόχους. Η σημαία στο Διοικητήριο κυμάτιζε ακόμα, δείγμα ότι ο 2ος λόχος δεν είχε ειδοποιηθεί, προφανώς λόγω απώλειας του αγγελιοφόρου που είχε σταλθεί να τους ειδοποιήσει. Το καθήκον αυτό κλήθηκε να πράξει τελικά ο ίδιος ο Αντισυνταγματάρχης Σταυρουλόπουλος πηγαίνοντας επιτόπου με το τζιπ του, ειδοποιώντας τους για τη διαταγή του και δίνοντας εντολή να διασωθεί η σημαία που βρισκόταν ακόμα επί του ιστού, προκειμένου να μην πέσει λάφυρο στα χέρια των τούρκων.

Αμέσως μετά κατευθύνθηκε προς την Πύλη και καθοδηγούσε ο ίδιος τους άνδρες που υποχωρούσαν προς το Αγγλικό Κολλέγιο. Ο Υπολοχαγός Κόλλιας του 2ου Λόχου πρέπει να ήταν και ο τελευταίος ΕΛΔΥΚάριος που εγκατέλειψε το Στρατόπεδο. Πριν από αυτόν, δύο-τρία λεπτά το είχε εγκαταλείψει και ο Στρατοπεδάρχης του. Ήταν περίπου 4 και κάτι το απόγευμα!

Στον χώρο πίσω από την Σχολή Γρηγορίου ήταν δύο άρματα M48 των Τούρκων κατεστραμμένα. Τα κατέστρεψε μια ομάδα των αντιαρματιστών Λοκατζήδων «των Νοράτλας» της Α΄ ΜΚ/Γ΄ ΜΑΚ υπό τον Ανθυπολοχαγό Κοϊμτζόγλου. Έτσι τα άρματα αυτά δεν έκοψαν τη δίοδο διαφυγής των ΕΛΔΥΚαρίων. Οι Τούρκοι μετά τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις μέσα στο Στρατόπεδο, κατά το συνήθειό τους δεν σεβάστηκαν τους ΗΡΩΕΣ νεκρούς της ΕΛΔΥΚ. Σε κάποιους έκοψαν τα κεφάλια και τα έβαλαν πάνω στον δρόμο του Γερολάκκου και την Πύλη του και τα φωτογράφιζαν. Η διαχρονική βαρβαρότητα των απόγονων των Μογγόλων της ασιατικής στέπας σε όλο της το μεγαλείο. Ήταν τόσο το μίσος τους για τους ΕΛΔΥΚαρίους. Δεν μπορούσαν να διανοηθούν ότι ΜΟΝΟ 318 άνδρες εγκαταλελειμμένοι από όλους, χωρίς άρματα, αντιαρματικά και αεροπορία, αντιμετώπισαν επιτυχώς για 60 ώρες ένα στράτευμα που αποτελείτο από 6.900 περίπου πάνοπλους Τούρκους στρατιώτες, ενισχυμένους με 4 ίλες αρμάτων (περίπου 60 άρματα), πυροβολικό, όλμους και βέβαια την πανταχού παρούσα τουρκική αεροπορία!

Μια αναλογία ένας Έλληνας εναντίον είκοσι δύο Τούρκων (1:22)!

Ήταν οι 300 ήρωες της ΕΛΔΥΚ...

Κλείνοντας αυτό το άρθρο θα μπορούσαμε να αναφερθούμε και σε άλλες σημαντικές ιστορικές στιγμές όπου ο χαρακτηριστικός αριθμός 300 έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην Ελληνική Ιστορία: Στο Δραγατσάνι το 1821 με τον Ιερό Λόχο του, στα υψώματα κοντά στο σημερινό χωριό Κιουτσούκ Καλετζίκ στη Μικρά Ασία το 1922 με το 5/42 Σ.Ε., στο Διεθνές Αεροδρόμιο Λευκωσίας το 1974 με την Α΄ ΜΚ/Γ΄ ΜΑΚ.

Παντού περίπου 300!

Ένας αριθμός-σημείο αναφοράς ΑΥΤΟΘΥΣΙΑΣ, ΑΥΤΑΠΑΡΝΗΣΗΣ, ΑΙΣΘΗΣΗΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΚΟΝΤΟΣ ΗΡΩΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΑΤΡΙΩΤΙΚΟΥ ΜΕΓΑΛΕΙΟΥ!

Εξεγερτήριες Μνήμες

**Γιάννη Σπανού,
Φιλόλογου, Προέδρου του Συνδέσμου Πολιτικών Κρατουμένων ΕΟΚΑ**

Σημείωση: Το παρόν κείμενο αποτελεί Χαιρετισμό του Προέδρου του Συνδέσμου Πολιτικών Κρατουμένων ΕΟΚΑ κ. Γιάννη Σπανού στην ετήσια εκδήλωση **Μέρα Μνήμης Κρατητηρίων** στις 24 Νοεμβρίου 2019, το οποίο εκφωνήθηκε από τον Αντιπρόεδρο του Συνδέσμου κ. Ανδρέα Ματσουκάρη.

Στη μνήμη μου η ιστορία επαναφέρει δύο πανίσχυρες σκηνές. Εκείνη της 25ης Φεβρουαρίου 1957, όταν έσφιγγα το χέρι του Ευαγόρα Παλληκαρίδη, αποχαιρετώντας τον δεκαεννιάχρονο ήρωα που βάδιζε αγέρωχος στην κρεμάλα, κληροδοτώντας τους βηματισμούς του υπέρτατου χρέους και την εικόνα της μικρούλας Αυγής, κόρης του ήρωα της αγχόνης Ανδρέα Παναγίδη. Όταν το παιδάκι έσκαβε το χώμα του τάφου με τα χεράκια του για να βρει τον πατέρα του. Έλεγαν στο παιδάκι πως ο πατέρας του ανέβηκε στους ουρανούς την 21η Σεπτεμβρίου 1956 και κείνη τη μέρα του αποκάλυψαν τη φρικτή αλήθεια, πως ο πατέρας του ήταν θαμμένος στον τάφο. Και η Αυγή άρχισε να σκαλίζει το χώμα για να βρει τον πατέρα της. Έναν γίγαντα του αγώνα της λευτεριάς που έγραφε λίγο πριν τον πνίξει ο βρόχος της αγχόνης στη γυναίκα του, τη Γιαννούλα: Μη λυπάστε που πεθαίνω. Η πατρίδα θα σας φροντίσει...

Μόνο που η σιγουριά του μελλοθάνατου πατέρα αποδείχτηκε πλανερή. Γιατί η πατρίδα άφησε τη χήρα μάνα και τα τρία ανήλικα παιδιά της στο έλεος του Θεού. Στο φτωχικό σπιτάκι του χωριού που το διέσχιζαν τα φίδια που φώλιαζαν στις τρύπες των ατελειώτων εξωτερικών τοιχωμάτων και στην εγκατάλειψη της εξουσίας που μεθούσε στην κραυγή της απατηλής ψευδοανεξαρτησίας. Και στην προκλητικότητα των «παιδαγωγών» που εμφανίζονται στις τηλεοράσεις με τη σημαία των δημίων του λαού μας στο στήθος!

Και οι μνήμες εγείρονται από την καταχνιά του αδυσώπητου χρόνου με ηχηρή επανάληψη της οργής του Μακρυγιάννη: Αν ξέραμε τι κράτος θα δημιουργούσαμε, θα μέναμε στον ζυγό της Τουρκίας ακόμα πεντακόσια χρόνια... Και θυμάμαι τον αγαπητό «Δαίδαλο» της ΕΟΚΑ, τον Μιχαλάκη Πλατάνη, στην έξοδο των Κρατητηρίων Κοκκινοτριμιθιάς, στις 22 Φλεβάρη 1959, όταν άνοιξαν οι πύλες του δεσμοτηρίου μας: Τώρα αρχίζουν τα βάσανά μας... Κι η πρόβλεψη

του συναγωνιστή ήταν καίρια στα επερχόμενα. Η διακοπή του απελευθερωτικού αγώνα κι η «λύση» του εθνικού προβλήματος, αβασάνιστη, χωρίς αξίες, χωρίς αρχές, χωρίς δικαιοσύνη, αποδείχθηκαν μοιραίες. Κι η εξουσία που αναπήδησε από τη Ζυρίχη την 11η Φεβρουαρίου 1959 ολέθρια και μήτρα μύριων δεινών. Από την πρώτη περίοδο άρχισε να γεννοβολά φίδια που έτρωγαν την προοπτική μιας κοινωνίας που θα στήριζε την ύπαρξή της στην ισοπέδωση των ιδεών που κράτησαν όρθιο τον κόσμο μας στις δοκιμασίες των αιώνων του μαρτυρίου της πατρίδας μας.

Το περασμένο Σάββατο η τραγική αλήθεια βρόντηξε πάλι στα Φυλακισμένα Μνήματα. Όταν μια δράκα αγωνιστών και οι στρατιώτες της ΕΛΔΥΚ στεφάνωσαν με δάφνη τους τάφους των νεκρών της ελευθερίας. Και τα ερωτήματα από το υπερπέραν δραματικά: Μονάχα εσείς μας θυμηθήκατε αδέλφια; Οι άλλοι; Οι υπόλοιποι; Τράβηξαν στην τουρκοκρατούμενη γη να φαν, να πιουν, ν' αγκαλιαστούν με τον εισβολέα και να στεριώσουν την κατοχή με τα εκατομμύρια που θησαυρίζουν με τις χρυσοφόρες αρπαγές Κύριος οίδε πόθεν; Κι αντί να τα αξιοποιούν σε έργα άμυνας για τον επερχόμενο πόλεμο, τα καταθέτουν στην κόλαση, όπως θα έγραφε ο Φιοντόρ Ντοστογιέφσκι. Γιατί το άμεσο μέλλον θα αποδειχθεί κόλαση, αν κρίνουμε από τις ιστορικές μας εμπειρίες και τα πάθη τ' ατέλειωτα... Αν αντικρίσουμε το δράμα μας στα μισοσκότεινα παρασκήνια των πραγματικοτήτων που ουρλιάζουν και με νουν καθαρό προσπαθήσουμε να αναλύσουμε τα ουρλιαχτά της αγανάκτησης, θα πρέπει να καταλάβουμε πως περπατάμε στην κόψη του ξυραφιού. Επί ξηρού ακμής. Και θα ιδούμε, φυσιολογικά έντρομοι, πως η ζωή μας κρέμεται από μια κλωστή. Ότι είμαστε ξεκρέμαστοι στο σύμπαν, γιατί αφήσαμε άδικες εξουσίες και τσαρλατάνους να μας αποκόψουν από τον ομφάλιο λώρο των ιστορικών μας ιδεολογιών και των υπαρξιακών μας εμπνεύσεων. Μας έχουν καταντήσει έρμαια τυχοδιωκτικών συμφερόντων και ξένων σκοτεινών επιδιώξεων. Μας μετέτρεψαν σε αθύρματα δαιμονιακών συνωμοσιών, υπηρεσιών που σκάβουν τον τάφο μας με φτυάρια δικά μας.

Στους δρόμους των πόλεών μας δεν ακούγονται πια θούρια ελευθερίας, δεν αντιβούν συνθήματα κοινωνικών αξιώσεων και εθνικών πόθων. Αλλά βόγγοι κραιπάλης και μέθης, νεολαίας που φθείρεται μαζοχιστικά και αυτοκαταστρέφεται σαδιστικά, χωρίς συναίσθηση της μίζερης ύπαρξης, που προσιωνίζεται οικτρό το τέλος. Αν ήταν δυνατόν να επαναφέρουμε τα κύματα της νεολαίας που παρήλαυνε στις στράτες της χώρας στα τέσσερα σωτήρια χρόνια, θ' ακούγαμε αντιλάλους ελευθερίας που δονούσαν τον κόσμο. Και το ερώτημα του μεγάλου Λευκαδίτη, του Άγγελου Σικελιανού: «μάννα φωτιά με

πότισες κι είν' η καρδιά μου αστέρι»; Γιατί οι καρδιές της νιότης φλογίζονταν από τις φλόγες του λυτρωμού, που έκαιγαν το ασάλι της δουλείας. Ενώ τώρα οι κομπογιαννίτες των «παρακαταθηκών» μετέτρεψαν τα νεανικά στήθια σε μικροπλανήτες αερίων, που τριγυρνούν στο διάστημα με προορισμό να χαθούν στο άπειρο. Και ενώπιον της μαθητιώσης νεότητας δεν εμφανίζονται πια δάσκαλοι φωτοδότες, αλλά φωτοσβέστες με τα σύμβολα της τυραννίας που βρυκολάκισαν από το μαύρο παρελθόν του σκοταδισμού. Και όμως από τις εξουσίες πέρασαν δίπλα από τόσους άχρηστους και έξυπνοι Έλληνες, με μυαλό ικανό να προβλέψει την κατρακύλα που παρέσερνε στον χαμό τούς επιγόνους των ηρώων της αγχόνης, των ολοκαυτωμάτων, των βασανιστηρίων. Που θα μπορούσαν να προλάβουν τους δαίμονες που μας σέρνουν στην άβυσσο μιας τουρκοκρατίας που η προδοσία κι η αχρησία της άνοιξαν διάπλατα τις πόρτες.

Σήμερα, μέρα μνήμης Κρατητηρίων, σ' αυτό τον Κρανίου Τόπο, ας δούμε την αλήθεια απαλλαγμένη από οικτρές αυταπάτες και προσβλητικές ψευδαισθήσεις. Ο προαιώνιος εχθρός προπαρασκευάζεται για πόλεμο. Ουρλιάζει τη φοβέρα του όλη μέρα. Τον πόλεμο δεν μπορούμε να τον αποφύγουμε. Ας απαιτήσουμε, λοιπόν, το δικαίωμα να αντιμαχίσουμε πάνοπλοι με το δίκιο μας. Και το δικαίό μας θα αντισταθεί τόσο δυνατά που θα συγκλονίσει τον κόσμο και τελικά θα συντρίψει την απειλή. Γιατί, όπως θα έλεγε ο Βίκτωρ Ουγκώ, το δίκαιο μπορεί να ναυαγεί, αλλά ουδέποτε καταποντίζεται. Έτσι τα έδειξε ο Θεός από την ώρα της Δημιουργίας. Γι' αυτό στέκει ακόμα ο κόσμος.

Ηγεσία ή Μάνατζμεντ

Αντισυνταγματάρχη (ΠΒ) Ανδρέα Π. Χαραλάμπους

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

α. Οι ραγδαίες αλλαγές που με το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου διαδραματίστηκαν σε τεχνολογικό επίπεδο -και ιδιαίτερα στους τομείς της πληροφορίας, της επικοινωνίας και των οπλικών συστημάτων- άλλαξαν άρδην τη μορφή του πολέμου, που από ανθρωποκεντρική μετατράπηκε κατά κύριο λόγο σε τεχνολογική. Οι εξελίξεις αυτές ήταν φυσικό να ασκήσουν επιρροή και σε έννοιες άρρηκτα συνδεδεμένες με τη στρατιωτική τέχνη και τον πόλεμο, όπως αυτές της ηγεσίας και της διοίκησης. Κατά συνέπεια, η ανάγκη για αποτελεσματικότερη διαχείριση του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού επιβάλλει στον σύγχρονο στρατιωτικό να προσπαθήσει να αποκτήσει τις αρετές του τεχνολογικά ενήμερου (up to date) διαχειριστή - διοικητή (manager)¹.

Η ανάγκη για επαναπροσδιορισμό της έννοιας ήταν επιτακτική και ο μηχανισμός της εκπαίδευσης, σε συνεργασία με την οικονομία, κλήθηκε να διαδραματίσει κομβικό ρόλο. Η αρχή έγινε με τη σπουδή ηγετικών προσωπικοτήτων του παρελθόντος και τη διαίρεση της προσωπικότητάς τους ή των χαρακτηριστικών τους με θετικό και αρνητικό πρόσημο.

β. Δεκάδες χιλιάδες στελέχη οικονομικών ή/ και κρατικών επιχειρήσεων και οργανισμών επιδιώκουν εναγωνίως να εισέλθουν σε μεταπτυχιακές σχολές, πανεπιστημίων ή και ιδιωτικών σχολών, με την ελπίδα να διδαχθούν στοιχεία ή τα μοντέλα ηγεσίας που θα είναι χρήσιμα για την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Ιδιαίτερα, οι απόφοιτοι των στρατιωτικών σχολών, Ευελπίδων, Δοκίμων και Ικάρων, θεωρούν την ιδιότητα αυτή αναπόσπαστο τμήμα της επαγγελματικής τους ταυτότητας και της ιστορικής τους αποστολής².

1. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

2. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

ΑΝΑΛΥΣΗ

α. Γενικά

Η βιομηχανική επανάσταση και ιδιαίτερα η μεταβιομηχανική έδωσε ώθηση μεταξύ άλλων και στη βελτίωση των μεθόδων διοίκησης - διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού που εργάζεται τόσο στις ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και στους διάφορους οργανισμούς, εθνικούς και πολυεθνικούς. Η ανάγκη των οικονομικών επιχειρήσεων και των γραφειοκρατικών οργανισμών να προσαρμόσουν στις δικές τους ιδιαιτερότητες και στόχους τις αντιλήψεις και πρακτικές από την τέχνη της διοίκησης - διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού που χρησιμοποιούσαν για χιλιετίες οι στρατιωτικοί, ήταν φυσικό να δημιουργήσει «κοινούς τόπους» μεταξύ ηγεσίας, διαχείρισης και διοίκησης και να αυξήσει τον βαθμό σύγχυσης σχετικά με τα χαρακτηριστικά της καθεμιάς ιδιότητας. Επίσης, παρατηρήθηκε ότι οι επιχειρήσεις αναγκάστηκαν, κυρίως λόγω των ραγδαίων εξελίξεων και του ανταγωνισμού -τόσο στο εγχώριο όσο και στο διεθνές περιβάλλον που δραστηριοποιούνται- να αναζητούν τρόπους βελτίωσης των μεθόδων διοίκησης, διαχείρισης, ελέγχου και αξιολόγησης του ανθρώπινου δυναμικού τους. Αντίθετα, οι επαγγελματικές και γραφειοκρατικές ένοπλες δυνάμεις της ίδιας περιόδου αντιμετώπιζαν με καχυποψία κάθε πρόταση για αλλαγή στους αντίστοιχους τομείς. Ήταν, λοιπόν, αναμενόμενο να κυριαρχήσουν τόσο στον χώρο της εκπαίδευσης όσο και της καθημερινής ζωής οι ιδέες περί διοίκησης - διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων - οργανισμών και οι στρατιωτικοί να μετατραπούν σε απλούς μιμητές τους.

Το ραγδαία μεταβαλλόμενο περιβάλλον της κοινωνίας μας καθιστά το περιβάλλον εργασίας των στρατιωτικών πιο δύσκολο, πιο πολύπλοκο, πιο ανταγωνιστικό, πιο αντιφατικό, πιο δυναμικό, πιο αβέβαιο και πιο απρόβλεπτο. Σε αυτό το περιβάλλον, η επιτυχία απαιτεί ταχύτητα, ευελιξία, συνεχείς καινοτομίες, συνεχείς αλλαγές, έγκαιρη προσαρμογή και ανανέωση. Αυτά εξαρτώνται αποκλειστικά από τους ανθρώπους του οργανισμού (στρατεύματος), τις γνώσεις, τις ικανότητες, τις δεξιότητες και τις ιδέες τους, τις προσδοκίες, τα όνειρα, τη διάθεση, τον ενθουσιασμό και το πάθος, τις αξίες και τα πιστεύω τους, την υπευθυνότητα, τη δέσμευση και την αφοσίωση που αισθάνονται, τις προσπάθειες για υψηλές επιδόσεις και τα αποτελέσματα σε όλους τους τομείς.

β. Εννοιολογική διάσταση Ηγεσίας και Μάνατζμεντ (Ανάλυση Όρων)

(1) Leadership Leader (Ηγεσία, Αρχηγία - Ηγέτης - Ηγήτορας, Αρχηγός)³

Η έννοια του μάνατζερ αποδίδεται στα ελληνικά από παράγωγα των λέξεων

3. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

διοίκηση - διαχείριση - διευθυντική, οι οποίες προσδιορίζουν το εύρος της εξουσίας από του διορισμού του στη συγκεκριμένη θέση, του καθορισμού ορίων συμπεριφοράς προς τους υφισταμένους του αλλά και των δυνατοτήτων παρέμβασής του στη λήψη αποφάσεων. Σε αντίθεση με τα χαρακτηριστικά του manager, που προσδιορίζονται επακριβώς από την εξουσία που του έχει δοθεί από μια προϊστάμενη αρχή, ο Ηγέτης παραδοσιακά διακρινόταν και για την εκτός εξουσιαστικών ορίων δύναμη που κατέχει και που τον διακρίνει από τους υπολοίπους.

Δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός για το φαινόμενο της ηγεσίας. Τούτο καταδεικνύεται με μια σύντομη επισκόπηση των σχετικών με τούτο συγγραμμάτων, πονημάτων και άρθρων. Η επιστημονική διαμάχη μεταξύ των ερευνητών - μελετητών για το εάν η συγκεκριμένη ικανότητα - ιδιότητα μπορεί να διδαχθεί ή όχι καθώς και περί της συγκεκριμενοποίησης του υποκειμένου αναφοράς, δηλαδή ανθρώπων ή ενεργειών και του περιεχομένου αυτής, ήταν φυσικό να μην επιτρέψει την εμφάνιση κοινά αποδεκτών ορισμών (Παράρτημα «Ε», Ορισμοί Ηγεσίας).

Η Ηγεσία⁴ παρουσιάζεται ως μια ικανότητα - δυνατότητα που κάποιος μπορεί να αποκτήσει όχι μόνο εμπειρικά, αλλά μέσα από μια συνεχή και ενδεδειγμένη εκπαίδευση σε «εξειδικευμένα» προγράμματα και ιδρύματα. Η ηγεσία, λοιπόν, παρουσιάζεται ως ένα σύνολο ιδιοτήτων - χαρακτηριστικών που μπορούν όλοι οι άνθρωποι -έστω και σε διαφορετικό βαθμό- να αποκτήσουν. Επειδή όμως ο λήπτης των ηγετικών ιδιοτήτων και χαρακτηριστικών μπορεί να οδηγήσει τους συνανθρώπους - συναδέλφους - συμπολεμιστές - συμπολίτες του και σε μεγάλα λάθη, η ηγεσία οφείλει να βρίσκεται συνεχώς σε διαδικασία επανεξέτασης και διόρθωσης από την επιστημονική έρευνα, έτσι ώστε να μειώνονται τα αρνητικά της χαρακτηριστικά και να βελτιώνονται τα θετικά (Παράρτημα «Δ», Θεωρίες Περί Leadership).

Ο W. Bennis (1989), διακεκριμένος καθηγητής της ηγεσίας⁵, θεωρεί πως η εν λόγω έννοια είναι το πλέον ορατό, καθημερινό φαινόμενο στη γη, το οποίο όμως έχουμε κατανοήσει ελάχιστα. Η έννοια της ηγεσίας και του ηγέτη στη διοικητική επιστήμη ενδεχομένως να μην είναι αυτή που έχουν στο μυαλό τους οι μη επαγγελματίες και χωρίς σχετική εκπαίδευση άνθρωποι. Για τους περισσότερους ανθρώπους η έννοια της ηγεσίας και του ηγέτη ταυτίζεται με την κορυφή της

4. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

5. Bennis, W. (1989), *On becoming a leader*.

ιεραρχικής κλίμακας μιας εταιρείας, (π.χ. η ηγεσία μιας επιχείρησης είναι ο διευθύνων σύμβουλος της). Για τον τομέα της διοίκησης όμως και την επιστήμη του μάνατζμεντ η ηγεσία και ο ηγέτης δεν σχετίζονται με την έννοια της κορυφής ή μάλλον δεν σχετίζονται μόνο με την έννοια της κορυφής.

Σύμφωνα με τον καθηγητή Δ. Μπουραντά, (2005)⁶: **«Ηγεσία ορίζεται η διαδικασία επηρεασμού της σκέψης, των συναισθημάτων, των στάσεων και των συμπεριφορών μιας μικρής ή μεγάλης, τυπικής ή άτυπης ομάδας ανθρώπων από ένα άτομο (ηγέτη), με τέτοιο τρόπο ώστε εθελοντικά και πρόθυμα και με την κατάλληλη συνεργασία να δίνουν τον καλύτερό τους εαυτό για να υλοποιούν αποτελεσματικούς στόχους, που απορρέουν από την αποστολή της ομάδας»**. Μέσω της επεξήγησης της έννοιας της ηγεσίας αυτόματα καθίσταται κατανοητή και η έννοια του ηγέτη. Ηγέτης, λοιπόν, είναι το άτομο εκείνο το οποίο ασκεί επιρροή πάνω σε άλλα άτομα και τα παροτρύνει να τον ακολουθούν εθελοντικά και πρόθυμα. Ηγέτης είναι αυτός που κερδίζει την εθελοντική και πρόθυμη συμμετοχή των ανθρώπων στην υλοποίηση στόχων. Βάσει του συγκεκριμένου ορισμού, ηγέτης θα μπορούσε να είναι ένας διευθύνων σύμβουλος, ένας γενικός διευθυντής μιας εταιρείας ο οποίος επιτυγχάνει να εμπνεύσει τα παραπάνω χαρακτηριστικά στους ανθρώπους του. Ηγέτης όμως θα μπορούσε να είναι ο προϊστάμενος στη χαμηλή κλίμακα μιας εταιρείας, αν κάνει τους ανθρώπους, την ομάδα του, να τον ακολουθεί εθελοντικά και πρόθυμα.

Ηγέτης μπορεί να είναι ο πατέρας ή η μητέρα στα παιδιά τους, ηγέτης μπορεί να είναι ακόμα και ένα παιδί, αν κατορθώνει να κάνει τα υπόλοιπα παιδιά της παρέας του να το ακολουθούν. Εν ολίγοις, ο κάθε άνθρωπος μπορεί να είναι ένας εν δυνάμει ηγέτης, αν εμφανίζει τα χαρακτηριστικά που προαναφέρθηκαν είτε βρίσκεται σε κάποια ανώτατη κλίμακα μιας επιχείρησης είτε δεν εργάζεται καθόλου.

Ηγέτης δεν σημαίνει ανώτατο στέλεχος. Ηγέτης είναι οποιοδήποτε στέλεχος που εμπνέει μέσω οράματος και αξιών, κερδίζει την εμπιστοσύνη και τη δέσμευση των ανθρώπων, δημιουργεί υψηλές προσδοκίες - ιδανικά και κινητοποιεί τους ανθρώπους για την επίτευξή τους. Αποτελεί παράδειγμα και πρότυπο, προκαλεί το κατεστημένο, παίρνει πρωτοβουλίες, καινοτομεί και κάνει συνεχώς βελτιωτικές αλλαγές, δημιουργεί ευκαιρίες και τις αξιοποιεί, αναπτύσσει νέους ηγέτες και αφήνει ως κληρονομιά έναν καλύτερο οργανισμό.

6. Μπουραντάς, Δ. (2005), *Ηγεσία, Ο δρόμος της συνεχούς επιτυχίας*.

(2) Μάνατζμεντ (Management) - Μάνατζερ (Manager)⁷

Ο όρος, που συχνότερα συγχέεται με την Ηγεσία, είναι αυτός του Μάνατζμεντ, καθώς μέρος του έργου κάθε μάνατζερ είναι και η καθοδήγηση του ανθρώπινου δυναμικού που βρίσκεται υπό την εξουσία του για την εκτέλεση συγκεκριμένων πράξεων. Σύμφωνα με τον P. Drucker⁸, το μάνατζμεντ είναι ταυτόχρονα και θεσμός - ρόλος και λειτουργία. Απευθύνεται σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων, οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού και με βάση την εξουσία που τους έχει αποδοθεί παίρνουν αποφάσεις, στρατολογούν προσωπικό, καθοδηγούν και ελέγχουν το έργο και την απόδοση των υφισταμένων τους με σκοπό την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης - οργανισμού (Παράρτημα «Ε», Ορισμοί Μάνατζμεντ).

Το Management θα μπορούσε να οριστεί ως ένα σύστημα ενεργειών μέσω του οποίου επιτυγχάνονται οι στόχοι μιας κοινωνικής οργάνωσης, αξιοποιώντας αποτελεσματικά συγκεκριμένους πόρους. Επίσης, το management⁹ μπορεί να λεχθεί ότι είναι: η λειτουργία του σχεδιασμού, της οργάνωσης, της χρήσης του ανθρώπινου δυναμικού, της καθοδήγησης και του ελέγχου των ανθρώπινων, χρηματοοικονομικών, φυσικών και πληροφοριακών πόρων μιας οργάνωσης - οργανισμού, ώστε να επιτυγχάνονται οι στόχοι της με αποτελεσματικό τρόπο (Παράρτημα «Α», Διαδικασία άψογης λειτουργίας Μάνατζμεντ). Χωρίς καλό μάνατζμεντ μεγάλες επιχειρήσεις τείνουν να καταστούν χαοτικές, με τρόπους που απειλούν την ύπαρξή τους. Αντίθετα, το καλό μάνατζμεντ εξασφαλίζει συνήθως την τάξη και τη συνέπεια σε κρίσιμες διαστάσεις της επιχείρησης. Στην περίπτωση του στρατεύματος το καλό μάνατζμεντ αντικατοπτρίζεται στην άριστη εκτέλεση της αποστολής ή του έργου που ανατίθεται στο στρατιωτικό τμήμα.

(3) Ηγεσία και Μάνατζμεντ: Αποσαφήνιση Εννοιών

Είναι εμφανές ότι το μάνατζμεντ έχει δανεισθεί και έχει συμβάλει στη μετεξέλιξη πολλών στοιχείων από την τέχνη της διοίκησης, της οργάνωσης και της διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού που παραδοσιακά χρησιμοποιούσαν οι ένοπλες δυνάμεις. Σε αντιδιαστολή όμως με την κουλτούρα των στρατιωτικών που ήθελαν την ηγεσία - ηγέτη στην κορυφή της διοικητικής - εξουσιαστικής πυραμίδας, η καινοτόμος πρόταση που προσέφεραν οι επιχειρήσεις - οργανισμοί

7. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

8. Drucker, P. (1955), *The Practice of Management*.

9. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

κατά τα τελευταία πενήντα χρόνια είναι η υπαγωγή της ηγεσίας στο μάνατζμεντ (διοίκηση-διαχείριση)¹⁰. Η καινοτομία αυτή αποτελεί φυσική συνέπεια της προσπάθειας επιβίωσης και ανάπτυξης τους, διότι, όποια απόπειρα εφαρμογής των αποφάσεων που λαμβάνει μια ηγετική προσωπικότητα, εάν δεν έχει ελεγχθεί από την προϊστάμενη αρχή, μπορεί να προκαλέσει ανεπανόρθωτες ζημιές, υλικές και μη, του συγκεκριμένου φορέα. Και σε αντίθεση με τον ευρύτερο χώρο των ενόπλων δυνάμεων, όπου η πολιτική εξουσία και η διπλωματία έχουν τη δυνατότητα ν' απορροφήσουν τους κραδασμούς από εσφαλμένες αποφάσεις και ενέργειες των στρατιωτικών, ο χώρος των ιδιωτικών επιχειρήσεων σε ελάχιστες περιπτώσεις παρέχει αντίστοιχες δικλίδες ασφαλείας.

Η σύγχυση στο ζήτημα της διοίκησης και ηγεσίας και της εφαρμογής αυτών σε στρατιωτικά σώματα είναι ιδιαίτερα εμφανής στη χώρα μας. Οι εκπαιδευμένοι στη Δύση «δάσκαλοι», διοικητές και «managers» και οι «μαθητές» τους ήταν αναπόφευκτο να μεταφέρουν όχι μόνο τις ιδεολογικές διαμάχες και ασυμφωνίες που είχαν διδαχθεί αλλά και το πρόβλημα της σωστής απόδοσης των όρων λόγω και της ελλιπέστατης κοινωνιολογικής ή στρατιωτικής τους παιδείας. Για παράδειγμα, η αγγλική λέξη «leader» μπορεί να αποδοθεί με την έννοια του Αρχηγού, Πρωτεργάτη, Καθοδηγητή και Ηγέτη ανάλογα με το περιεχόμενο της πρότασης. Στην πλούσια ελληνική γλώσσα, όμως, κάθε μια από αυτές τις λέξεις φέρει μια διακριτή από την άλλη ιδιότητα αλλά και χαρακτηριστικά. Ομοίως, ο αγγλικός όρος «management» μπορεί να αποδοθεί στα ελληνικά ως διαχείριση, διοίκηση, οργάνωση, διευθυντική ή επιστασία, έννοιες τις οποίες όμως φέρει και η λέξη «administration». Ήταν φυσικό, λοιπόν, αυτός ο τρόπος αναπαραγωγής της γνώσης να οδηγήσει σε μεταφραστικές αλχημείες και συμπιλήματα, συντηρώντας ή αυξάνοντας τον βαθμό σύγχυσης των πρόθυμων «μαθητών», ιδιαίτερα στον χώρο της στρατιωτικής εκπαίδευσης.

Η ηγεσία και το μάνατζμεντ είναι δύο σημαντικές λειτουργίες για μια επιχείρηση – οργανισμό. Πολλοί τις συγχέουν, όμως, αποτελούν δυο διαφορετικά συστήματα, τα οποία αλληλοσυμπληρώνονται. Ένα διοικητικό στέλεχος μπορεί να είναι και ηγέτης και manager ταυτόχρονα. Η ηγεσία είναι η ικανότητα ενός ατόμου να διευθύνει μια ομάδα ανθρώπων, ενώ το management είναι η δραστηριότητα με την οποία ολοκληρώνεται κάποιο έργο μέσω άλλων ανθρώπων. Οι περισσότεροι άνθρωποι συγχέουν πολλές φορές την έννοια του ηγέτη με αυτή του μάνατζερ. Θεωρούν δηλαδή πως οι δύο έννοιες ταυτίζονται απόλυτα και στο άκουσμα της

10. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)*: Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμέντοι στη Μετάφραση; Αθήνα.

λέξης ηγέτης ανακύπτει κατευθείαν στο μυαλό τους ο ρόλος του μάνατζερ. Η εννοιολογική διαφορά των δύο όρων δεν αφορά τα άτομα που ασκούν την επιστήμη του μάνατζμεντ και την ηγεσία ως λειτουργίες. Ένα άτομο πρέπει να ασκεί ταυτόχρονα και το μάνατζμεντ και την ηγεσία, οι δύο έννοιες είναι δηλαδή συμπληρωματικές και αλληλοεπιδρούν στο άτομο που ασκεί και τις δύο λειτουργίες.

Για κάποιους μελετητές το μάνατζμεντ αντιμετωπίζει την πολυπλοκότητα στις σύγχρονες οργανώσεις, ενώ η ηγεσία αντιμετωπίζει τις αλλαγές του σύγχρονου κόσμου και εδώ έγκειται η ειδοποιός διαφορά τους. Οι μάνατζερ είναι οι άνθρωποι που εργάζονται σε μια εταιρεία και κάνουν τα πράγματα σωστά, ενώ οι ηγέτες είναι οι άνθρωποι που κάνουν τα σωστά πράγματα (Bennis, 1989). Η έννοια της ηγεσίας στις σύγχρονες επιχειρήσεις έχει καθιερωθεί να αποκαλείται μάνατζμεντ. Η αποτελεσματική ηγεσία εμπεριέχει την άσκηση του μάνατζμεντ, αλλά περικλείει αυτή την «τυποποιημένη» ίσως λειτουργία της άσκησης εξουσίας σε ένα ευρύτερο πλαίσιο, που έχει να κάνει και με την επένδυση στον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπινου δυναμικού. Ένας μάνατζερ, ο οποίος έχει όλα τα χαρακτηριστικά του ηγέτη, είναι το ιδανικό άτομο να οδηγήσει τον οργανισμό του ψηλά στο πλαίσιο της σύγχρονης εποχής των συνεχών αλλαγών, της συνεχούς ανασφάλειας. Οι διαφορές μεταξύ μάνατζερ και ηγέτη εντοπίζονται σε τέσσερις τομείς: στις στάσεις απέναντι στους στόχους, στις αντιλήψεις για την εργασία, στις σχέσεις με τους άλλους και στην αντίληψη που έχουν για τον εαυτό τους, και αποτυπώνονται σε εικόνα βασικές διαφορές, με σκοπό να αποσαφηνιστεί όσο το δυνατόν περισσότερο η στενή σχέση μεταξύ των δυο εννοιών, Παράρτημα «Β», [Πίνακας των Μπουραντά (2002) και Bennis (Cameron και Green 2004)].

(4) Χαρακτηριστικά Μάνατζερ - Ηγέτη - Ηγέτη και Μάνατζερ

Όπως αναλυτικά παρατίθενται στο Παράρτημα «Γ».

(5) «Ηγεσία ή Μάνατζμεντ» για τον Υποψήφιο Εύελπι, Ναυτικό Δόκιμο, Ίκαρο.

«Ηγεσία ή Μάνατζμεντ» είναι ένα ερώτημα που καλούμαστε να δώσουμε απάντηση εμείς οι Στρατιωτικοί, του οποίου ο βαθμός σύγχυσης είναι πασιφανές από τις πολλές και διφορούμενες απαντήσεις. Οι στρατιωτικές σχολές και των τριών Κλάδων των ελληνικών ενόπλων δυνάμεων, ακολουθώντας πιστά τις εξελίξεις στο πεδίο της διοίκησης και διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού -που επικράτησαν τόσο στον χώρο των επιχειρήσεων όσο και σε αυτόν των στρατιωτικών εκπαιδευτικών ιδρυμάτων των κρατών της Δύσης- προσπάθησαν

να «παντρέψουν» τις νέες ιδέες με αυτές της παραδοσιακής αποστολής τους. Αισθανόμενοι επιτακτικά την ανάγκη προσαρμογής τους σε ένα συνεχώς εξελισσόμενο εγχώριο και διεθνές περιβάλλον, καθώς και της διατήρησης των παραδοσιακών χαρακτηριστικών και ιδιοτήτων τους, έδειξαν να επιλέγουν το μονοπάτι της πιστής απόδοσης των λέξεων του συγγράμματος από αυτό του πνεύματος της γραφής του. Στην προσπάθειά τους αυτή ήταν φυσικό να προκαλέσουν μεγαλύτερο βαθμό σύγχυσης σε «εαυτούς και αλλήλους», διότι δημιουργήθηκε σοβαρό πρόβλημα τοποθέτησης στα νέα δεδομένα του ηρωικού στοιχείου, του ιδιαίτερου χαρακτηριστικού του λειτουργήματος - επαγγέλματος που ασκούν οι ίδιοι και το οποίο δεν έχει λόγο ύπαρξης στον κόσμο των επιχειρήσεων. Οι αναφορές στους ιστορικούς αγώνες του έθνους και η άντληση παραδειγμάτων ηρωικής - ηγετικής συμπεριφοράς από το πρόσφατο ή μακρινό παρελθόν μάλλον διόγκωνε την πνευματική σύγχυση των εκκολλαπτόμενων αξιωματικών, καθώς απέκοπτε χρονολογικά και σημασιολογικά τα χαρακτηριστικά του σύγχρονου από το παραδοσιακό.

Εν κατακλείδι, το μάνατζμεντ και η ηγεσία είναι συμπληρωματικοί ρόλοι - λειτουργίες εξίσου απαραίτητες για την αποτελεσματικότητα των στελεχών και των οργανώσεων που διοικούν και κατά συνέπεια και των υποψήφιων μαθητών των Παραγωγικών Σχολών (Εύελπι, Ναυτικό Δόκιμο, Ίκαρο), των μελλοντικών ηγητόρων των ΕΔ. Ο άριστος συνδυασμός τους αποτελεί την πραγματική πρόκληση αλλά και το «κλειδί» που εξασφαλίζει ψηλότερες επιδόσεις/ αποδοτικότητα και οδηγεί σε ολοκληρωμένους ηγήτορες. Επομένως, «και Ηγεσία και Μάνατζμεντ» για τον Υποψήφιο Εύελπι, Ναυτικό Δόκιμο, Ίκαρο.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την μελέτη και ανάλυση του θέματος, προέκυψαν τα παρακάτω βασικά συμπεράσματα:

- α. Οι διαμορφούμενες τάσεις διεθνώς σε θέματα οργάνωσης, αποστολών, εκπαίδευσης, εξοπλισμών και τεχνολογίας, καθώς και η εμφάνιση πρωτόγνωρων καταστάσεων (λαθρομετανάστες, αυξανόμενη περιβαλλοντολογική ευαισθησία, μη επανδρωμένα συστήματα, μάχες στην πόλη κλπ.), δεν αφήνουν ανεπηρέαστη τη στρατιωτική τέχνη. Οι παρούσες απειλές, οι νέες τάσεις και το είδος των οπλικών συστημάτων που μπορεί να εμφανισθούν στις αρχές του 21ου αιώνα δημιουργούν στον στρατό στρατηγικές, τακτικές και εκπαιδευτικές απαιτήσεις, μεγαλύτερες από ποτέ.

Οι εξελίξεις είναι πραγματικά θεαματικές, ταχύτατες και προκλητικές. Τα στελέχη θα βρεθούν σε ένα τελείως διαφορετικό περιβάλλον και θα κληθούν να ενεργήσουν σε ένα νέο πεδίο μάχης. Θα πρέπει επομένως να είναι έτοιμα και να χαρακτηρίζονται από προσόντα ανάλογα των μελλοντικών απαιτήσεων. Τα προσόντα αυτά και τα χαρακτηριστικά γενικότερα είναι φυσικό να διαφέρουν ανάλογα με τη θέση και το επίπεδο διοίκησης του κάθε Αξιωματικού. Παρόλ' αυτά, διαφαίνεται ότι οι μελλοντικές απαιτήσεις θα επηρεάσουν όλα τα στελέχη σε όλα τα επίπεδα ανεξαρτήτως βαθμού, θέσης ή όπλου.

- β. Η ανάγκη για αποτελεσματικότερη διαχείριση του υπάρχοντος ανθρώπινου δυναμικού επιβάλλει στον σύγχρονο στρατιωτικό να προσπαθήσει να αποκτήσει τις αρετές του τεχνολογικά ενήμερου (up to date) διαχειριστή - διοικητή (manager).
- γ. Για να είναι αποτελεσματικό και επιτυχημένο ένα στέλεχος σήμερα, δεν αρκεί να λειτουργεί μόνο ως Μάνατζερ. Πρέπει να λειτουργεί και ως Ηγέτης. Για να είναι αποτελεσματική και επιτυχημένη μία επιχείρηση - ένας οργανισμός δεν αρκεί το Μάνατζμεντ. Χρειάζεται και η ηγεσία (Μπουραντάς, 2005)¹¹.
- δ. Η Ηγεσία και το Μάνατζμεντ είναι δύο διαφορετικές λειτουργίες για να οργανώνεις το ανθρώπινο δυναμικό σε μια επιχείρηση. Ο μάνατζερ χρησιμοποιεί τυπικές μεθόδους για να το καταφέρει, ενώ ο ηγέτης χρησιμοποιεί περισσότερο συναισθηματικά εργαλεία για να το επιτύχει. Το management είναι μια διοικητική λειτουργία που εφαρμόζεται σε όλες τις επιχειρήσεις, ενώ η ηγεσία είναι μια αμφίδρομη σχέση μεταξύ του ηγέτη και των μελών μιας ομάδας. Οι λειτουργίες αυτές θα πρέπει να συνυπάρχουν – να αλληλοσυμπληρώνονται, για να επιτευχθεί το ιδανικό αποτέλεσμα. Αποτελούν συμπληρωματικούς ρόλους - λειτουργίες.
- ε. Οι ηγετικές προσωπικότητες του παρελθόντος σίγουρα είχαν τα ηγετικά χαρακτηριστικά που μπορούν να διδαχθούν και σε μας (π.χ. συναισθηματική νοημοσύνη-EQ, αρχές διοίκησης). Διέθεταν όμως και κάποια χαρακτηριστικά που δεν διδάσκονται, όπως ο υψηλός δείκτης ευφυΐας - (IQ), που τους βοηθούσε να συνθέσουν όλα τα υπόλοιπα με τον πλέον κατάλληλο - μοναδικό τρόπο¹² και με βάση τις ιδιαιτερότητες της εποχής που έζησαν.

11. Μπουραντάς, Δ. (2005), *Ηγεσία, Ο δρόμος της συνεχούς επιτυχίας*.

12. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ): Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση*; Αθήνα.

Στο ερώτημα, αν ο Ηγέτης γεννιέται ή γίνεται, η απάντηση είναι και γεννιέται - αναδεικνύεται και γίνεται - δημιουργείται¹³.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Από τη μελέτη και ανάλυση του θέματος και με βάση τα παραπάνω συμπεράσματα προτείνονται :

- α. Καθίσταται προφανές ότι, στο μελλοντικό πεδίο μάχης, επιβάλλεται η παρουσία ηγητόρων που θα διαθέτουν ευρύτερο φάσμα ικανοτήτων, για να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες και σύνθετες απαιτήσεις για αποτελεσματική ηγεσία. Ο σύγχρονος Αξιωματικός αποτελεί πολυσύνθετη προσωπικότητα, της οποίας η συγκρότηση απαιτεί ένα προκαθορισμένο όσο και ελεγχόμενο περιβάλλον εκπαίδευσης. Μέσα στο σύγχρονο περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από ραγδαίες δομικές και τεχνολογικές αλλαγές, θεωρείται πλέον απαραίτητη η βελτίωση ορισμένων χαρακτηριστικών και προσδιορισμός νέων τα οποία θα αντιμετωπίζουν εξελικτικά τις δημιουργούμενες ανάγκες, με φάρο πάντα την αύξηση της αποτελεσματικότητας του Στρατού και το εθνικό συμφέρον.
- β. Ο σύγχρονος και μελλοντικός ηγήτορας Αξιωματικός θα πρέπει να είναι σε θέση να συμμετέχει σε ένα ευρύ φάσμα επιχειρήσεων, σε ένα τακτικό περιβάλλον ραγδαίων αλλαγών και ιδιαιτέρων απαιτήσεων σε γνώσεις. Η έννοια του επαγγελματισμού αποκτά νέες διαστάσεις. Πλέον της γνώσης της στρατιωτικής επιστήμης και τέχνης, απαιτείται γνώση της τεχνολογίας, των τεχνολογικών μεθόδων που χρησιμοποιούνται στην εκπαίδευση (προσομοιωτές) καθώς και μια σφαιρική γνώση σε μια σειρά κλασικών επιστημών. Η Διόραση, η Φαντασία, το Όραμα είναι απαραίτητες ικανότητες που επιβάλλεται να καλλιεργούνται.
- γ. Όλοι οι Κλάδοι των Ενόπλων Δυνάμεων (Στρατός-Ναυτικό-Αεροπορία) θα πρέπει να συνεχίσουν να παρακολουθούν την εξέλιξη του Management και της Ηγεσίας και να μεριμνούν για την εξακολουθητική βελτίωση του Στρατιωτικού Management και της Στρατιωτικής Ηγεσίας -αρχής γενομένης από τις Παραγωγικές Σχολές- σε όλα τα επίπεδα της στρατιωτικής ζωής.
- δ. Η προσπάθεια βελτίωσης των Εγχειριδίων που αφορούν το Στρατιωτικό Management και τη Στρατιωτική Ηγεσία, στηριζόμενοι σε αντίστοιχες μελέτες

13. Ελληνικός Στρατός, Δόγμα Διαμόρφωσης Ηγετών

για τις Ε.Δ. άλλων χωρών καθώς επίσης και για ιδιωτικούς οργανισμούς, πρέπει να είναι συνεχής.

ε. Να συνεχισθεί η διδασκαλία του Management και της Ηγεσίας στις Παραγωγικές Σχολές, τονίζοντας τη σημασία συνύπαρξης των δύο αυτών συστατικών στα χαρακτηριστικά των μελλοντικών στελεχών και ηγετών των ΕΔ, τα οποία αποτελούν εφόδια επιτυχίας στην εκπλήρωση της αποστολής και του έργου που θα τους ανατεθεί.

στ. Σε ό,τι αφορά το Περιβάλλον Ηγεσίας σε σχέση με το Ανθρώπινο Δυναμικό (μείωση της στρατεύσιμης θητείας, πύκνωση της στελέχωσης των ΕΔ με προσωπικό ΣΥΠ, ΣΥΟΠ καθώς και τα κάθε λογής κοινωνικά προβλήματα της σημερινής κοινωνίας) επιβάλλει ένα πιο απαιτητικό από πλευράς ικανοτήτων και ηγεσίας προφίλ των στελεχών που αποφοιτούν από τα ΑΣΕΙ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» Διαδικασία Άψογης Λειτουργίας του Μάνατζμεντ.

«Β» Διαφορές Ηγέτη – Μάνατζερ.

«Γ» Χαρακτηριστικά Μάνατζερ, Ηγέτη, Ηγέτη και Μάνατζερ

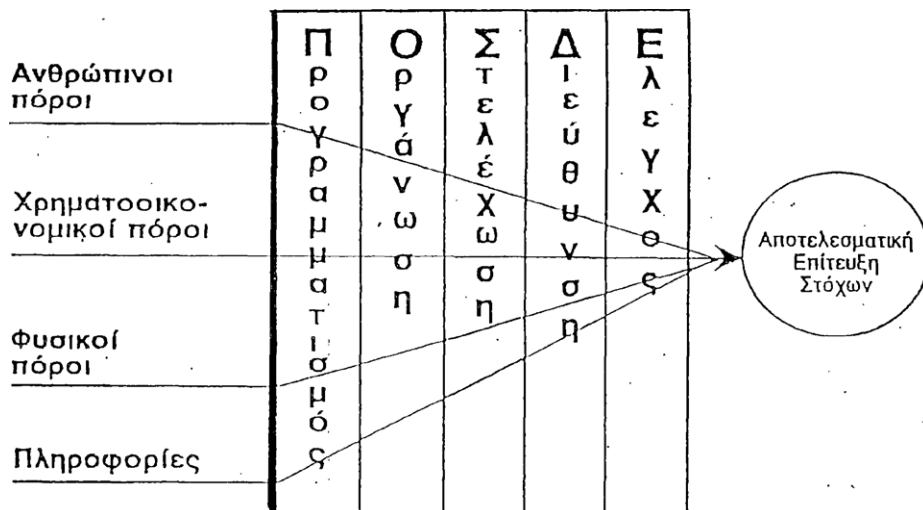
«Δ» Θεωρίες περί Leadership - Σύγχρονες Προσεγγίσεις

«Ε» Ορισμοί Ηγεσίας (Παραδοσιακές- Σύγχρονες Προσεγγίσεις) - Μάνατζμεντ.

«ΣΤ» Βιβλιογραφία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Α»

Διαδικασία Άψογης Λειτουργίας του Management

Η διαδικασία για την άψογη λειτουργία του μάνατζμεντ είναι:

- α. **Ο Σχεδιασμός:** Αποτελεί θεμελιώδες βήμα στη σκέψη κάθε μάνατζερ πριν από τη λήψη αποφάσεων, καθώς τον υποχρεώνει να σκεφτεί ποιοι είναι οι στόχοι που πρέπει να επιτευχθούν και με ποιον τρόπο μπορεί αυτός να οδηγήσει τους άλλους για να τους εκπληρώσουν.
- β. **Η Οργάνωση:** Ο μάνατζερ οφείλει να καθορίσει τις ενέργειες που πρέπει να γίνουν και τη σειρά που πρέπει να ακολουθήσουν, ώστε να φθάσει η επιχείρηση - οργάνωση στον επιθυμητό στόχο.
- γ. **Η Διαχείριση του Ανθρώπινου Δυναμικού:** Ο μάνατζερ καθορίζει ποια στελέχη - υπάλληλοι και με ποια προσόντα - ιδιαιτερότητες θα πρέπει να καταλάβουν τις ανάλογες θέσεις στην οργάνωση - επιχείρηση.
- δ. **Η Καθοδήγηση:** Ο μάνατζερ επικεντρώνει την προσοχή του στην καθοδήγηση των ενεργειών και συμπεριφορών των υπαλλήλων - εργατών για την επίτευξη του μεγαλύτερου, δυνατού βαθμού αποδοτικότητας. Διατηρεί πολύ καλές γραμμές επικοινωνίας με συνεργάτες και υφισταμένους.
- ε. **Ο Έλεγχος:** Ο μάνατζερ συγκεντρώνει μετρήσιμα μεγέθη των αποτελεσμάτων

και προβαίνει σε σύγκριση με τους στόχους που είχαν αρχικά τεθεί αλλά και στη δημιουργία νέων.

Από τους παραπάνω ορισμούς προκύπτουν δύο σημαντικές επισημάνσεις όσον αφορά τη διαδικασία του management. Πρώτο, γίνεται φανερό ότι υπάρχει στενή αλληλεξάρτηση μεταξύ των βασικών λειτουργιών του. Δεύτερο, η διαδοχική σειρά των λειτουργιών δεν σημαίνει ότι το διοικητικό στέλεχος κατά τη λειτουργία του ακολουθεί αυτή τη διαδοχική σειρά. Συγχρόνως μπορεί να αναπτύσσει δύο και περισσότερες από αυτές τις λειτουργίες ανάλογα με το έργο του.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Β»

Διαφορές Ηγέτη – Μάνατζερ

ΜΠΟΥΡΑΝΤΑΣ		BENNIS	
ΜΑΝΑΤΖΕΡ	ΗΓΕΤΗΣ	ΜΑΝΑΤΖΕΡ	ΗΓΕΤΗΣ
Διορίζεται	Αναδεικνύεται	Διαχειρίζεται	Καινοτομεί
Χρησιμοποιεί νόμιμη-δοτή εξουσία.	Χρησιμοποιεί προσωπική δύναμη	Είναι αντίγραφο	Είναι αυθεντικός
Δίνει οδηγίες-εντολές, ανταμοιβές-τιμωρίες.	Εμπνέει, πείθει, δίνει όραμα	Διατηρεί	Αναπτύσσει
Ελέγχει	Κερδίζει εμπιστοσύνη	Εστιάζει στα συστήματα και στη δομή	Εστιάζει στους ανθρώπους
Δίνει έμφαση στις διαδικασίες, στα συστήματα και στη λογική – μυαλό.	Δίνει έμφαση στους ανθρώπους, τα συναισθήματα-καρδιά	Βασίζεται στον έλεγχο	Εμπνέει εμπιστοσύνη
Κινείται σε προκαθορισμένα-τυπικά πλαίσια.	Ανοίγει ορίζοντες, διευρύνει τα πλαίσια	Έχει μικρής εμβέλειας άποψη	Έχει μεγάλης εμβέλειας προοπτική
Δέχεται και διαχειρίζεται την υπάρχουσα κατάσταση (status quo).	Προκαλεί το κατεστημένο, κάνει αλλαγές, καινοτομίες	Ρωτάει πώς και πότε	Ρωτάει γιατί
Ενδιαφέρεται να κάνει τα πράγματα σωστά.	Ερευνά την πραγματικότητα	Έχει τα μάτια του στην τελευταία γραμμή	Έχει τα μάτια του στον ορίζοντα
Έχει βραχυπρόθεσμη προοπτική.	Έχει μακροπρόθεσμη προοπτική	Μιμείται	Κατάγει, πηγάζει
Αποδέχεται την πραγματικότητα.	Κάνει τα σωστά πράγματα	Κλασικός καλός στρατιώτης	Προκαλεί το status quo
		Κάνει τα πράγματα σωστά	Έχει δικό του πρόσωπο

(Μπουραντάς 2002) και (Cameron και Green M. 2004)

Πηγή: Κωστής, Γ. (2013), *Διοίκηση και Στρατιωτική Ηγεσία στον 21^ο Αιώνα*, Αθήνα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Γ»

Χαρακτηριστικά Μάνατζερ, Ηγέτη, Ηγέτη και Μάνατζερ

A. Χαρακτηριστικά Μάνατζερ

- (1) Πειθώ:** Η ικανότητά του να μεταφέρει τους στόχους και τα οράματα της επιχείρησης/οργανισμού στους συνεργάτες του, με τέτοιο τρόπο ώστε οι τελευταίοι να ταυτίζουν το προσωπικό τους συμφέρον και τους στόχους με αυτούς της επιχείρησης/οργανισμού.
- (2) Εμπιστοσύνη:** Οι υφιστάμενοι πρέπει να έχουν εμπιστοσύνη τόσο στις αποφάσεις του μάνατζερ όσο και τις ενέργειές του και να αισθάνονται ότι είναι δίκαιος στις αναθέσεις έργου και τις ανταμοιβές.
- (3) Γνώση:** Η γνώση - εμπειρία του αντικειμένου που υπηρετεί ο μάνατζερ συμβάλλει τα μέγιστα στη λήψη - επιλογή των καταλληλότερων αποφάσεων καθώς του επιτρέπει καλύτερη και ταχύτερη αντίληψη για τα προβλήματα και την επίλυσή τους.
- (4) Δυνατότητα Σχεδιασμού και Συντονισμού:** Ο μάνατζερ οφείλει να έχει την ικανότητα να ανταποκριθεί όχι μόνο στον κατακερματισμό των εργασιών - λειτουργιών αλλά και στη σύνθεσή τους.
- (5) Ικανότητα Λήψης Αποφάσεων Υψηλού Κινδύνου:** Ο μάνατζερ οφείλει να αναγνωρίζει τις ευκαιρίες και να είναι έτοιμος να λάβει αποφάσεις και ευθύνες για τις πρωτοβουλίες του.

Ένας καλός μάνατζερ, συνεπώς, οφείλει να διαχειρίζεται σωστά τον χρόνο, τα μέσα και το προσωπικό του. Χρησιμοποιεί με σύνεση την εξουσία που του έχει δοθεί, για να επιβραβεύει και να τιμωρεί τους υφισταμένους του. Στο προκαθορισμένο πλαίσιο συγκεκριμένων κανόνων, οι οποίοι διέπουν την επιχείρηση - οργανισμό που εργάζεται, οργανώνει, ελέγχει και προγραμματίζει τις λειτουργίες και τις συμπεριφορές των υπαλλήλων υπό την επίβλεψη - δικαιοδοσία του. Δίνει έμφαση στις διαδικασίες, στα συστήματα και στη λογική. Είναι κυρίως ρεαλιστής, καθώς ο σχεδιασμός του αφορά στην πραγματικότητα, την οποία καλείται να διαχειριστεί συνήθως βραχυπρόθεσμα.

B. Χαρακτηριστικά Ηγέτη

- (1) Σαφή γνώση του έργου που του έχει ανατεθεί:** Αν ο ηγέτης δεν γνωρίζει ο ίδιος πολύ καλά το έργο και το αντικείμενο με το οποίο θα ασχοληθεί η ομάδα, δεν είναι δυνατόν να την κατευθύνει και να την οδηγήσει σωστά προς την επίτευξη του συγκεκριμένου έργου.
- (2) Αντικειμενικότητα:** Ο ηγέτης μπορεί να αξιολογεί αντικειμενικά τη δουλειά των μελών της ομάδας του. Αυτό το πετυχαίνει με τη σταθερότητα και την ακεραιότητα του χαρακτήρα που διαθέτει. Ο ηγέτης αποφεύγει να δημιουργεί προσωπικές συμπάθειες και συγκρούσεις.
- (3) Αυτογνωσία:** Ο ηγέτης διαθέτει αυτογνωσία και γνωρίζει πολύ καλά τις δυνάμεις και τις αδυναμίες του. Έτσι, έχει τη δυνατότητα να κρίνει ο ίδιος τη συμπεριφορά του προς τα μέλη, να αναγνωρίζει τα λάθη του και να προσπαθεί να «δίνει πάντα το καλό παράδειγμα».
- (4) Πειθώ και αποφασιστικότητα:** Η πειθώ είναι ένα από τα πιο σημαντικά όπλα του ηγέτη απέναντι στην ομάδα του. Ο ηγέτης είναι ανά πάσα στιγμή αποφασιστικός, αφού σίγουρα δεν είναι λίγες οι φορές που πρέπει να πάρει γρήγορα μια απόφαση για το καλό της ομάδας ή που πρέπει αυτός να τη βοηθήσει να ξεφύγει από κάποια δυσκολία που αντιμετωπίζει και δεν μπορούν τα μέλη μόνα τους να δώσουν τη λύση.
- (5) Δημιουργικότητα και νεοτερισμός:** Η δημιουργικότητα και ο νεοτερισμός συνδέονται με την εφαρμογή νέων ιδεών. Ο ηγέτης είναι σε θέση να κρίνει πώς, που και πότε θα πρέπει να εφαρμοστούν νέες ιδέες.
- (6) Έμπνευση:** Ο ηγέτης έχει τη δυνατότητα να κερδίζει την εμπιστοσύνη των μελών της ομάδας του και να τους εμπνέει. Με αυτό τον τρόπο κατευθύνει την ομάδα του, τη συμπεριφορά των μελών και τον τρόπο σκέψης τους.
- (7) Δημοκρατικότητα:** Ο ηγέτης γνωρίζει ότι όλα τα μέλη της ομάδας πρέπει να μπορούν να εκφράσουν τη γνώμη τους για οτιδήποτε και η γνώμη αυτή να γίνει σεβαστή από όλους, ασχέτως αν συμφωνούν ή διαφωνούν με αυτή. Δηλαδή, ο ηγέτης προσφέρει σε όλα τα μέλη της ομάδας ίση μεταχείριση.

(8) Αποκεντρωτισμός: Ο ηγέτης δεν εκτελεί ο ίδιος όλες τις δουλειές της ομάδας, αλλά κατανέμει τις αρμοδιότητες μεταξύ των μελών και δεν τις συγκεντρώνει όλες στο πρόσωπό του.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά είναι τα χαρακτηριστικά που έχει ένας «καλός» ηγέτης. Όσα περισσότερα από τα χαρακτηριστικά αυτά συνυπάρχουν σε έναν ηγέτη, τόσο πιο αποτελεσματικός είναι. Εκτός από τα παραπάνω χαρακτηριστικά, σημαντικό ρόλο παίζουν οι γνώσεις και οι πληροφορίες του ηγέτη. Γνώση τόσο όσον αφορά το έργο της ομάδας, αλλά και όσον αφορά τον χειρισμό των ανθρώπινων σχέσεων μέσα σε αυτή.

Γ. Χαρακτηριστικά Ηγέτη και Μάνατζερ

(1) Ακεραιότητα και Εμπιστοσύνη: Ίσως από τα σημαντικότερα στοιχεία. Το να υπάρχει συνέπεια μεταξύ λόγων και έργων, να είναι δίκαιος, να αναλαμβάνει την ευθύνη των πράξεών του και των συναισθημάτων του, να εμπιστεύεται και να τον εμπιστεύονται. Ο ηγέτης δεν είναι μόνο σημαντικός στον ρόλο του, αλλά είναι σημαντικός και ως άτομο. Η έλλειψη εμπιστοσύνης μπορεί να παραλύσει τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και την παραγωγικότητα.

(2) Συστημικός τρόπος σκέψης: Ο ηγέτης/ manager θα πρέπει να βλέπει τη μεγάλη εικόνα. Ιδιαίτερα σε περιόδους αλλαγών θα πρέπει να γνωρίζει πώς τα κομμάτια του παζλ συνδέονται μεταξύ τους και με ποιον τρόπο επηρεάζουν τις διαδικασίες και το ανθρώπινο δυναμικό.

(3) Διαχείριση εαυτού: Η καλή ηγεσία αρχίζει από τη διαχείριση του εαυτού, το οποίο σημαίνει αυτοεπίγνωση για τις συμπεριφορές, τις σκέψεις και τα συναισθήματα. Ο ηγέτης πρέπει να ευθυγραμμίσει τις συμπεριφορές του με τις αξίες και να χρησιμοποιεί τα συναισθήματα ως οδηγό στη σκέψη και τη δράση του.

(4) Επικοινωνία: Είναι η καρδιά των επιχειρήσεων και της ηγεσίας. Η επικοινωνία υποστηρίζει τη λογική και τα συναισθήματα. Επικοινωνία σημαίνει εποικοδομητικός διάλογος και όχι μονόλογος, ανοικτό μυαλό, καλή πρόθεση, μηνύματα συγκεκριμένα, απλά και ξεκάθαρα.

(5) Ανθεκτικότητα: Η διαχείριση του stress κάτω από συνθήκες πίεσης είναι σημαντικό χαρακτηριστικό. Ανθεκτικότητα σημαίνει να έχει την ικανότητα να

παραμένει επικεντρωμένος στον στόχο και παραγωγικός παρ'όλες τις αντιξοότητες.

(6) Ανάπτυξη ανθρώπινου δυναμικού: Η ηγεσία δεν είναι μόνον οι τεχνικές αλλά η ανάπτυξη των ανθρώπων. Η ανάπτυξη των εργαζομένων μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα, συμβουλευτικής (mentoring) και καθοδήγησης (coaching), τα οποία επικεντρώνονται σε γνώση, δεξιότητες, ικανότητες, προσωπική ανάπτυξη, δημιουργούν δέσμευση και αποδίδουν τα μέγιστα. Παράλληλα προγράμματα επικεντρωμένα στην ευεξία (wellbeing) του προσωπικού είναι απαραίτητα, επειδή ένα υγιές ανθρώπινο δυναμικό φέρνει κέρδη και αξία στην εταιρία.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Δ»

ΘΕΩΡΙΕΣ ΠΕΡΙ LEADERSHIP – ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

1. Υπάρχουν διάφορες Θεωρίες περί Leadership¹⁴

α. Γενετική Θεωρία (Great Man Theory): Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται στην αρχή ότι «ο Ηγέτης γεννιέται, δεν γίνεται».

β. Θεωρία των Χαρακτηριστικών (Trait Theories): Η προσέγγιση αυτή στηρίζεται στην αρχή ότι υπάρχουν συγκεκριμένα χαρακτηριστικά, όπως σωματικά, προσωπικότητας, κοινωνικά, επαγγελματικά, που παρουσιάζουν ιστορικά όλοι οι leaders και τα οποία τους «αναγκάζουν» να ξεχωρίσουν.

γ. Προσέγγιση μέσω Συμπεριφοράς (Behavioral Theories): Η προσέγγιση αυτή απομακρύνεται από τα χαρακτηριστικά του leader και εστιάζει στη μελέτη και την ανάλυση της συμπεριφοράς του προς τα άτομα που βρίσκονται υπό την εξουσία του, τις σχέσεις που διατηρεί μαζί τους καθώς και στον τρόπο καθοδήγησης και συντονισμού τους.

δ. Ενδεχομενική Θεωρία (Situational-Contingency Approach): Το ενδιαφέρον της συγκεκριμένης προσέγγισης επικεντρώνεται στην ικανότητα του leader να διαγνώσει τις πιθανές αλλαγές στο στενό ή ευρύτερο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον και να επιλέξει προς εφαρμογή τον τύπο leadership που κρίνει ως καταλληλότερο.

14. Καραμπελιάς, Γ. (2015), *ΗΓΕΣΙΑ - MANATZMENT (ΗΓΕΣΙΑ & ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ)* : Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση; Σελ.14, Αθήνα.

2. Σύγχρονες Προσεγγίσεις της Ηγεσίας

- α. Διαπραγματευτική Ηγεσία (Transactional Leadership):** Εξετάζει την ηγεσία ως μian πολύπλοκη διαδικασία μεταβολών και αλληλεπιδράσεων μεταξύ του ηγέτη, των υφισταμένων και της υπάρχουσας κατάστασης. Ο διάλογος και η ικανότητα επίλυσης όλων των προβλημάτων που εμφανίζονται χαρακτηρίζουν τον Ηγέτη.
- β. Μετασχηματίζουσα Ηγεσία (Transformational Leadership):** Ηγεσία η οποία δεν αποβλέπει στην ποινή ή την ανταμοιβή, αλλά στον μετασχηματισμό των αξιών, των παγιωμένων αντιλήψεων και των μακροπρόθεσμων στόχων των ατόμων ή των οργανώσεων. Ο Ηγέτης λειτουργεί ως παράδειγμα προς μίμηση.
- γ. Συγκυριακή (Contingency):** Δίνει έμφαση στον βαθμό κατανόησης των καταστάσεων, στην αποτελεσματικότητα των αποφάσεων και των πράξεων του Ηγέτη. (Κατά τον Fielder, τα στοιχεία που τον προσδιορίζουν είναι η οι σχέσεις του με τα μέλη της ομάδας του, η δομή των καθηκόντων και η ισχύς της θέσης του).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «Ε»

ΟΡΙΣΜΟΙ ΗΓΕΣΙΑΣ¹⁵ – MANAGEMENT

ΗΓΕΣΙΑ (ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ)

- α. Κατά τον Πλάτωνα, η Ηγεσία** είναι μια ενέργεια κατεξοχήν παιδευτική, που ασκείται από άτομο με ευρύτητα γνώσεων με απώτερο σκοπό την ευτυχία της πολιτείας.
- β. Κατά τον Θουκυδίδη, η Ηγεσία** είναι η ικανότητα του ατόμου να κατευθύνει το πλήθος προς τον επιθυμητό στόχο μέσω της πειθούς και της εμπιστοσύνης.
- γ. Κατά τον Ξενοφώντα, η Ηγεσία** είναι η τέχνη του «σωφρονείν» και της «ευβουλίας» με σκοπό την προαγωγή του κοινού καλού.
- δ. Κατά τον Μακιαβέλλι, η Ηγεσία** είναι η ικανότητα που επιτρέπει σε ένα

15. Καραμπελιάς Γ. (2015), Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΝΤΕΙΟ Πανεπιστήμιο, *ΗΓΕΣΙΑ-LEADERSHIP*.

άτομο την κατάκτηση και την αποτελεσματική διαχείριση τόσο της δύναμής του όσο και της εξουσίας του, ανεξάρτητα από τα μέσα που χρησιμοποιεί έναντι των οπαδών του.

ε. Κατά τον Max Weber, η Ηγεσία είναι χάρισμα.

ΗΓΕΣΙΑ¹⁶ (ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ)

α. Κατά τον Heifetz¹⁷, η πραγματική ηγεσία δεν είναι συνδεδεμένη με τη δημιουργία εξαρτήσεων σε δομημένες ιεραρχίες, αλλά επιτρέπει μεγαλύτερο βαθμό δράσης σε άτομα ή και ομάδες. Ο πραγματικός Ηγέτης είναι αυτός που δημιουργεί Ηγέτες.

β. Κατά την Ladkin¹⁸, η Ηγεσία είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο οφείλει να καθίσταται αντιληπτό μέσα από το χωροχρονικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε.

γ. Ο Grint¹⁹ προσεγγίζει την έννοια της Ηγεσίας μέσα από μια σύγκριση με τις έννοιες του Command (Διαταγή) και του Management (Διοίκηση). Η πρώτη είναι ιεραρχική, πολιτικά αυταρχική και υποχρεωτική, ενώ η δεύτερη είναι ταυτισμένη με την οργάνωση και τις νομικές - λογικές διατάξεις. Η Ηγεσία είναι συνδεδεμένη με την επιτυχία, καθώς επιτρέπει σε όσους διαθέτουν διαίσθηση, αποτελεσματική διαχείριση γνώσης και δημιουργική ευφυΐα να προσφέρουν λύσεις σε ιδιαίτερα σημαντικά θέματα που αντιμετωπίζει μια κοινωνία ή ένα κράτος.

MANATZMENT²⁰

α. Οι Paul Hersey και ο Kenneth Blanchard ορίζουν το μάνατζμεντ σαν «μια εργασία που πραγματοποιείται διαμέσου ατόμων και ομάδων για την εκπλήρωση των σκοπών ενός οργανισμού».

16. Καραμπελιάς Γ. (2015), Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΝΤΕΙΟ Πανεπιστήμιο, *ΗΓΕΣΙΑ-LEADERSHIP*.

17. Heifetz, R. (1998), *Leadership Without Easy Answers* (Cambridge, Mass: Harvard Univ. Press).

18. Ladkin, D. (2010), *Rethinking Leadership: A New Look at Old Leadership Question* (Cheltenham: Edward Elgar Publishers).

19. Grint, K. (2008), *Leadership, Management and Command: Rethinking D-Day* (New York: Palgrave-Mac-Millan).

20. Καραμπελιάς Γ. (2015), Αναπληρωτής Καθηγητής ΠΑΝΤΕΙΟ Πανεπιστήμιο, *MANATZMENT-ΔΟΙΚΗΤΙΚΗ (ΟΡΙΣΜΟΙ)*.

- β. **O Richard Daft** ορίζει το μάνατζμεντ ως «την εκπλήρωση των σκοπών του οργανισμού μέσω προγραμματισμού, οργάνωσης, διεύθυνσης και ελέγχου των πηγών του οργανισμού».
- γ. **O Rickey Griffin** ορίζει το μάνατζμεντ ως «ένα σύνολο δραστηριοτήτων (περιλαμβανομένων του προγραμματισμού και της λήψης αποφάσεων, της οργάνωσης, της διεύθυνσης και του ελέγχου) που έχουν ως στόχο να εκπληρώσουν τους σκοπούς του οργανισμού κατά τρόπο αποτελεσματικό και αποδοτικό».
- δ. **Η Mary Parker Follett** ορίζει το μάνατζμεντ ως «την πρακτική του να επιτυγχάνονται αποτελέσματα μέσω άλλων ανθρώπων».
- ε. **O Joseph Massie** ορίζει το μάνατζμεντ ως «το σύνολο διαδικασιών και ελέγχων με τις οποίες εξασφαλίζεται η διατήρηση της οργανωτικής σύνδεσης και η κατεύθυνση μιας ομάδας ανθρώπων που επιδιώκει ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα».
- στ. **Οι Stonner-Wahkel** ορίζουν το μάνατζμεντ ως «τη διαδικασία του προγραμματισμού, της οργάνωσης, της ηγεσίας και του ελέγχου, καθώς επίσης και τις προσπάθειες των μελών της οργάνωσης και των άλλων παραγωγικών πόρων για την επιτυχία των καθορισμένων στόχων της οργάνωσης».
- ζ. **Peter Drucker**²¹, το μάνατζμεντ είναι ταυτόχρονα ρόλος και λειτουργία. Απευθύνεται σε μια μικρή ομάδα ανθρώπων οι οποίοι δραστηριοποιούνται εντός μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού και με βάση την κλίμακα εξουσίας που τους έχει αποδοθεί παίρνουν αποφάσεις, προσλαμβάνουν ή απομακρύνουν προσωπικό, καθοδηγούν και ελέγχουν το έργο και την απόδοση των υφιστάμενών τους με σκοπό την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων της επιχείρησης-οργανισμού.

21. Drucker, P. (1954), *The Practice of Management* (New York: Harper and Bros).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ «ΣΤ»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόγλωσση

- Καραμπελιάς, Γ. (2015), *Ηγεσία - Manatzment (Ηγεσία & Ένοπλες Δυνάμεις) : Ακολουθώντας τις Εξελίξεις ή Χαμένοι στη Μετάφραση;* Αθήνα.
- Kotter, P. (2003), *Τα πραγματικά καθήκοντα των ηγετών*, Harvard Business Review, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.
- Μπουραντάς, Δ. (1992), *Μάνατζμεντ, οργανωτική θεωρία και συμπεριφορά*.
- Μπουραντάς, Δ. (2005), *Ηγεσία, ο Δρόμος της Διαρκούς Επιτυχίας*, Εκδ. Κριτική, Αθήνα.
- Drucker, P. (2000), *Προκλήσεις του Management για τον 21^ο Αιώνα*, Leader Books.
- Zaleznik, A. (2003), *Μάνατζερ και Ηγέτες: Είναι διαφορετικοί;* Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα.
- Χολέβας, Γ. (1995), *Οργάνωση και διοίκηση*, Interbooks.
- Ελληνικός Στρατός, (2002), *Δόγμα Διαμόρφωσης Ηγετών*.
- Δημητρούλης Δ. (2015), *Στρατιωτικό Ήθος και Ηγεσία*, Αθήνα.
- Bose, P. (2004), *Μέγας Αλέξανδρος, Η Τέχνη της Στρατηγικής*, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα.

Ξενόγλωσση

- Ghaemi, N. (2011), *A First-Rate Madness: Uncovering the Links Between Leadership and Mental Illness*, (New York: Penguin)
- Kernberg, O.F. (1979), *Regression in organizational leadership*, Psychiatry, Vol.42, no.1.
- Drucker, P. (1954), *The Practice of Management*, (New York: Harper and Bros).
- Goetsch, D. and Davis, S. (2012), *Quality Management for Organizational Excellence: introduction to Total Quality*, (New York: Prentice Hall).
- Buttle, F. (2012), *Customer Relationship Management: Concepts and Technologies*.
- Grint, K. (2008), *Leadership, Management and Command: Rethinking D-Day*, (New York)

Μελέτες

- Μαγουλιανίτης, Γ.(2016), *Σύγχρονες Μορφές Ηγεσίας ως Ανταγωνιστικό Πλεονέκτημα Στη Διαχείριση του Παγκόσμιου Περιβάλλοντος Ασφαλείας ('Top Management – Leadership')*, Διπλωματική Εργασία.
- Προκοπίου, Μ. (2009), *Ηγετικές Ικανότητες για τις Σύγχρονες Προκλήσεις: Σκιαγραφώντας το Προφίλ του Ιδανικού Ηγέτη*, Διπλωματική Εργασία, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Κωστής, Δ. (2013), *Διοίκηση και Στρατιωτική Ηγεσία στον 21ο Αιώνα: Το παράδειγμα της μετάβασης της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων*, Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία, Αθήνα.

Πυροτεχνουργοί της Εθνικής Φρουράς

Υπολοχαγού (ΥΠ-Π) Ευδοκίας Ιακώβου

«Το πρώτο λάθος είναι και το τελευταίο»

Όταν διαβάζει κανείς τη φράση αυτή, του έρχεται στο μυαλό κάτι άσχημο, κάτι επικίνδυνο. Αυτές οι 7 λέξεις, όμως, περιγράφουν απόλυτα τη ζωή των πυροτεχνουργών της ΕΦ και όλων των πυροτεχνουργών ανά τω παγκόσμιο.

Ο τρόπος εργασίας τους κατέστη και τρόπος ζωής τους. Όταν κάποιος αποφασίσει να ακολουθήσει αυτό το επάγγελμα, πρέπει να ξεκαθαρίσει στον εαυτό του ότι είναι ένας πάρα πολύ δύσκολος και επικίνδυνος δρόμος. Πρέπει να είναι αποφασισμένος και σίγουρος ότι μπορεί να αντιμετωπίσει οποιαδήποτε δυσκολία προκύψει, ότι θα εργαστεί σκληρά για να μάθει και να επιβιώσει. Να ξέρει ότι ένα λάθος μπορεί να αποβεί μοιραίο για τον ίδιο και για τους γύρω του. Επομένως, είναι αντιληπτό ότι το επάγγελμα του πυροτεχνουργού δεν είναι κάτι απλό. Είναι ένα πολύ απαιτητικό επάγγελμα και είναι αναγκαία η συνεχής εκπαίδευση, η αναβάθμιση των γνώσεων και η διαρκής μελέτη σε όλα τα θέματα των πυρομαχικών.

Ας γνωρίσουμε όμως καλύτερα τους πυροτεχνουργούς που υπηρετούν στο Σώμα Υλικού Πολέμου της Εθνικής Φρουράς.

Διακριτικό Στο διακριτικό που φέρουν οι πυροτεχνουργοί απεικονίζονται τα εξής:

- Ο πύραυλος, που συμβολίζει τα σύγχρονα πυρομαχικά.
- Η ασπίδα, που συμβολίζει τα μέτρα ασφάλειας που λαμβάνονται κατά την καταστροφή.
- Οι κεραυνοί, που συμβολίζουν την ελεγχόμενη έκρηξη.
- Οι δάφνες, που συμβολίζουν την επιτυχία της αποστολής.

Αποστολή

Οι αποστολές που εκτελούν οι πυροτεχνουργοί στο πλαίσιο της ειδικότητάς τους είναι οι παρακάτω:

- **Παραλαβή, εναποθήκευση, συντήρηση και χορήγηση πυρομαχικών σε όλες τις Μονάδες της Εθνικής Φρουράς.**

Οι παραλαβές των πυρομαχικών διεξάγονται εξολοκλήρου από πηγές του εξωτερικού, αφού δεν υπάρχει εγχώρια βιομηχανία παραγωγής πυρομαχικών. Οι πυροτεχνουργοί καλούνται να συμμετάσχουν στη σύναψη συμβάσεων με τις εταιρείες παραγωγής των πυρομαχικών και στον έλεγχό τους -για την τήρηση των προβλεπόμενων όρων της σύμβασης αλλά και των διεθνών προτύπων σε θέματα πυρομαχικών- πριν την παραλαβή τους.

Επιπλέον, επωμίζονται την παραλαβή τους είτε από τα αεροδρόμια είτε από τα λιμάνια του νησιού και την ασφαλή μεταφορά τους στον χώρο εναποθήκευσής τους. Εξασφαλίζουν την ορθή εναποθήκευση πάντα σύμφωνα με τους προβλεπόμενους κανόνες ασφάλειας, διασφαλίζοντας τόσο την ασφάλεια των πυρομαχικών όσο και την ασφάλεια των πολιτών της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Όσον αφορά τη χορήγηση πυρομαχικών, οι πυροτεχνουργοί εκτελούν χρέη αποθηκαρίων πυρομαχικών, προκειμένου να εξασφαλιστεί το ρεύμα εφοδιασμού πυρομαχικών προς τις λοιπές Μονάδες της ΕΦ. Με αυτό τον τρόπο είναι δυνατή η κάλυψη της εκπαίδευσης των Μονάδων αλλά και η συμπλήρωση των πολεμικών τους αποθεμάτων με απώτερο στόχο την αύξηση της επιχειρησιακής τους ετοιμότητας.

- **Επιθεώρηση πυρομαχικών.**

Όλες οι Εκρηκτικές Ύλες (ΕΥ) και οι πυρίτιδες είναι επικίνδυνες από την κατασκευή τους, εφόσον δεν χρησιμοποιούνται σύμφωνα με τον ενδεδειγμένο τρόπο. Εξάλλου, από τη φύση τους υπόκεινται σε πολλές αλλοιώσεις, που οφείλονται στην επίδραση διάφορων παραγόντων, εξαιτίας των οποίων αφενός μεν καθίστανται ανασφαλείς στους χειρισμούς, αφετέρου δε δεν μπορούν να αποδώσουν τα επιθυμητά αποτελέσματα.

Τα πυρομαχικά γενικά, ως πλήρεις βολές ή στοιχεία τους, είναι συσκευασμένα κατά τέτοιο τρόπο ώστε να αντέχουν στις καιρικές συνθήκες και να διευκολύνεται η φόρτωση, η μεταφορά και η εναποθήκευσή τους. Εντούτοις, η επίδραση του χρόνου, οι μεταβολές της θερμοκρασίας και της υγρασίας, ο κακός χειρισμός και η μη τήρηση των κανόνων ασφάλειας προξενούν σε αυτά φθορές, αλλοιώσεις, αποτυχιές πυροδότησης, πρόωρες λειτουργίες (αναφλέξεις, εκρήξεις, κλπ.) και πολλές φορές σοβαρά δυστυχήματα.

Για τον σκοπό αυτό όλα τα πυρομαχικά (πλήρεις βολές, εκρηκτικές ύλες, πυρίτιδες, κλπ.) υποβάλλονται σε περιοδικό έλεγχο (επιθεώρηση) για εξακρίβωση της γενικότερης καλής κατάστασής τους από πλευράς συντήρησης και η διαπίστωση του βαθμού τυχόν αλλοιώσής τους -κατά τη μακρά εναποθήκευσή τους- από πλευράς ευστάθειας. Η επιθεώρηση περιλαμβάνει την οπτική παρατήρηση, την εξέταση, την έρευνα, τη μελέτη και την ταξινόμηση των πυρομαχικών ανάλογα με την καταλληλότητά τους για χρήση, χορήγηση, εναποθήκευση, ανασκευή, άμεση κατανάλωση ή καταστροφή.

- **Δειγματοληψία.**

Για την παρακολούθηση της ζωής των εκρηκτικών υλών και πυρίτιδων συσκευασμένων σε φύσιγγες ή ασυσκευάστα (χύμα), παράλληλα με την οπτική επιθεώρηση εκτελείται και χημικός έλεγχος για τον πλήρη και σαφή χαρακτηρισμό σχετικά με τη σταθερότητα και την καταλληλότητα για περαιτέρω αποθήκευση και χρήση τους. Για τον σκοπό αυτό εκτελείται σε καθορισμένα χρονικά διαστήματα δειγματοληψία και αποστολή των δειγμάτων για έλεγχο από το ΚΕΠΕΕΥ. Η δειγματοληψία των εκρηκτικών υλών και πυρίτιδων πρέπει

να εκτελείται σε εξεταστήρια από τους πυροτεχνουργούς, τηρουμένων γενικά όλων των όρων ασφάλειας του προσωπικού και καλής συντήρησης των δειγμάτων.

Κατά τη διενέργεια της δειγματοληψίας πρέπει απαραίτητα να τηρούνται από τους αρμοδίους οι παρακάτω αναφερόμενοι όροι, οι οποίοι στο σύνολό τους συνιστούν την ιδεώδη διεξαγωγή της. Πρέπει να αποφεύγεται η ταυτόχρονη διενέργεια οποιασδήποτε άλλης φύσεως εργασία (ανασκευή, συντήρηση, βαφή κλπ.) στον χώρο διενέργειας της δειγματοληψίας. Η μεταφορά, η αποσυσκευασία και η επανασυσκευασία των υπό δειγματοληψία πυρομαχικών πρέπει να είναι προσεκτική και επιμελής. Ο χειρισμός των μηχανημάτων συνδέσεως και αποσυνδέσεως των φυσίγγων πρέπει να διεξάγεται με προσοχή και ακρίβεια. Η καλή διεξαγωγή της δειγματοληψίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η πιστή εφαρμογή των όρων αυτής ανατίθεται στους πυροτεχνουργούς, οι οποίοι καθίστανται υπεύθυνοι για κάθε παρέκκλιση, ανωμαλία, κακή εκτέλεση ή ζημιά που παρατηρείται.

- **Καταστροφή μη εκραγόντων πυρομαχικών στα Πεδία Βολής και Ασκήσεων**

Οι πυροτεχνουργοί καλούνται να καλύψουν τις βολές που πραγματοποιούνται από τις Μονάδες της ΕΦ, εκτός από τις βολές με φυσίγγια μικρών διαμετρημάτων. Με τον όρο «καλύπτουν» νοείται ο έλεγχος των πυρομαχικών πριν τη βολή, ο οποίος αναλύθηκε πιο πάνω, και η καταστροφή τους στις περιπτώσεις αφλογιστίας και μη εκραγόντων πυρομαχικών. Στις περιπτώσεις αφλογιστίας ο πυροτεχνουργός θα παραλάβει το πυρομαχικό από το εκάστοτε οπλικό σύστημα, αφού παρέλθει το απαιτούμενο χρονικό διάστημα, και θα το απομακρύνει σε ασφαλή περιοχή, μέχρι να ολοκληρωθεί η βολή και να μπορέσει τελικά να το καταστρέψει.

Όταν όμως υπάρξει μη εκραγέν πυρομαχικό, τότε ο κίνδυνος αυξάνεται κατακόρυφα. Οι απαιτούμενες δυνάμεις για την όπλιση και ενεργοποίηση έχουν ασκηθεί στο πυρομαχικό, οπότε δεν είναι γνωστή η αιτία για την οποία δεν ενέργησε όπως ήταν αναμενόμενο να συμβεί. Σε αυτή την περίπτωση ο πυροτεχνουργός αντιμετωπίζει το

πυρομαχικό πλέον όπως έναν εχθρό. Γι' αυτό πρέπει να γνωρίζει πάρα πολύ καλά το τι θα πράξει, είναι μόνος του αντιμέτωπος με τον χρόνο και δεν υπάρχει κανένα περιθώριο λάθους. Είναι μια χρονοβόρα, επίπονη και επικίνδυνη διαδικασία, διότι περιλαμβάνει την έρευνα για εξεύρεση του πυρομαχικού, τον τρόπο προσέγγισης, την εκτίμηση κινδύνου του περιστατικού, τη λήψη μέτρων ασφάλειας τόσο για τον ίδιο όσο και για τους παρευρισκομένους και τον περιβάλλοντα χώρο. Πρέπει να υπολογίσει γενικά όλους εκείνους τους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη, προκειμένου η καταστροφή να πραγματοποιηθεί με επιτυχία, χωρίς παράπλευρες απώλειες.

- **Καταστροφή άχρηστων πυρομαχικών και κατάκαυση της πυρίτιδας.**

Οι καταστροφές των πυρομαχικών που επιτρέπονται βάσει διεθνών συνθηκών είναι οι εξής:

- Έκρηξη/ Ανατίναξη (Detonation).
- Ανάφλεξη/ Κατάκαυση (Deflagration).
- Διάλυση (Dissolution).
- Κλιβανισμός (Oven) Φυσιγγίων Φορητού Οπλισμού.
- Καταστροφή με διαδικασίες Αποστρατικοποίησης (Demilitarization).

Για την επιλογή της κατάλληλης μεθόδου καταστροφής πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι παρακάτω παράγοντες:

Εθνική Φρουρά & Ιστορία

- Η ποσότητα των προς καταστροφή πυρομαχικών και εκρηκτικών υλών.
- Το μέγεθος (διαστάσεις) και τα τεχνικά χαρακτηριστικά τους.
- Το Στάδιο Φθοράς στο οποίο βρίσκονται.
- Το είδος των ελαττωμάτων που πιθανόν ή έχει διαπιστωθεί ότι παρουσιάζουν.
- Το είδος και η ποσότητα της καθαρής εκρηκτικής ύλης που εμπεριέχουν ως γόμωση.
- Την ύπαρξη ή μη χημικής ή άλλης συναφούς ουσίας ως γόμωση.
- Τους υπάρχοντες χώρους που δύναται να διενεργηθεί η καταστροφή.
- Την τοπογραφία - μορφολογία του εδάφους του χώρου καταστροφών.

Στην περίπτωση που κάποια πυρομαχικά κριθούν άκρως επικίνδυνα, καλούνται οι πυροτεχνουργοί να τα καταστρέψουν. Η διαδικασία της καταστροφής στην ΕΦ πραγματοποιείται μόνο με τη μέθοδο της ελεγχόμενης έκρηξης εκτός της περίπτωσης των προωθητικών γεμισμάτων, για τα οποία χρησιμοποιείται η μέθοδος της ανοικτής κατάκαυσης.

Η διαδικασία της καταστροφής αρχίζει με τον χώρο στον οποίο θα πραγματοποιηθεί. Αναλόγως με το είδος του πυρομαχικού προς καταστροφή επιλέγεται και ο κατάλληλος χώρος, ουσιαστικά το κατάλληλο πεδίο βολής. Αφού εγκριθεί η μέρα/περίοδος που θα πραγματοποιηθεί η καταστροφή, είναι επιτακτική ανάγκη να διευθετηθεί και το θέμα της υγειονομικής κάλυψης. Κατόπιν συνεννόησης με το υγειονομικό παραχωρείται για την κάλυψη της καταστροφής έναν ασθενοφόρο. Με την ολοκλήρωση των πιο πάνω, ξεκινά η προεργασία για την καταστροφή. Σε αυτό το στάδιο θα συγκεντρωθούν τα προς καταστροφή πυρομαχικά και θα ετοιμαστούν για φόρτωση. Αφού βρεθεί ο τελικός αριθμός και όγκος των πυρομαχικών, θα αποφασιστεί ο αριθμός των οχημάτων που θα αξιοποιηθούν, συμπεριλαμβανομένου και του πυροσβεστικού οχήματος.

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας της καταστροφής αναπτύσσεται ένα δίκτυο επικοινωνίας για τη συνεννόηση των εμπλεκόμενων φορέων. Ταυτόχρονα, διατηρείται επικοινωνία καθ' όλη τη διάρκεια με τον πύργο ελέγχου, προκειμένου να μην παρεμποδίζεται η λειτουργία των αεροδρομίων αλλά και για να αποφευχθεί τυχόν ατύχημα που μπορεί να προκληθεί στις αερογραμμές. Η ασφάλεια του προσωπικού είναι αδιαπραγμάτευτη καθώς και όλων γενικά των περιουσιακών στοιχείων που είτε χρησιμοποιούνται για την εκπλήρωση της διαδικασίας της καταστροφής είτε περιβάλλουν την ευρύτερη περιοχή στην οποία πραγματοποιείται η καταστροφή. Τα μέτρα ασφάλειας σε κάθε επίπεδο πρέπει να τηρούνται, μηδενός εξαιρουμένου, με σοβαρότητα και αυστηρότητα. Υπάρχουν προβλήματα από τεχνικής απόψεως τα οποία είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την αύξηση της δυσκολίας στην επίτευξη της ολοκληρωτικής καταστροφής των πυρομαχικών και όλων των απαρτίων τους.

Με άλλα λόγια, υπάρχει μεγάλος κίνδυνος διασκορπισμού θραυσμάτων και πιθανόν πυρομαχικών που δεν εξουδετερώθηκαν εξολοκλήρου σε μεγάλη απόσταση. Το ωστικό κύμα, η εκτόνωση που διαδίδεται ακόμα και στο έδαφος,

μπορεί να προκαλέσει την πτώση των στοιβάδων, με αποτέλεσμα, όταν πραγματοποιηθεί η έκρηξη, να εκτοξεύονται πυρομαχικά σε παρακείμενες περιοχές, με σοβαρό επακόλουθο αυτά είτε να μην καταστρέφονται είτε να προκαλούν δευτερεύουσες εκρήξεις. Εάν αναλογιστούμε ότι στους χώρους που πραγματοποιούνται οι καταστροφές είναι πεδία βολής, στα οποία προηγήθηκαν βολές αρμάτων ή βολές πυροβολικού κτλ., κατά τις οποίες υπήρχαν βλήματα που δεν εξερράγησαν, το επίπεδο κινδύνου είναι ακόμα πιο ψηλό.

Υπάρχουν περιπτώσεις όπου γεωργοί, που διαθέτουν ιδιωτικές περιουσίες πλησίον των πεδίων βολής, εντοπίζουν μη εκραγέντα πυρομαχικά εντός των περιουσιών τους. Μη γνωρίζοντας την κατάστασή τους, προσπαθούν να τα απομακρύνουν με γυμνά χέρια, θέτοντας τους εαυτούς σε εξαιρετικά μεγάλο κίνδυνο.

Επομένως καθίσταται εύκολα αντιληπτό ότι η καταστροφή των ελαττωματικών πυρομαχικών δεν είναι μια απλή αποστολή και οι πυροτεχνουργοί καλούνται να σχεδιάσουν κάθε λεπτομέρεια και να υπολογίσουν όλους τους παράγοντες εκείνους που στην χειρότερη περίπτωση μπορεί να προκαλέσουν ατυχήματα. Όσο αφορά τα προωθητικά γεμίσματα, χρησιμοποιείται η μέθοδος της κατάκαυσης, η οποία εκτελείται πάλι αποκλειστικά από τους πυροτεχνουργούς. Η κατάκαυση δεν παύει να έχει τον ίδιο βαθμό επικινδυνότητας με αυτό των καταστροφών. Πάντα υπάρχει το ενδεχόμενο μετατροπής της σε έκρηξη.

Όσοι συμμετέχουν σε κατακαύσεις πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικοί στην εκτέλεση της αποστολής (μεταφορά, φόρτωση, εκφόρτωση, στρώση κτλ.). Στις περισσότερες περιπτώσεις η προς καταστροφή πυρίτιδα έχει υποστεί εκτεταμένες φθορές, με αποτέλεσμα να είναι άγνωστος ο τρόπος αντίδρασής της. Γι' αυτό η τριβή, ο παραμικρός σπινθήρας ακόμη και το προσωπικό που ασχολείται με την κατάκαυση ΕΥ όταν δεν είναι γειωμένο, για την αποφόρτισή του από στατικό ηλεκτρισμό, είναι δυνατόν να προκαλέσουν πρόωρη ανάφλεξη. Ταυτοχρόνως, με την αποσύνθεση απελευθερώνονται επικίνδυνοι ατμοί, που η εισπνοή τους μπορεί να προκαλέσουν διάφορα προβλήματα υγείας. Τέλος, κατά την κατάκαυση αναπτύσσονται πολύ ψηλές θερμοκρασίες και έτσι ο κίνδυνος πρόκλησης πυρκαγιάς στον παρακείμενο χώρο αλλά και η πρόκληση εγκαυμάτων στο προσωπικό που πραγματοποιεί τη δραστηριότητα είναι πολύ μεγάλος.

Εν κατακλείδι, καταδεικνύεται ότι το έργο που επιτελούν οι πυροτεχνουργοί της Εθνικής Φρουράς είναι πολύ σημαντικό, αλλά είναι συνάμα πολύ επικίνδυνο.

Βασικά σφάλματα και παραλείψεις που έχουν σχέση με την ασφάλεια του προσωπικού έχουν ως συνέπεια σοβαρούς ή/ και πολύ σοβαρούς κινδύνους, πράγμα που σημαίνει ότι τακτικές εύκολου συμβιβασμού με αυτά θα οδηγήσουν σε σίγουρο ατύχημα.

Καθίσταται ως επιτακτική ανάγκη η διαρκής εκπαίδευση και ο εμπλουτισμός των γνώσεων των πυροτεχνουργών της ΕΦ λόγω της ανάπτυξης της τεχνολογίας αλλά και της εφαρμογής νέων μεθόδων επί των πυρομαχικών. Είναι πολύ σημαντικό η ΕΦ να στηρίζει και να επενδύει πάνω στους πυροτεχνουργούς, διότι

«στα πυρομαχικά το πρώτο λάθος είναι και το τελευταίο».

Η Φυσική Ασφάλεια ως απαραίτητο Συστατικό στην Επιχειρησιακή Ικανότητα της ΕΦ

Διεύθυνση Ιστορίας Εθνικής Φρουράς

Πραγματοποιήθηκε στις 18 Σεπτεμβρίου 2019 -στο πλαίσιο της επιμόρφωσης και ευαισθητοποίησης των στελεχών της ΕΦ σε θέματα ασφάλειας- ημερίδα με θέμα «Η Φυσική Ασφάλεια ως απαραίτητο Συστατικό στην Επιχειρησιακή Ικανότητα της Εθνικής Φρουράς», την οποία οργάνωσε το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς και έλαβε χώρα στο Σιακόλειο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Σκοπός της ημερίδας ήταν η ενημέρωση και η αναβάθμιση των γνώσεων των στελεχών της ΕΦ σχετικά με το ταχέως εξελισσόμενο ζήτημα των απειλών και των κινδύνων που υπάρχουν και τα μέτρα αντιμετώπισής τους.

Εισηγητές και Θέματα:

Πέτρος Παττούρας, Ανώτερος Υπαστυνόμος του Τμήματος Πρόληψης Εγκλήματος. Στην ομιλία του με θέμα «Πρόληψη Εγκλήματος και Ασφάλεια» ανέφερε ότι το κυριότερο μέσο για πρόληψη και αντιμετώπιση οποιασδήποτε εγκληματικής ενέργειας είναι το προσωπικό, το οποίο πρέπει να είναι σε συνεχή εγρήγορση και τόνισε ότι η ασφάλεια απαιτεί συνεργασία και είναι αποτέλεσμα ομαδικής δουλειάς.

Νίκος Νικολάου, Υπαστυνόμος του Τμήματος Καταπολέμησης Τρομοκρατίας. Στην παρουσίασή του με θέμα «Τρομοκρατία, Ριζοσπαστικοποίηση και Φυσική Ασφάλεια» αναφέρθηκε στις διάφορες μορφές και στα στάδια της Ριζοσπαστικοποίησης, αναλύοντας τα σημεία και τις ενδείξεις για τον εντοπισμό των σχετικών φαινομένων.

Παντελής Αγγελίδης, Διευθυντής Εταιρείας Quad Prime. Η παρουσίασή του με θέμα «Εκτίμηση Κινδύνου» είχε σκοπό να αναδείξει τη σημασία της εκτίμησης του κινδύνου στη σημερινή εποχή, με σκοπό την παροχή και την εκμετάλλευση ζωτικής σημασίας πληροφοριών για τη λήψη σωστών αποφάσεων.

Επισμηναγός Χαράλαμπος Σεργίου, Εθνική Αρχή Ασφαλείας. Στην παρουσίασή του με θέμα «Φυσική Ασφάλεια και Διαβαθμισμένες Πληροφορίες» αναφέρθηκε στο νομικό πλαίσιο το οποίο διέπει την Ασφάλεια Διαβαθμισμένων Εγγράφων, στον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού και στην αναβάθμιση των διαδικασιών της Φυσικής Ασφάλειας των Πληροφοριών της ΕΦ.

Αντισυνταγματάρχης Σάββας Στεφάνου, ΓΕΕΦ. Στην παρουσίασή του με θέμα «Βασικές Αρχές Φυσικής Ασφάλειας στην ΕΦ» αναφέρθηκε στις βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να υπάρχουν για να επιτευχθεί η επιθυμητή κατάσταση και στους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν αρνητικά τη φυσική ασφάλεια.

Λοχαγός Ιωάννης Κλεάνθους, ΓΕΕΦ/ Διεύθυνση Δικαστικού. Μέσα από πλούσιο οπτικοακουστικό υλικό και με θέμα «Χρήση Βίας κατά την Εκτέλεση Υπηρεσίας» ανέλυσε το Νομικό Πλαίσιο σχετικά με την άσκηση βίας κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας.

Στην ημερίδα παρευρέθηκε ο Υπουργός Άμυνας κ. Σάββας Αγγελίδης, ο Αρχηγός της Εθνικής Φρουράς Αντιστράτηγος Ηλίας Λεοντάρης, η ηγεσία του ΓΕΕΦ, προσωπικό Διευθύνσεων και Διοικήσεων της ΕΦ και εκπρόσωποι της Αστυνομίας Κύπρου, της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας και της ΚΥΠ.

Στον χαιρετισμό του ο Υπουργός Άμυνας συνεχάρη το προσωπικό του ΓΕΕΦ το οποίο οργάνωσε την ημερίδα και εξήρε το ψηλό επίπεδο της ΕΦ στα θέματα ασφάλειας. Ο Αρχηγός, κηρύσσοντας την έναρξη της ημερίδας, ανέφερε ότι ο σημαντικότερος παράγοντας στην ασφάλεια είναι το προσωπικό και η ΕΦ επενδύει για την εκπαίδευση και την ετοιμότητά του. Ανέφερε, επίσης, ότι προχωρεί η αναβάθμιση της ασφάλειας των στρατιωτικών εγκαταστάσεων με την ένταξη σύγχρονων Ηλεκτρονικών Συστημάτων Ασφάλειας. Κλείνοντας, ευχαρίστησε τους αρμόδιους φορείς ασφάλειας του κράτους για τη συνεργασία που έχουν αναπτύξει μεταξύ τους στην προσπάθεια εξεύρεσης λύσεων για την αντιμετώπιση των σύγχρονων απειλών.

Συμμετοχή της Εθνικής Φρουράς στην άσκηση «Cambrian Patrol»

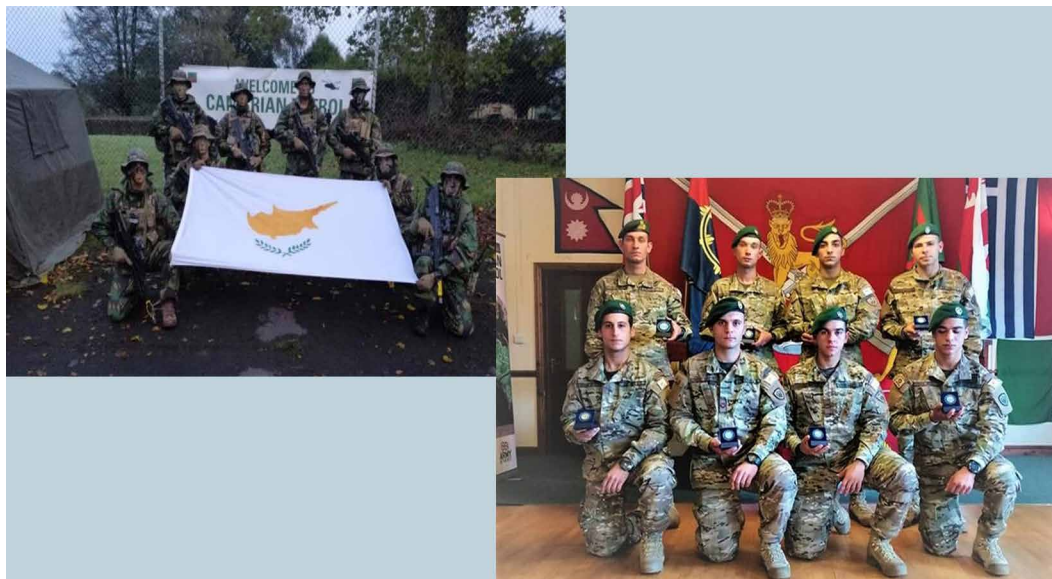
Διεύθυνση Ιστορίας Εθνικής Φρουράς

Για 2η συνεχή χρονιά η Εθνική Φρουρά συμμετείχε με περίπολο καταδρομών στη Διεθνή Άσκηση “Cambrian Patrol”, η οποία διεξήχθη μεταξύ 11 έως 20 Οκτωβρίου 2019 στην Ουαλία, αποκομίζοντας το αργυρό μετάλλιο.

Η “Cambrian Patrol” είναι άσκηση η οποία είναι σχεδιασμένη να δοκιμάζει όλες τις βασικές στρατιωτικές δεξιότητες του σύγχρονου στρατιώτη, την ικανότητα ηγεσίας, τη συνέργεια και ομαδικότητα καθώς και τα επίπεδα αντοχής και αποφασιστικότητας. Ενδεικτικό του υψηλού βαθμού δυσκολίας είναι ότι το ένα τρίτο των συμμετεχόντων αποτυγχάνει να ολοκληρώσει την άσκηση.

Η άσκηση, η οποία διοργανώθηκε και φιλοξενήθηκε από την 160^η Ουαλική Ταξιαρχία, παρουσίασε ιδιαίτερο ενδιαφέρον φέτος, αφού στο πλαίσιο της 160ης επετείου διεξαγωγής της συμμετείχαν 120 περίπολοι από 34 χώρες.

Η περίπολος της 33ης Μοίρας Καταδρομών εκπροσώπησε επάξια την Κυπριακή Δημοκρατία και την Εθνική Φρουρά, κερδίζοντας την ιδιαίτερα τιμητική θέση, ως αποτέλεσμα της σκληρής δουλειάς και της ποιοτικής εκπαίδευσης των Δυνάμεων Καταδρομών.

Διακρατική και Εθνική Διακλαδική Άσκηση «ΑΤΣΑΛΙΝΟ ΒΕΛΟΣ»

Διεύθυνση Ιστορίας Εθνικής Φρουράς

Στις 17 Οκτωβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε στο Πεδίο Βολής του Καλού Χωριού Λάρνακας η τελική φάση της Διακρατικής και Εθνικής Διακλαδικής Άσκησης της Εθνικής Φρουράς μετά στρατευμάτων ΤΑΜΣ «ΑΤΣΑΛΙΝΟ ΒΕΛΟΣ».

Η άσκηση διήρκεσε από τις 14 έως τις 17 Οκτωβρίου 2019 με διάφορες επιμέρους ασκήσεις και ενέργειες από το σύνολο του Στρατεύματος στον χερσαίο, θαλάσσιο και εναέριο χώρο της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η ΤΑΜΣ «ΑΤΣΑΛΙΝΟ ΒΕΛΟΣ» σχεδιάστηκε στη βάση ενός επίκαιρου και ρεαλιστικού πληροφοριακού πλαισίου με σκοπό την προβολή της Στρατιωτικής Ισχύος της Εθνικής Φρουράς, που αποτελεί επιστέγασμα της επίπονης προσπάθειας και της συνεχούς εκπαίδευσης του προσωπικού.

Κατά τη διάρκεια της άσκησης εκτελέστηκαν -από το δυτικότερο ως το ανατολικότερο άκρο της Κύπρου- ασκήσεις διπλής ενέργειας, επιθετικές και αμυντικές επιχειρήσεις και εφαρμόστηκαν διάφορες τακτικές με εμπλοκή όλων των μονάδων της ΕΦ στα 3 επίπεδα του επιχειρησιακού περιβάλλοντος (ξηρά, θάλασσα και αέρας).

Την τελική φάση της άσκησης παρακολούθησε ο Υπουργός Άμυνας κ. Σάββας Αγγελίδης, ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Μεσαορίας κ.κ. Γρηγόριος ως εκπρόσωπος του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Κύπρου και πάσης Ιουνσινιανής κ.κ. Χρυσοστόμου, ο Βουλευτής της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Άμυνας κ. Γιώργος Κάρουλας, ο Γενικός Διευθυντής του ΥΠΑΜ κ. Γιώργος Γεωργίου, η Διευθύντρια του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας κα. Παναγιώτα Δημητρίου, η ιεραρχία της ΕΦ και της ΕΛΔΥΚ, οι Ακόλουθοι Άμυνας που είναι διαπιστευμένοι στη Κυπριακή Δημοκρατία, εκπρόσωπος της UNFICYP, δήμαρχοι και κοινοτάρχες των γειτονικών δήμων, δημοσιογράφοι και ανταποκριτές διαφόρων ΜΜΕ, στελέχη της ΕΦ και οπλίτες.

Κατά την εκτέλεση της τελικής φάσης στο Π.Β. Καλού Χωριού συμμετείχε πέραν των μονάδων της Εθνικής Φρουράς και τριάδα μαχητικών αεροσκαφών F-16 Block 52+ της 115 Πτέρυγας Μάχης της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας σε

Δραστηριότητες της Εθνικής Φρουράς

αποστολή βομβαρδισμού επίγειων στόχων, εκτελώντας εικονικές προσβολές Low Arpx εντός του Πεδίου Βολής. Επιπλέον, στο πλαίσιο της ΤΑΜΣ «ΑΤΣΑΛΙΝΟ ΒΕΛΟΣ» πραγματοποιήθηκε άσκηση PASSEX στον θαλάσσιο χώρο μεταξύ των πλοίων ΠΑΘ Ιωαννίδης, ΠΠ Γεωργίου, ΠΠ Τσομάκης και ΠΠ Αμμόχωστος της Διοίκησης Ναυτικού και της Φ/Γ Νικηφόρος Φωκάς του Ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού.

Με το πέρας της άσκησης, ο Διοικητής 2ης Μ/Κ Ταξιαρχίας Πεζικού Ταξίαρχος Μιχάλης Χ΄ Δημητρίου ανέφερε ότι εκτελέστηκε μια ρεαλιστική άσκηση, κατά την οποία επιτεύχθηκε στενή συνεργασία και απόλυτος συντονισμός μεταξύ των μονάδων και η οποία χαρακτηριζόταν από πειθαρχία, ευστοχία πυρός, ταχύτητα και ορμή, με τεράστια οφέλη για το προσωπικό της ΕΦ.

Ο Στρατηγός Ηλίας Λεοντάρης αρχικά ευχαρίστησε τους παρευρισκομένους για την παρουσία τους στην τελική φάση της άσκησης και στη συνέχεια ανέφερε ότι η Συναντίληψη και η Συνέργεια είναι απαραίτητα συστατικά για επιτυχία της αποστολής, στοιχεία τα οποία χαρακτήριζαν τη άσκηση καθ' όλη τη διάρκειά της. Κλείνοντας, με συγκίνηση ευχαρίστησε όλους όσοι συμμετείχαν στην οργάνωση και την εκτέλεση της άσκησης και εξήρε το υψηλό επίπεδο μαχητικής ικανότητας των μονάδων.

Ο Υπουργός Άμυνας με τη σειρά του συνεχάρη τον Αρχηγό της ΕΦ για την άσκηση, αναφέρθηκε στον επαγγελματισμό που επέδειξε το προσωπικό και έθεσε ως κύρια υποχρέωσή του τη συνεχή και περαιτέρω αναβάθμιση του Στρατεύματος σε εξοπλισμό.

Ιστορική Αναδρομή της Εθνικής Φρουράς

Επιθεώρηση τμημάτων καταδρομών από τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρχιεπίσκοπο Μακάριο το 1969

Παρέλαση της Εθνικής Φρουράς την 1η Απριλίου 1969

Αλλαγή φρουράς στο Προεδρικό Μέγαρο το 1969

Ορκωμοσία νεοσυλλέκτων το 1970

Κατεχόμενη Κύπρος

Το λιμανάκι της Κερύνειας

Το Κάστρο της Κερύνειας

Το Αββαείο του Μπελαπάις

Φωτογραφική Ανασκόπηση Δραστηριοτήτων της Εθνικής Φρουράς

Στις 18 Ιουλίου 2019 πραγματοποιήθηκε η Ορκωμοσία των Οπλιτών της 2019 ΕΣΣΟ.

Στις 4 Αυγούστου 2019 πραγματοποιήθηκε στην κεντρική πλατεία της Αγίας Νάπας συναυλία της ΣΜΕΦ με τίτλο «Μουσικό Ταξίδι». Η όλη εκδήλωση οργανώθηκε από την 7η Μηχανοκίνητη Ταξιαρχία Πεζικού, σε συνεργασία με τη ΣΜΕΦ και τον Δήμο Αγίας Νάπας, στο πλαίσιο του πολιτιστικού προγράμματος του Δήμου Αγίας Νάπας «Καλοκαιρινό Πολιτιστικό Πεντάγραμμα».

Εθνική Φρουρά & Ιστορία

Η Εθνική Φρουρά συμμετείχε με τρεις αθλητές στους Πρώτους Ευρωπαϊκούς Στρατιωτικούς Αγώνες Τοξοβολίας που διεξήχθησαν στη Λαμία από τις 27 Αυγούστου έως τις 2 Σεπτεμβρίου 2019 στο πλαίσιο του Διεθνούς Συμβουλίου Στρατιωτικού Αθλητισμού (CISM).

Στις 26 Σεπτεμβρίου 2019 πραγματοποιήθηκε τελετή απονομής διακριτικών εμβλημάτων και τιμητικών διπλωμάτων στους Εθελοντές Εθνοφύλακες.

Στις 25 Οκτωβρίου 2019, ακολουθώντας την παράδοση και τα έθιμα του Όπλου των Τεθωρακισμένων, πραγματοποιήθηκε Τελετή Απονομής Μαύρου Μπερέ στο Στρατόπεδο «ΣΤ. ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗ».

Την Κυριακή 3 Νοεμβρίου 2019 ο Πανιερώτατος Μητροπολίτης Κωνσταντίας και Αμμοχώστου κ.κ Βασίλειος τίμησε τον Αρχηγό της Εθνικής Φρουράς Αντιστράτηγο Ηλία Λεοντάρη με την Ανώτατη Διάκριση της Ιεράς Μητροπόλεως, το παράσημο του Αγίου Επιφανίου, Προστάτη και Έφορο αυτής.

Πραγματοποιήθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2019, στο Στρατόπεδο «ΣΤΕΛΙΟΥ ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ», η τελετή Απονομής Πράσινου Μπερέ στους Νέους Καταδρομείς της 2019 ΕΣΣΟ.

Πραγματοποιήθηκε στις 29 Νοεμβρίου 2019, στην έδρα της Διοίκησης Στρατονομίας στο Στρατόπεδο “ΗΛΙΑ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΥ”, η τελετή αποφοίτησης των Νέων Στρατονόμων της 2019 ΕΣΣΟ.

Στις 10 Δεκεμβρίου 2019, στο Στρατόπεδο «Στέλιου Μαυροματά» στο Σταυροβούνι, πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις για την ημέρα Καταδρομών.

Την Τετάρτη 11 Δεκεμβρίου 2019 διεξήχθη στο γήπεδο ΑΕΚ Αρένα ο Τελικός Αγώνας του Στρατιωτικού Ποδοσφαιρικού Πρωταθλήματος Εθνικής Φρουράς - ΚΟΠ 2019. Πρωταθλήτρια ανακηρύχθηκε η ομάδα της 6ης Μηχανοκίνητης Ταξιαρχίας.

Η πολιτική, εκκλησιαστική και στρατιωτική ηγεσία, στο πλαίσιο των εορτών των Χριστουγέννων και του Νέους Έτους, πραγματοποίησαν διάφορες επισκέψεις σε εγκαταστάσεις και φυλάκια Σχηματισμών και Μονάδων της Εθνικής Φρουράς, με σκοπό να μεταφέρουν τις ευχές τους στο προσωπικό της.

ΓΤΠ 26/2020-1000

ISSN 1450 - 3689

Εκδόθηκε από το Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών
στο Τυπογραφείο της Κυπριακής Δημοκρατίας